የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተከታታይ ምዘና አተገባበር ዳሰሳ
በጅማ ከተማ በመንግስት ትምህርት ቤቶች ከ5ኛ-8ኛ ክፍል ተተኳሪነት

በ

ስመኝ አየለ

ጅማ ዩኒቨርሲቲ

የሶሻል ሳይንስና ሂዩማኒቲስ ኮሌጅ

የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ስነጽሑፍ-የአማርኛ ትምህርት ክፍል

የድህረ ምረቃ መርሀ ግብር

የአማርኛ ቋንቋ ማስተማር የሁለተኛ ድግሪ ለማግኘት ከሚያስፈልጉት ነጥቦች ከፊል ማሟያነት የቀረበ ጥናት

ህዳር፣ 2014 ዓ/ም
ጅማ

የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተከታታይ ምዘና አተገባበር ዳሰሳ

በጅማ ከተማ በመንግስት ትምህርት ቤቶች ከ5ኛ-8ኛ ክፍል ተተኳሪነት

በ

ስመኝ አየለ

አማካሪ : - ጥበቡ ሽቴ (ዶ/ር)

ጅማ ዩኒቨርሲቲ

የሶሻል ሳይንስና ሂዩማኒትስ ኮሌጅ

የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ስነጽሑፍ-አማርኛ ትምህርት ክፍል

የድህረ ምረቃ መርሀ ግብር

በአማርኛ ቋንቋ ማስተማር የሁለተኛ ድግሪ ለማግኘት ከሚያስፈልጉት ነጥቦች ከፊል ማሟያነት የቀረበ ጥናት

ህዳር፣ 2014ዓ/ም

ጅማ፤ ኢትዮጵያ

ማረጋገጫ

በጅማ ከተማ በመንግስት ትምህርት ቤቶች ከ5ኛ-8ኛ ክፍል የሚያስተምሩ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተከታታይ ምዘና አተገባበር ፍተሻ በሚል ርዕስ በጅማ ዩኒቨርሲቲ፣ ሶሻል ሳይንስና ሂዩማኒቲስ ኮሌጅ የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ስነ ጽሑፍ አማርኛ ትምህርት ክፍል የሁለተኛ ድግሪ (ኤም.ኤ ዲግሪ) ለማግኘት ከሚያስፈልጉት ነጥቦች ከፊል ማሟያነት ያቀረብኩት ይህ ጥናት ከዚህ በፊት በማንኛውም አካል ያልተሠራ የራሴ ወጥ ሥራ መሆኑንና የተጠቀምኩባቸው ድርሳናትም በትክክል ዋቢዎች የተደረጉና ጅማ ዩኒቨርሲቲም የጥናቱ ህጋዊ የባለቤትነት መብት ያለው መሆኑን በፊርማዬ አረጋግጣለሁ፡፡

ስም ________________________________

ፊርማ ___________________________

ቀን __________________

የፈተና ቦርድ አባላት ማረጋገጫ

አማካሪ __________________________ ፊርማ _____________ ቀን ______________

የውጭ ፈታኝ ________________________ ፊርማ ___________ ቀን ______________

የውስጥ ፈታኝ __________________________ ፊርማ ____________ ቀን ____________

ምስጋና

በቅድሚያ ጥናቱ ከጅማሬው እስከ ፍጻሜው ለስኬት እንዲበቃ ጠቃሚ አስተያየቶችን በመስጠት፣ ስህተቴን በማረም፣ ለስራዬ ፈጣን ምላሽ በመስጠት ለጊዜያቸውና ለጉልበታቸው ሳይሳሱ ጥናቱ ትክክለኛውን አቅጣጫ እንዲይዝ የማማከር እገዛ ላደረጉልኝ አማካሪዬ ለዶ/ር ጥበቡ ሽቴ ምስጋናዬ የላቀ ነው። እንዲሁ ተጨማሪ ሙያዊ ምክር ለሰጡኝ አማካሪዬ ለነበሩት ለዶ/ር ጌታቸው አንተነህ እና ለበቃሉ ፈረደ ምስጋናዬ ከልብ ነው። እንዲሁም ለስራዬ መሳካት የሀሳብ ድጋፍ ላደረገልኝ፣ ከጎኔ ላልተለየው ባለቤቴ ዶ/ር ሌሊሳ ሴና እና ቤተሰቦቼ ምስጋናዬ ወደር የለውም። በመቀጠል መረጃ በመሰብሰብ ሂደት ለጥናቱ መረጃ በመስጠት አስፈላጊውን ትብብር ላደረጉልኝ ለጅማ ከተማ ትምህርት ጽህፈት ቤት ሰራተኞች፤ በተጨማሪም መረጃ ለመሰብሰብ እና አስተያየቶችን በመስጠት ሙያዊ እገዛ በማድረግ ለተባበሩኝ ለመምህር ሰለሞን ኢሳያስ የከበረ ምስጋናዬን አቀርባለሁ። በአጠቃላይ መረጃ እንድሰበስብና ለጥናቱ መረጃ በመስጠት የተባበሩኝን መምህራንና ተማሪዎች በሙሉ ከልብ አመሰግናለሁ።

አጠቃሎ

የተከታታይ ምዘናን መጠቀም የመማር ማስተማር ሂደትን ውጤታማ እንደሚያደርግ ይታመናል። በመሆኑም ይህ ጥናታዊ ጽሁፍ የአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ተከታታይ ምዘና አተገባበር ሂደት ፍተሻ ላይ ያተኮረ ነው። የጥናቱ ዋና ዓላማ በ1ኛ ደረጃ ከ5ኛ-8ኛ ክፍል በመንግስት ትምህርት ቤቶች የሚያስተምሩ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተከታታይ ምዘና አተገባበር ሂደት ምን እንደሚመስል መፈተሽ ነው። ጥናቱ ገላጭ የዳሰሳ ዘዴን (Descriptive Survay Method) የተከተለ ሲሆን መምህራንና ተማሪዎች መረጃ በመስጠት በጥናቱ ተካተዋል። መረጃ ለመሰብሰብ ምልከታ፣ የጽሁፍ መጠይቅ፣ ቃለ መጠይቅ እና ሰነድ ፍተሻ ጥቅም ላይ ውለዋል። መረጃዎቹም በመጠናዊና በአይነታዊ የመረጃ መተንተኛ ዘዴ ተተንትነው በመቶኛ፣ በሰንጠረዥና በገለጻ ቀርበዋል። የጥናቱ ውጤት የሚያሳየው የተከታታይ ምዘና ስልቶችን አብዛኛው መምህራን (75.6%) ሁልጊዜ፤ ጥቂቶቹ (9.6%) ደግሞ አልፎ አልፎ እንድሚተገብሩ ነው። በሌላ በኩል አብዛኞቹ ተማሪዎች (75.05%) መምህራኑ የተከታታይ ምዘና ስልቶችን በስራ ላይ የሚያውሉት አልፎ አልፎ እንደሆነ የገለጹ ሲሆን፤ የተቀሩት (24.48%) ደግሞ ሁልጊዜ እንደሚተገብሩት ገልጿል። በአጠቃላይ የጥናቱ ውጤት የሚያመለክተው የተከታታይ ምዘና ስልቶች ሙሉ በሙሉ እየተተገበሩ ነው ለማለት አያአስደፍርም። የጅማ ከተማ ትምህርት ጽህፈት ቤት ከሚመለከታቸው አካላት ጋር በመቀናጀት የተከታታይ ምዘናን አተገባበር ውጤታማ ለማድረግ ለመምህራን ተከታታይ ስልጠና መስጠት፣ በቂ የክፍለ ጊዜ ድልደላ ማድረግ፣ አስፈላጊውን የትምህርት መርጃ መሳሪያ ማሟላት እና የተከታታይ ምዘናው በዕቅድ እንዲመራ በማድረግ ችግሩን ለመቅረፍ እንደሚያስችል የመፍትሄ ሃሳብ ተሰጥቷል።

ማውጫ

ይዘት **ገጽ**

የሰንጠረዥ ማውጫ viii

ምዕራፍ አንድ 9

መግቢያ 9

1.1 የጥናቱ ዳራ 9

1.2 የጥናቱ አነሳሽ ምክንያት 11

1.3 የጥናቱ መሪ ጥያቄዎች 12

1.4 የጥናቱ ዓላማዎች 13

1.4.1 ዋና ዓላማ 13

1.4. 2 ዝርዝር ዓላማዎች 13

1.5 የጥናቱ ጠቀሜታ 13

1.6 የጥናቱ ወሰን 14

1.7 የቁልፍ ቃላት ብያኔ 14

ምዕራፍ ሁለት 16

ክለሳ ድርሳናት 16

2.1 ንድፈ ሀሳባዊ ቅኝት 16

2.1.1 የተከታታይ ምዘና ምንነት 16

2.1.2 የተከታታይ ምዘና ባህሪያት 17

2.1.3 የተከታታይ ምዘና ዓላማ 19

2.1.4 የተከታታይ ምዘና አተገባበር 19

2.1.5 የተከታታይ ምዘና የሂደት ደረጃዎች 21

2.1.6 የተከታታይ ምዘና ስልቶች 22

2.1.7 የግብረ-መልስ (የምጋቤ ምላሽ) ምንነት 27

2.1. 8 ብዙ ተማሪዎች ባሉበት ክፍል ውስጥ የተከታታይ ምዘና ስልቶች 30

2.2. የተዛማጅ ጥናቶች ቅኝት 30

ምዕራፍ ሦስት 34

የጥናቱ ዘዴና አካሄድ 34

3.2 የጥናቱ አካላይና ተሳታፊዎች 34
3.3 የናሙና አመራረጥ ዘዴ 35
3.3.1 የትምህርት ቤት ናሙና አመራረጥ 35
3.3.2 የክፍል ደረጃ ናሙና አመራረጥ 36
3.3.3 የመምህራን ናሙና አመራረጥ 36
3.3.4 የተማሪዎች ናሙና አመራረጥ 38
3.3.5 ግብረገብነት/ስነምግባር (Ethical issues) 42
3.4 የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች 42
3.4.1 የክፍል ምልከታ 42
3.4.2 የፅሑፍ መጠይቅ 43
3.4.3 ቃለ መጠይቅ 44
3.4.4 ሰነድ ፍተሻ 44
3.5 የመረጃ መተንተኛ ዘዴ 44
ምዕራፍ አራት 46
የመረጃ ትንተናና የውጤት ማብራሪያ 46
4.1 የመረጃ ትንተና 46
4.1.1 ከክፍል ምልከታ የተገኘ መረጃ ትንተና 46
4.1. 2 ከመምህራን የጽሁፍ መጠይቅ የተገኘ መረጃ ትንተና 49
4.1. 3 ከመምህራን ክፍት የጽሁፍ መጠይቆች የተገኘ መረጃ ትንተና 57
4.1. 4 ከተማሪዎች የጽሁፍ መጠይቅ የተገኘ መረጃ ትንተና 60
4.1. 5 የተማሪዎች የቃለ መጠይቅ መረጃ ውጤት ትንተና 66
4.1. 6 ከሰነድ ፍተሻ የተገኘ መረጃ ትንተና 69
4.2 የውጤት ማብራሪያ 70
ምዕራፍ አምስት 75
ማጠቃለያና የመፍትሔ ሃሳቦች 75
5.1 ማጠቃለያ 75
5.2 የመፍትሔ ሃሳቦች 76
ዋቢ ጽሑፎች 78
አባሪዎች 83
አባሪ 1 ከ 5ኛ-8ኛ ክፍል ለሚማሩ ተማሪዎች የተዘጋጀ የጽሑፍ መጠይቅ 83

አባሪ 2 ከ 5ኛ-8ኛ ክፍል ለሚማሩ ተማሪዎች የተዘጋጀ ቃለ መጠይቅ 86

አባሪ 3 ከ 5ኛ-8ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋን ለሚያስተምሩ መምህራን የተዘጋጀ የጽሑፍ መጠይቅ ... 88

አባሪ 4 የክፍል ምልከታ ቅጽ /check list/ 96

አባሪ 5 የተማሪዎችን ቃለ መጠይቅ አስመልክቶ የተማሪዎች ምላሽ 97

አባሪ 6 ለሰነድ ፍተሻ (ውጤት ማጠራቀሚያ፣ዕቅድና የመሳሰሉትን) ማረጋገጫ መስፈርት ቅጽ 101

አባሪ 7 ለጥናቱ በመረጃ ምንጭነት የዋሉ የፎቶግራፎች ስብስብ 102

የሰንጠረዥ ማውጫ

ሠንጠረዥ 1 በጥናቱ ስለተሳተፉ መምህራን አጠቃላይ መረጃ፤ ጅማ 2013 ዓ/ም 37

ሠንጠረዥ 2 ከ5ኛ- 8ኛ ክፍሎች ከየትምህርት ቤቱ የተመረጡ ተማሪዎችን አጠቃላይ ቁጥር (ብዛት) እና የተወሰደን ናሙና መጠን በጾታ፤ጅማ 2013 ዓ/ም 39

ሠንጠረዥ 3 በጥናቱ ስለተሳተፉ ተማሪዎች ከትምህርት ቤቶቹ በክፍል ደረጃና በጾታ የተወሰደን ናሙና አስመልክቶ አጠቃላይ መረጃ፤ ጅማ 2013 ዓ/ም 40

ሠንጠረዥ 4 የክፍል ምልከታ ክንውኖች፤ ጅማ 2013 ዓ/ም 47

ሠንጠረዥ 5 የተከታታይ ምዘና ስልቶች አተገባበር ሁኔታ ላይ የመምህራን አመለካከት፤ጅማ 2013 ዓ/ም 49

ሠንጠረዥ 6 የተከታታይ ምዘና አተገባበር አስመልክቶ መምህራን የሰጡት ምላሽ፤ ጅማ 2013 ዓ/ም 53

ሠንጠረዥ 7 የተከታታይ ምዘና አተገባበርና አስተዋጾ በተመለከተ የመምህራን ምላሽ፤ ጅማ 2013 ዓ/ም 56

ሠንጠረዥ 8 የተከታታይ ምዘና ስልቶች አተገባበር ላይ የተማሪዎች ምላሽ፤ጅማ 2013 ዓ/ም ... 61

ሠንጠረዥ 9 የተከታታይ ምዘና ላይ የተማሪዎች ዝንባሌ/አመለካከት፤ ጅማ 2013 ዓ/ም 64

ምዕራፍ አንድ

መግቢያ

1.1 የጥናቱ ዳራ

ቋንቋን ማስተማር እና ምዘና በጣም ከፍተኛ ቁርኝት ያላቸው ነገሮች በመሆናቸው ተነጣጥለው አይታዩም። በቋንቋ ትምህርት ዙሪያ የሚካሄዱ ምዘናዎች የቋንቋ የመማር ማስተማሩ ሂደት ዋነኛ አካላት ናቸው። በመሆኑም Hanna እና Dettmer (2004) እንደሚገልፁት ቋንቋን የማስተማር ዓላማዎች ግባቸውን ሊመቱ የሚችሉት ምዘናን በተግባር ላይ በማዋል ነው። የቋንቋ ትምህርት ሂደትን ይበልጥ ውጤታማና ፍሬያማ ከሚያደርጉት መካከል ለትምህርቱ የምንጠቀምበት የማስተማር ዘዴና የመመዘኛ ስልቶቹ በዋነኛነት የሚጠቀሱ መሆናቸውን አማራ ክልል ትምህርት ቢሮ (2000፣175) ይገልፃል።

ምንም እንኳን የተለያዩ ምሁራን ቋንቋን በማስተማርና በምዘና መካከል ከፍተኛ ቁርኝት እንዳለ ቢገልፁም የትኛው የምዘና ዓይነት የቋንቋ መማር ማስተማሩን ሂደት የበለጠ እንደሚያግዘው ግልፅ የሆነ ነገር አላስቀመጡም (Tulu et al 2018:2) በማለት የይገልፃሉ። በእያንዳንዱ ምዕራፍ መጨረሻ ላይ የሚሰጡት ሙከራዎችና የማጠቃለያ ፈተናዎች ተማሪው በአንድ ቋንቋ ትምህርት ላይ የሚያሳየውን ጠንካራና ደካማ ጎን እንዲሁም ችሎታ ሙሉ በሙሉ አያሳዩም። እንዲሁም AED/BESO II (2006:27) እንደሚገልፀው፣ በእያንዳንዱ የትምህርት ምዕራፍ ወይም ሴሚስተር ማጠቃለያ ላይ የሚሰጡት ፈተናዎች ተማሪው በየዕለቱ የሚያሳያቸውን ሁለንተናዊ ባህርያት እንዲሁም የሚያከናውናቸውን ተግባራት አያመለክቱም።

ተከታታይ ምዘና ደግሞ አንድ ተማሪ የተሰጠውን/ጣትን ትምህርት ጠንቅቆ/ቃ መረዳት አለመረዳቱ/ቷ የሚታወቅበት ስልታዊ የግምገማ ዘዴ ነው። በአንድ በተገቢው መንገድ የሚከናወን ተከታታይ ምዘና ፕሮግራም ውስጥ የሚካሄዱ ምዘናዎችና የሚሰጡ ቴስቶች ሁሉ በሚገባ ተብራርተው በተገለጹት አላማዎች ላይ የተመረኮዙ ናቸው። በክፍል ውስጥ የሚካሄዱ የምዘናዎችና የቴስቶች ውጤት በቀጣይ ተማሪዎች ዕርዳታ ያስፈልጋቸው እንደሆነ የሚጠቁም ወይም ደግሞ ትምህርቱን ጠንቅቀው የተረዱ መሆኑን ለማወቅ የሚያስችል ዋነኛ ስልት ነው።

ትምህርቱን በሚገባ ያልተረዱ ተማሪዎች ካሉ ተጨማሪ የማሻሻያ ትምህርት እየተሰጣቸው የጎደላቸውን እንዲያሟሉ ያደርጋል፡፡

ከላይ ከተጠቀሰው ሀሳብ ጋር ተያያዥነት ባለው መልኩ Coulingford (1995፡ 75) የተከታታይ ምዘናን አስፈላጊነት አስመልክተው ሲገልፁ የሚከተለውን ይላሉ፡፡

> *ማንኛውም የማስተማር ስራ ከምዘና ጋር በእጅጉ የተቆራኘ ነገር ነው፡፡ በክፍል ውስጥ ገብቶ ስለአንድ ርዕሰ ጉዳይ ለተማሪዎች ገለፃ ሰጥቶ መውጣት ቀላል ነገር ሊሆን ይችላል፤ ነገር ግን እዚህ ላይ መዘንጋት የሌለበት ጉዳይ ተማሪዎች የተማሩትን ይዘት ምን ያህል አውቀውታል? በሂደት ምን ዓይነት ችግር አጋጥሟቸዋል? ብሎ ተማሪዎችን በተከታታይ መመዘኑ ነው፡፡*

እስከ አሁን በተለያዩ ምሁራን ስለተከታታይ ምዘና ከተሰጡት ብያኔዎች መገንዘብ እንደተቻለው ተከታታይ ምዘና ከመማር ማስተማሩ ሂደት ጋር በተቀናጀ መልኩ የሚካሄድ የምዘና ዓይነት መሆኑንና የትኩረት አቅጣጫውም አንዴ ትምህርት ከተጀመረበት ጊዜ አንስቶ እስከሚጠናቀቅ ድረስ ተማሪው ምን እንደተገነዘበና ምን ምን ዓይነት መሻሻል እንዳሳየ በሂደት የሚመዘንበት የምዘና ስርዓት መሆኑን ነው፡፡ በመሆኑም የተከታታይ ምዘና ዋና ትኩረት ተማሪዎች በሂደት የሚያሳዩዋቸውን ጠንካራና ደካማ ጎኖች ለይቶ የማስተካከያ ሀሳቦችንና የእርምት ርምጃ መስጠት ነው:: ከምሁራኑ አገላለጽ መረዳት የሚቻለው ተከታታይ ምዘና በርካታ ጠቀሜታዎች እንዳሉት ነው፡፡ እናም በክለሳ ድርሳናት ርዕስ በሰፊው የሚብራራ ይሆናል፡፡

እንደ Livingston (2001፡29-30) አገላለፅ ተከታታይ ምዘና ለተማሪዎች ከሚሰጠው ጥቅም ጎን ለጎን ለመምህራንም የሚሰጠው ጥቅም ከፍተኛ ነው፡፡ ለምሳሌ መምህራን የተለያዩ የተከታታይ ምዘና ስልቶችን ተጠቅመው ተማሪዎቻቸውን በሚመዝኑበት ጊዜ ስለ ተማሪዎች ተነሳሽነት፣ ንቁ ተሳትፎ፣ መሻሻል፣ ባህርይ ወዘተ አስፈላጊውን የማስተካከያ መንገድ እንዲቀይሱ ያደርጋቸዋል፡፡ ስለተከታታይ ምዘና ሲነሳ መምህራን ስለተከታታይ ምዘና ያላቸው ዕውቀትና አመለካከት ከግምት ውስጥ መግባት ያለበት ጉዳይ እንደሆነ Teshome (2001) ይገልጻል፡፡

> ተከታታይ ምዘና ለቋንቋ መምህራን የሚሰጠው ጥቅም በጣም ከፍተኛ ነው፡፡ የቋንቋ አስተማሪዎች የተለያዩ የተከታታይ ምዘና ዘዴዎችን ወይም ስልቶችን ተጠቅመው ስለተማሪዎች፣ ስለማስተማሪያ ዘዴው ጠንካራና ደካማ ጎኖንና ስለ

ቋንቋ ስርዓተ ትምህርቱ ሁኔታ ተገቢ የሆነ ውሳኔ መስጠት ይችላሉ (Shabaan 2001፡17) ፡፡

ከፍ ብሎ እንደተገለጸው ተከታታይ ምዘና መምህራን በክፍል ውስጥ መተግበራቸው የተለያዩ የመማር ማስተማር ዘዴዎችን በመጠቀም እንዲያስተምሩ እንደሚያግዛቸው ነው፡፡ ከዚህ በተጨማሪም በኢትዮጵያ የትምህርት ስርዓት ውስጥ ማለትም በዩኒቨርሲቲዎች፣ በኮሌጆች፣ በአንደኛ ደረጃ እና በሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ውስጥ በተለያዩ የትምህርት ዓይነቶች የተከታታይ ምዘና በክፍል ውስጥ መተግበር እንዳለበት በፖሊሲ ቀርጾ በማስቀመጥ ተግባራዊ መደረግ እንዳለበት በግልጽ ያስገነዝባል፡፡ MoE (2003) ፡፡

በትምህርት ሚኒስተር የተነደፈውን የተከታታይ ምዘና ስልት በሁሉም ትምህርት ቤቶች የሚያስተምሩ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን በስራ ላይ እያዋሉት ይገኛሉ፡፡ በመሆኑም ብዙ ምሁራን እንደሚስማሙበት ይህን ችግር ለመቅረፍ ምዘናን ተከታታይ በሆነና በተለያዩ ስልቶች መጠቀም አስፈላጊ ይሆናል፡፡ ይህን መነሻ በማድረግ የዚህ ጥናት ትኩረት አቅጣጫ በኦሮሚያ ክልል በጅማ ከተማ ከ 5ኛ- 8ኛ ክፍል በመንግስት ትምህርት ቤቶች በሚያስተምሩ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተከታታይ ምዘና አተገባበር ምን እንደሚመስል በመፈተሽ ጥናቱ ተካሄዷል፡፡

1.2 የጥናቱ አነሳሽ ምክንያት

አጥኚዋ ተከታታይ ምዘናን በተመለከተ በልምድ ልውውጥ ሂደት በተደረገ መደበኛ ባልሆነ ውይይት መምህራን ተከታታይ ምዘናን የሚተገብሩት የተለያዩ የቡድን ስራዎችንና ፈተናዎችን ብቻ እያከታተሉ በመስጠት ተማሪዎችን መመዘንና ለሰሩት ስራ ውጤት መስጠት እንዲሁ በተለምዷዊ ምዘናም እንደሆነ ልትገነዘብ ችላለች፡፡ በተጨማሪም አጥኚዋ በተለያዩ ከፍተኛ ተቋማት በአማርኛ ቋንቋ የተሰሩ ቅድመ ምረቃና የድህረ ምረቃ ጥናታዊ ጽሁፎችን ለመፈተሽ ሞክራለች፡፡ በተገኘው መረጃ መሰረትም አብዛኛዎቹ ጥናታዊ ጽሁፎች ያተኮሩት በተከታታይ ምዘና አተገባበር ሂደት ላይ ሳይሆን በተከታታይ ምዘና አተገባበር ንጽጽራዊ ጥናት ላይ ነው፡፡

እንዲሁም ተከታታይ ምዘና እየተሰራበት ቢገኝም የተለያዩ የአተገባበር ችግሮች እንዳሉበት ብዙ አጥኚዎች ይፋ አድርገዋል፡፡ ለምሳሌ:- ገብረመስቀል (2009)፣ ሳራ(2011) እንዲሁም ተስፋ (2000) ለሁለተኛ ድግሪ ማሚያነት ባደረጉት ጥናታቸው ላይ በተመሳሳይ መልኩ የተከታታይ ምዘና አተገባበር ችግሮች እንዳሉበት ገልጸዋል፡፡

እንዲሁ ጥቂቶቹን የተከታታይ ምዘና አተገባበር ስልቶች ብቻ መተግበራቸውን እና የተማሪ ብዛት፣ የስራ ጫና፣ የክፍለ ጊዜ ብዛት ትግበራው ላይ ትልቅ ዕንቅፋት መሆኑን ጠቁመዋል። ከዚህም የተነሳ የመምህራን ትኩረት ውጤት ላይ እንጂ ሂደት ላይ አለመሆኑን ያሳያል። ይህ ማለት ደግሞ መምህራን ተከታታይ ምዘናን በትክክል ስራ ላይ እያዋሉት ነው ለማለት አያስደፍርም። በመሆኑም ይህ አተገባበር አጥኚዋ ካላት የተከታታይ ምዘና ግንዛቤ ጋር የሚቃረን ሆኖ አግኝታዋለች ።

እነዚህ ከላይ የቀረቡት ጥናታዊ ጽሁፎች በአማራና በትግራይ ክልል እንዲሁም በኦሮሚያ ክልል በቡኖ በደሌ ዞን ትኩረታቸው በኮሌጆችና በ2ኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ላይ ነው። በተከታታይ ምዘና አተገባበር ከ5ኛ-8ኛ የተሰሩ ጥናቶች በቁጥር ጥቂት በመሆናቸው እና የጥናቶቹ ውጤትም ችግሮች እንዳሉ፤ አሁንም በመስኩ ችግሮቹ እንዳልተቀረፉ ያሳያሉ። እነዚህ የተጠቀሱት ምክንያቶች ዋነኛ የጥናቱ አነሳሽ ምክንያቶች ናቸው። ስለዚህ ይህን ጥናት ለማድረግ ተነሳስታለች።

1.3 የጥናቱ መሪ ጥያቄዎች

የአማርኛ ቋንቋ መምህራንን የተከታታይ ምዘና አተገባበር የሚከተሉትን መሰረታዊ ጥያቄዎች መነሻ በማድረግ ጥናቱ ተካሄዷል።

1. በትምህርት ቤቶቹ ያሉት የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተማሪዎቻቸውን ለመመዘን የሚጠቀሙባቸው የመመዘኛ ስልቶች ምን ምን ናቸው?
2. በትምህርት ቤቶቹ የሚያስተምሩ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን በተከታታይ ምዘና ሂደት የምጋቤ ምላሽ አሰጣጥ ሁኔታ ምን ይመስላል?
3. የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የሚከተሉት የተከታታይ ምዘና ዕቅድና ተግባር ተስማሚነት አለውን?
4. በተጠቀሱት ትምህርት ቤቶች ያሉ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተከታታይ ምዘናን ሲተገብሩ ያጋጠሟቸው ችግሮች ምን ምን ናቸው?
5. በጅማ ከተማ ከ5ኛ-8ኛ ክፍል በመንግስት ትምህርት ቤቶች የሚያስተምሩ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን እና ተማሪዎች ስለተከታታይ ምዘና ያላቸዉ አመለካከት ምን ይመስላል?

1.4 የጥናቱ ዓላማዎች

1.4.1 ዋና ዓላማ

የጥናቱ ዋና ዓላማ በጅማ ከተማ አንደኛ ደረጃ ከ5ኛ-8ኛ ክፍል በመንግስት ትምህርት ቤቶች የሚያስተምሩ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተከታታይ ምዘና አተገባበር ሂደት ምን እንደሚመስል መፈተሽ ነው፡፡

1.4. 2 ዝርዝር ዓላማዎች

የጥናቱ ዝርዝር ዓላማዎች የሚከተሉት ናቸው፡፡

1. የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተማሪዎቻቸውን ለመመዘን የሚጠቀሙባቸውን ስልቶች መፈተሽ፤
2. በትምህርት ቤቶቹ የሚያስተምሩ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን በተከታታይ ምዘና ሂደት የምጋቤ ምላሽ አሰጣጥ ሁኔታ መፈተሽ፤
3. የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተከታታይ ምዘና የዕቅድና የተግባር ተስማሚነት መፈተሽ፤
4. በተጠቀሱት ትምህርት ቤቶች ያሉ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተከታታይ ምዘናን ሲተገብሩ ያጋጠሚቸውን ችግሮች መለየት፤
5. በትምህርት ቤቶቹ የሚያስተምሩ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን እና ተማሪዎች ስለተከታታይ ምዘና ያላቸዉን አመለካከት መዳሰስ ናቸው፡፡

1.5 የጥናቱ ጠቀሜታ

ጥናቱ ከ5ኛ-8ኛ ክፍል መምህራን እንዲሁም ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ሂደት ውስጥ ተከታታይ ምዘናን በሚፈለገው መንገድ መተግበር ወይም አለመተግበርን በመፈተሽ የመፍትሄ ሀሳቦችን ለመጠቆም የሚሞክር በመሆኑ ለመማር ማስተማሩ ሂደትና ዓላማ መሳካት ያለው ፋይዳ ከፍ ያለ ይሆናል ተብሎ ይገመታል፡፡ እንዲሁም የሚከተሉት ጠቀሜታዎች ይኖሩታል ተብሎ ይታመናል፡፡ በጥናቱ ውስጥ ተተኳሪ ለሆኑት የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተከታታይ ምዘና አተገባበራቸው እስከምን ደረጃ እንደሆነ የሚያሳይ በመሆኑ በዕለታዊ ትምህርት ዕቅድ አዘገጃጀትና አተገባበር ጊዜ የተሻለ ዕቅድ ለማዘጋጀት ብሎም የተከታታይ ምዘና አተገባበር ሂደት እውን ለማድረግ በሚደረገው ጥረት የተከታታይ ምዘና አተገባበር ስልትና አቅጣጫ ምን መሆን እንዳለበት፣ ተማሪዎቻቸውን እንዴት መመዘን እንዳለባቸው፣ አቅጣጫ ሊያሳይ እና መረጃ ሊሰጥ ይችላል፡፡ እንዲሁ ከዚህ ርእስ ጋር

ተያያዥነት ባላቸው ጉዳዮች ላይ ጥናት ማካሄድ ለሚፈልጉ አጥኝዎች እንደመነሻና እንደማጣቀሻ ሆኖ ሊያገለግል ይችላል፡፡ በአጠቃላይ ከጥናቱ ውጤት ትምህርት ቤቶች፣ ከፍተኛ የትምህርት ተቋማትና የዘርፉ ምሁራን ሊጠቀሙበት ይችላሉ ተብሎ ይታመናል፡፡

1.6 የጥናቱ ወሰን

ጥናቱ በኦሮሚያ ብሄራዊ ክልል በጅማ ከተማ አንደኛ ደረጃ ከ5ኛ-8ኛ ክፍል የመንግስት ትምህርት ቤቶች በ2013 ዓ/ም በሚያስተምሩ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን፣ አፈ-ፊትና አፈ-ፊት ያልሆኑ ተማሪዎችን ተተኩዋሪ በማድረግ የተከታታይ ምዘና አተገባበር ፍተሻ ላይ ብቻ ያተኮረ ነው፡፡ በመሆኑም የጥናቱ ትኩረት በተከታታይ ምዘና ሂደት የመመዘኛ ስልቶች፤ የምጋቤ ምላሽ አሰጣጥ ሁኔታ፤የተከታታይ ምዘና ዕቅድ ከተግባር ተስማሚነት፤ በትግበራው ሂደት ያጋጠሟቸው ችግሮች እና አመለካከት ምን ይመስላል በሚሉት ነጥቦች ላይ ይሆናል፡፡

1.7 የቁልፍ ቃላት ብያኔ

በዚህ ጥናት ውስጥ ያገለግሉ ቃላት በጥናቱ ውስጥ ያላቸውን አገልግሎት መሰረት በማድረግ የሚኖራቸው ፍቺ እንደሚከተለው ቀርቧል፡፡

ምዘና (Assessment) ተማሪዎች በመማር ማስተማሩ ሂደት ምን እንዳገኙና የትምህርት አቀባበሉን የሚያዳብር ሲሆን በተለያዩ ስልቶች ማለትም በሙከራ፣ በምልከታ፣ በቡድን ስራ ፣ በክፍል ስራ፣ ቤት ስራ ወዘተ ስለ ተማሪዎች የመማር እድገት መረጃ መሰብሰብ፣ ማደራጀትና ትርጉም መስጠትን የሚያመለክት ጽንሰ ሃሳብ ማለት ነው፡፡

ሰነደ ትምህርት (Portifolio of evidence) በተከታታይ ምዘና ሂደት ተማሪዎች በተለያዩ ጊዜያት እየሰሩ ያጠራቀሟቸው የግልና የቡድን ስራ ስብስብ ማለት ነው፡፡

ተለምዷዊ ምዘና በጽሁፍ ፈተና ላይ ብቻ ያተኮረ የምዘና ስልት ሆኖ አብዛኛውን ጊዜ የሚጠቀመው ተማሪው አልፏል ወይስ ወድቋል ብሎ ውሳኔ መስጠት ማለት ነው፡፡

ሙከራ(quiz) መደበኛ ያልሆነ በአንድ ይዘት ላይ የተመሰረተና አጭር የምዘና ስልት ሲሆን የተማሪዎችን የመማር ዕድገት ለመለካት የሚያገለግል ጽንሰ ሃሳብ ነው፡፡ የክፍለ ጊዜ ትምህርት ከመቅረቡ በፊትና በኋላ የሚከናወን የምዘና አይነት ነው፡፡

ፈተና(test) መደበኛ የሆነ የተማሪዎችን የመማር ዕድገት ለመለካት የሚያገለግል ሆኖ ከሁለት ከማይበልጡ የትምህርት ይዘቶች የሚወጡ ጥያቄዎችና የትምህርት ተግባራትን የያዘ የምዘና ስልት ነው።

ማጠቃለያ ፈተና (examination) መደበኛ የሆነ ብዛት ያላቸውን የትምህርት ይዘቶችን የሚያካትተውና የተለያዩ የፈተና አይነቶችን የያዙ ጥያቄዎች ሲሆኑ ከአንድ ኮርስ የትምህርት አይነት ወይም ስልጠና ከተጠናቀቀ በኋላ የሚሰጥ የምዘና አይነት ነው።

ግምገማ (Evaluation) ማለት በምዘና የተገኘውን መረጃ መሠረት በማድረግ የሚከናወን ዳኝነትና ውሳኔ የመስጠት ሂደት ነው።

ቅድመ ፈተና ወደፊት ለማስተማር ስለምናቅደው ርዕስ ተማሪዎች ያላቸውን የመማር ግንዛቤ ለማወቅ የምንጠቀምበት የምዘና ስልት ነው።

አማካይ ውጤት የተገኘው ጠቅላላ ውጤት ከተደመረ በኋላ ለተሳታፊዎች ተካፍሎ የሚገኘው ውጤት ነው።

ምዕራፍ ሁለት

ክለሳ ድርሳናት

የዚህ ጥናት ትኩረት በጅማ ከተማ በአንደኛ ደረጃ የመንግስት ትምህርት ቤቶች ከ5ኛ-8ኛ ክፍል የሚያስተምሩ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተከታታይ ምዘና የአተገባበር ሂደት ምን እንደሚመስል መፈተሽ ነው። ይህን መሰረታዊ ጽንሰ ሃሳብ ለማብራራት በትኩረት ነጥቡ ዙሪያ ያሉ ተዛማጅ ጽሑፎችን ለመዳሰስና ትንታኔ ለመስጠት ጥረት ተደርጓል። የተከታታይ ምዘና ምንነት፣ የተከታታይ ምዘና ባህሪያት፣ የተከታታይ ምዘና ዓላማ፣ የተከታታይ ምዘና ዘዴዎች፣ የተከታታይ ምዘና አተገባበር እንዲሁም ከጥናቱ ጋር ተያያዥነት ያላቸው ጉዳዮች ተዳሰዋል።

2.1 ንድፈ ሀሳባዊ ቅኝት

2.1.1 የተከታታይ ምዘና ምንነት

ተከታታይ ምዘና የሚባለው በተከታታይ ምልከታና መረጃ ማሰባሰብ ሆኖ ይህም የሚተገበረው የተማሩትን ለማወቅ ለመገንዘብና ለመስራት መቻልን ለመለየት ይሆናል። ይህንን የምዘና ዓይነት ምሁራን በተለያዩ ስያሜዎች ሲጠሩት የክትትል መዝገብ፣ ስርዓተ ትምህርት ተኮር ምዘና፣ ሂደታዊ ምዘና፣ ወዘተ በመሳሰሉት ስያሜዎች ይጠራል (በድሩ፣1994፡25) ። ስለ ተከታታይ ምዘና የተለያዩ ምሁራን የሰጡት ማብራሪያ እንደሚከተለው በዝርዝር ይቀርባል።

Curzon (1990፡135) ተከታታይ ምዘና ብዙ ድርጊቶችን የያዘ ሐረግ መሆኑን ያስረዳል። በአጠቃላይ ሲታይ ግን በተለያዩ ሁኔታዎች ላይ በማተኮር የተማሪዎችን የዕውቀት፣ የክህሎትና የዝንባሌ ዝርዝር ባህሪያት መግለጫ በማደራጀት የተማሪዎችን የመማር ተነሳሽነት የሚያጎለብትና የመማር ማስተማሩን ስራ ለማሻሻል የሚረዳ ነው ሲል ይገልጻል። በተጨማሪም ታጠቁና ሌሎች (1995፡12) እንዳስረዱት ተከታታይ ምዘና እንደ ሂደታዊ ግምገማ (Formative Evaluation) የሚታይ ሆኖ ትኩረቱ ስርዓቱን በጠበቀ መንገድ ተማሪው በዕውቀት፣ በአስተሳሰብና በክህሎት ያገኘውን ለውጥ በየጊዜው ተከታትሎ ለማሳየት የሚረዳ የምዘና ስልት ነው።

Dessalegn (2004፡2) እና Dessalegn and Girma (2009፡283) እንደሚገልጹት ተከታታይ ምዘና በክፍል ውስጥም ሆነ ከክፍል ውጭ በልዩ ልዩ ተግባራት (በቤት ሥራ፣ በግል ሥራ፣ በቡድ ሥራ፣ በራስ ምዘና፣ ወዘተ) ተማሪውን በማሳተፍ ብቁ የሆነ ክህሎት ይዞ እንዲያድግ ለማድረግ የሚረዳ ነው። ተከታታይ ምዘና የተማሪውን ብቻ ሳይሆን የመምህሩን የማስተማር ስልት፣ ዝግጅትና ዕውቀት ከሚገኘው ምጋቤ ምላሽ ለማሻሻል የሚያግዝ ነው ሲል አጠናክረውታል። ከዚህ ጋር በማያያዝም Aggrawal (1994፡364) ተከታታይ ምዘና በፈተና ሊገኙ የማይችሉ ሌሎች ተፈላጊ የባህሪ ክህሎቶች አሉ፤ እነዚህ ደግሞ መታወቅና መገምገም ያለባቸው ለስብዕና መዳበር ጠቃሚ የሆኑ ክህሎቶች ናቸው። እነዚህን ባህርያት ለማስገኘት የሚረዳ ስልት ነው ሲሉ ያስረዳሉ።

ከላይ የቀረቡትን የተከታታይ ምዘና ትርጓሜዎች የሚከተሉትን ማጠቃለያዎች መስጠት ይቻላል። ተከታታይ ምዘና የተለያዩ የምዘና ስልቶችን በመጠቀም የተለያዩ የመማር ክፍሎችን የማሰብ ሂደትን ብቻ ሳይሆን ሰብዓዊ ባህሪያትንና ግለሰባዊ ገፅታዎችን ለመመዘን የሚያስችል የምዘና አቀራረብ ነው። በተመሳሳይ ተከታታይ ምዘና የተማሪዎችን ዕውቀት፣ ክህሎት እና አመለካከት ለማሳደግ፣ የተማሪዎችን ጥንካሬና ድክመት ለመመዘን፣ ለተማሪዎች ተጨማሪ ድጋፍ ለመስጠት፣ መምህራንና ተማሪዎች ሥርዓተ ትምህርቱን ለመከለስ፣ ተማሪዎችን ለማነቃቃትና ለማበረታታት ይረዳሉ ብሎ ማጠቃለያ መስጠት ይቻላል።

2.1.2 የተከታታይ ምዘና ባህሪያት

ተከታታይ ምዘና የተማሪዎችን ውጤት ለማወቅ የሚረዳ ሳይሆን ተማሪው በመማር ማስተማሩ ምን እንዳገኘና የትምህርት አቀባበልን በበለጠ እንዲያዳብር የሚያደርግ መሆኑ ተከታታይ ምዘናን ልዩ የሚያደርጉት አራት መሰረታዊ ባህሪያት እንዳሉት Alausa (1999፡7) ይገልፃሉ። ባህሪያቱም የሚከተሉት ናቸው ይላሉ። የአማራ ክልል ትምህርት ቢሮ (1997፡5) በዝርዝር እንደሚከተለው አቅርቧቸዋል።

ሀ. ተከታታይ ምዘና ስርዓታዊ ነው። ተከታታይ ምዘና ስርዓት ያለው ነው ሲባል ግልፅ በሆነ መንገድ እቅድ ያለው ሆኖ መምህራን የተማሪዎችን ችሎታ የሚገመግሙባቸውን የተከታታይ ምዘና ስልቶች ማለትም ከአጫጭር የፅሁፍ ፈተናዎች፣ የቃል ፈተናዎች፣ የግልና የቡድን ሥራዎች፣ ቃለ መጠይቆችን ወዘተ የሚይዝ እንዲሁም ግምገማዎች የሚደረጉባቸውን ጊዜያት

ስርዓትን ተከትለው ተከታታይነት ባለው መልኩ የሚቀርቡበት መሆኑ ነው። ለተከታታይ ምዘና ዕቅድ ይዘጋጃል። በዕቅድ መሰረት ይተገበራል። ዕቅድ በሚዘጋጅበት ጊዜ ከግምት ውስጥ መግባት ያለባቸው ነገሮች ምዘናው የሚካሄድበት ስልት፣ ጊዜ፣ የሚተኮርባቸው የትምህርት ክፍሎች፣ የውጤት አያያዝ ወዘተ መሰረት አድርጎ ነው (አማራ ክልል ትምህርት ቢሮ 2006)።

ለ. ተከታታይ ምዘና የተደጋጋሚ ጊዜ የምዘና ውጤት ነው። በአንድ ተማሪ ላይ የተሟላና ተገቢውን የትምህርት ምስክርነት እና ውሳኔ ለመስጠት በአንድ ጊዜ የሚሰጥ የፈተና ግምገማ በቂ አይሆንም። ምክንያቱም ስለተማሪው ሁለንተናዊ የአዕምሮ፣ የሙያ ክህሎትና አመለካከት ዕድገት በቂ መረጃ ስለማይሰጥ ነው። በተከታታይ ምዘና አማካይነት የተሰበሰቡ መረጃዎች ተጠናቅረው መቅረብ አለባቸው። ይህ ካልተደረገ ስለተማሪዎቹ የተሟላ መረጃ ተይዟል ለማለት አይቻልም አማራ ክልል ትምህርት ቢሮ (2006) ።

ተከታታይ ምዘና የተደጋጋሚ ጊዜ የምዘና ውጤት ነው ሲባል ተከታታይ ምዘና በባህሪው የተለያዩ የምዘና ስልቶችን ስለሚጠቀም ተማሪው በተለያዩ ጊዜያት የሚያሳያቸውን አጠቃላይ ባህርያት አጠቃሎ የሚያሳይ ማለት ነው ተስፋ (2000፡10) ።

ሐ. ተከታታይ ምዘና ሁሉን አቀፍ ነው። ተስፋ (2000) ተማሪዎች በትምህርት ቤት ቆይታቸው በቂ ዕውቀት ቀስመው፣ ክህሎታቸውን አዳብረውና አመለካከታቸውን አስፍተው እንዲወጡ ይጠበቃል። ተማሪዎች ሊማሯቸው የሚገቧቸውን እነዚህን ባህርያት በትክክል ለመመዘን በተለያዩ ጊዜያት የሚሰጡ ፈተናዎችና ስልቶች በቂ አይደሉም፤ በእርግጥ በፈተና ዕውቀትንና ክህሎትን መለካት ይቻል ይሆናል። አመለካከትንና የተማሪዎችን የቋንቋ ችሎታ ወዘተ ለመለካት ግን ያስቸግራል። ተከታታይ ምዘና እንደ ተለምዶአዊው ፈተና በአዕምሯዊ ክህሎት ላይ ብቻ የተወሰነ አይደለም፤ ሁለቱንም ማለትም እውቀትንና ክህሎትን እንዲሁም አመለካከትን (ስሜትን፣ ዝንባሌንና እምነትን) ለመመዘን ያስችላል አማራ ክልል ትምህርት ቢሮ (2006) ።

መ. ተከታታይ ምዘና አቅጣጫ ጠቋሚ ነው። ከተከታታይ ምዘና የሚገኘው ውጤት የተማሪዎችን የወደፊት አቅጣጫ ስለሚጠቁም በመማር ማስተማሩ ሂደት ከፍተኛ አስተዋፅኦ አለው። በትምህርታቸው ችግር ያለባቸውን ተማሪዎች በመለየት ለመርዳት የሚቻለው የተከታታይ ምዘና ውጤትን መሰረት በማድረግ ነው። የተከታታይ ምዘና ዋነኛ ዓላማ ተማሪዎችን አልፈዋል ወይም ወድቀዋል ብሎ ውሳኔ ለመስጠት አይደለም፤ ተማሪዎችን

ለመርዳት እንጂ፤ ተማሪዎችን ለመርዳት ደግሞ በተከታታይ ምዘና አማካይነት ስለተማሪዎች በቂ መረጃ መሰብሰብ ያስፈልጋል:: በሌላ አገላለፅ ተከታታይ ምዘና መምህራን የተማሪዎቻቸውን ችግሮች በሚገባ እንዲለዩና አስፈሊጊውን እርምጃ እንዲወስዱ የሚያግዝ ነው ተስፋ (2000) :: ስለዚህ የተከታታይ ምዘና ዋና ዋና ባህሪያት ከላይ የተገለጹት መሆናቸውን መረዳት ይችላል::

2.1.3 የተከታታይ ምዘና ዓላማ

እንደ MoE (2003፡7)፣ AED/BESO (2005፡10) እና Puckett and Black (2008) መምህራን ተማሪዎቻቸውን እንዲመዝኑ የሚያደርጉዋቸው ምክንያቶች የሚከተሉትን ዓላማዎች መሰረት በማድረግ እንደሆነ ይገልፃሉ:: የምዘና ውጤቶች ተማሪው እንዴት እየተማረ እንዳለ እና አስተማሪው እንዴት እያስተማረ እንዳለ ምጋቤ ምላሽ ስለሚሰጡ ከምጋቤ ምላሽ የተገኘው መረጃ የመማር ማስተማሩን ሂደት ለማሻሻል ያግዛል:: እንዲሁም ተማሪዎች የትኛውን ይዘት የበለጠ መማር እንዳለባቸው ለመወሰን ያስችላል:: ስለተማሪዎች የትምህርት ሁኔታ ለወላጆች፣ ለትምህርት ቤቱ አስተዳደርና ለሚመለከታቸው ክፍሎች አስተማማኝ የሆነ መረጃ ለመስጠት ያስችላል:: በተጨማሪም ተማሪዎች በየትኞቹ የትምህርት ዓይነቶች ጠንካራ እንደሆኑ፣ በየትኞቹ የትምህርት ዓይነቶች ደግሞ ድክመት እንዳሳዩ ለመለየትና ድክመት ባሳዩበት ትምህርት ላይ የትኩረት አቅጣጫዎችን ለመቀየስ ያስችላል:: በአጠቃላይ የተከታታይ ምዘና ዋና ዓላማ የክፍል ውስጥ የመማር ማስተማር ሁኔታዎችን ለማሻሻልና ተማሪዎችን በሚማሩት ትምህርት ዙሪያ ውጤታማ ማድረግ ነው::

2.1.4 የተከታታይ ምዘና አተገባበር

ተከታታይ ምዘና በተማሪዎች ላይ ስለሚታዩ ባህርያትና ስለአጠቃላይ የመማሪያ ክፍል ሁኔታን አስመልክቶ ተከታታይነት ባለው ሂደት መረጃ የሚሰበሰብበት ሂደት አድርጎ መውሰድ ይቻላል:: የተሰበሰቡትን መረጃዎች በማደራጀትና በመተንተን መምህራን ተማሪዎቻቸውን እንዲያውቁ፣ በዕቅዳቸው እንዲያቅዱ፣ የመማር ማስተማር ሂደቱን ለመቆጣጠር፣ ምቹና ጤናማ የመማሪያ ክፍሎች ሁኔታ እንዲፈጥሩ ይረዳቸዋል Capper 1996 እና Airasian (1997) :: በተመሳሳይ ተከታታይ ምዘና ተማሪዎች በመማር ማስተማር ሂደት ምን ያህል ውጤታማ እንደሆኑ፣ መምህራን ደግሞ የተማሪዎችን ውጤት ለማሻሻል ምን ያህል እንደሰሩና ተማሪዎች የራሳቸውን መማር ምን ያህል እንዳሻሻለ ተደጋጋሚ ምዘና የሚደረግበት ሂደት ነው::

በመሆኑም ተከታታይ ምዘና የተማሪዎች ተፈላጊውን የመማር ውጤት ምን ያህል እንዳሳኩ፣ ምን መሻሻል እንዳሳዩ፣ የመማር ማስተማር ስነዘዴዎች ውጤታማነት እና በመማር ማስተማር ሂደት ላጋጠሙ ችግሮችና እጥረቶች የተወሰዱ ርምጃዎችን ለማረጋገጥ የሚረዱ መረጃዎችን መሰብሰቢያ ሂደት ነው።

የተከታታይ ምዘና ዓይነቶች የሆኑት ሂደታዊና አጠቃላይ ተከታታይ ምዘናዎች በተማሪዎች የመማር ሂደት ውስጥ እንደመማር ማስተማር ሂደት እና እንደመረጃ መሰብሰቢያ ሂደት ከፍተኛ ጠቀሜታ ያለው ሚና ይጫወታሉ። በመማር ማስተማር ሂደት የሂደታዊ ተከታታይ ምዘና ጥቅሞች እንደሚከተለው ቀርበዋል።

ሂደታዊ ተከታታይ ምዘና መምህራን ከተማሪዎች ወይም ተማሪዎች ከተማሪዎች በጋራ እና ተማሪዎች በተናጠል የሚያከናውኗቸውን እንዲለዩ ይረዳቸዋል። በአሳታፊ የመማር ማስተማር ሥነዘዴ ተማሪዎችን በተግባራዊ የሥራ እንቅስቃሴ እንዲገቡ እና በመማር ማስተማር ግቦች ላይ እንዲያተኩሩ ያበረታታል። የአቻ ለአቻ እና ግለ ግምገማ በማካሄድ የማህበራዊ ዕድገት ዕውቀታቸውን እንዲገነቡ ያስችላቸዋል። እንዲሁም በተገቢ ነጥቦች ላይ ግብረ-መልስ የመቀበልና የተሰጣቸውን ግብረ- መልስ ተጠቅመው በቀጣይ የተሻለ እንዲሰሩ ይረዳቸዋል።

ሂደታዊ ተከታታይ ምዘና የሚከተሉትን ቁልፍ ሀሳቦች ያካትታል። ሂደታዊ ተከታታይ ምዘና ቀለበት ወይም እሽክርክሪት (loop) ነው። ተማሪዎችና መምህራን ትኩረታቸውን ዝርዝር ዓላማው ላይ ያደርጋሉ፤ የተማሪዎችን ሥራ ከዝርዝር ዓላማ አንፃር ይገመግማሉ፤ ተማሪዎች ያከናወኗቸውን ተግባራት ከዝርዝር የትምህርት ዓላማው ጋር እንዲቀራረብ ይሰራሉ። ተማሪዎች ውጤት ለማሻሻል የሚጠቅማቸውን መረጃ ከሂደታዊ ተከታታይ ምዘና ያገኛሉ። መማርን እንዴት እንደሚማሩ (learning how to learn) እንዲለማመዱ ሂደታዊ ተከታታይ ምዘና እገዛ ያደርግላቸዋል። ተማሪዎችን ከማነቃቃት አንፃር ሂደታዊ ተከታታይ ምዘና ለትምህርት ከሚሰጣቸው ጥቅሞች ውስጥ ተማሪዎች የራሳቸውን ትምህርት የመቆጣጠር ስሜትና እራሳቸውን የመምራት ብቃት እንዲያጎለብቱ ማስቻል የሚጠቀስ ነው። የተማሪዎችን መማር ለመደገፍ የትምህርት ዝርዝር ዓላማዎች በሥርዓት ከተደራጁ የክፍልና የቤት ሥራ፣ የሂደታዊ ተከታታይ ምዘና ግብረ-መልስ፣ ራስን መመዘን እና መስፈርቶች ላይ የተመሰረተ

እርማት ማካሄድ (ማስተሳሰር) አለበት። መምህራን የሂደታዊ ተከታታይ ምዘና መረጃን ከተማሪዎች ጋር በመነጋገር እና ሥራ ሲሰሩ በመመልከት የሥራቸውን ውጤት ያገኛሉ። ተማሪዎች የሂደታዊ ተከታታይ ምዘናን መረጃ የሚያገኙት በግብረ-መልስ መልክ ነው አማራ ክልል ትምህርት ቢሮ (2006)።

2.1.5 የተከታታይ ምዘና የሂደት ደረጃዎች

ዳንኤል (1999፡7) እና አልማዝ (2003) ተከታታይ ምዘና በሦስት ደረጃዎች ተከፋፍሎ ሊካሄድ እንደሚገባ እንደሚከተለው ይገልጻሉ።

አንደኛ ከማስተማር በፊት፡- በዚህ ደረጃ ተከታታይ ምዘና የሚደረግበት ዋና ዓላማ ተማሪዎች በሂደት ስለሚማሩት ምዕራፍ፣ ዋና ርዕስና ንዑስ ርዕሶች ያላቸውን ቅድመ ግንዛቤና ልምድ በተመለከተ መረጃ ለመሰብሰብ፣ ስለሚማሩት ይዘት የተዛባ (የተሳሳተ) ፅንሰ ሀሳብ ካላቸው መረጃ ለመሰብሰብ፣ በመጨረሻም የተገኘውን መረጃ መሰረት በማድረግ ይመጥናሉ የሚባሉት ተግባራትንና መልመጃዎች ላይ እቅድ ለማቀድ፣ ወዘተ ናቸው።

ሁለተኛ በመማር ማስተማር ሂደት፡- በዚህ ደረጃ ሂደታዊ ተከታታይ ምዘና የሚተገበርበት ዋና ዓላማ ተማሪዎች የሚማሩትን ትምህርት ምን ያህል እየተከታተሉ ናቸው? ምን ያህል እየተረዱ ናቸው? ከተማሩት ውስጥ ምን ያህሉን ተገንዝበዋል? ምን ዓይነት ችግር አጋጠማቸው? ወዘተ በሚሉ ጉዳዮች ዙሪያ መረጃ ለመሰብሰብ፣ በደንብ እየተከታተሉ ያሉትን ለማበረታታት፣ የመማር ችግር ያጋጠማቸውን እንደ ችግራቸው መጠን የተለያዩ ድጋፎችን ለመስጠት፣ በማስተማር ሂደቱ ላይ መሻሻል በሚገባቸው ነጥቦች ዙሪያ ማስተካከያ ለማድረግ፣ ከትምህርት ዕቅድ ጀምሮ እስከ ድጋሚ ማስተማር ሊያጠቃልል ይችላል (ዳንኤል 1999 እና አልማዝ 2003) ።

ሦስተኛ ከማስተማር በኋላ፡- በዚህ ደረጃ ተከታታይ ምዘና የሚካሄድበት ዋና ዓላማ በየምዕራፉ የተካተቱትን የትምህርት ዓላማዎች መሠረት ባደረገ መልኩ ተማሪዎች ምን ያህል የባህርይ ለውጥ አምጥተዋል? በሚሉ ጥያቄዎች ዙሪያ መረጃ ለመሰብሰብ፣በተሰበሰበው መረጃ መሰረት አንድ ተማሪ አልፏል ወይስ ከሚጠበቀው በታች አምጥቷል? ብሎ ለመወሰንና ውጤት ለመስጠት እንዲሁም ከተፈለገው በታች ያመጡትን ተማሪዎች በድጋሚ ለማዘጋጀት ይውላል አልማዝ (2003) ። በማለት ገልጸዋል።

2.1.6 የተከታታይ ምዘና ስልቶች

አብዛኛውን ጊዜ በቋንቋ ትምህርት ውስጥ ተማሪዎችን በተከታታይ ሁኔታ ለመመዘን የምንጠቀምባቸው የተከታታይ ምዘና ዘዴዎች ወይም ስልቶች የሚከተሉት መሆናቸውን ተስፋ (2000፡27) ይገልፃሉ።

2.1.6.1 የቃል ጥያቄ

ይህን የተከታታይ ምዘና ስልት አንድ መምህር በየትኛውም የመማር ማስተማር ሂደት ሊጠቀምበት ይችላል። ይህ ዓይነቱ ስልት ተማሪዎች የተማሩትን ምን ያህል እንደተገነዘቡትና ተማሪዎች የት ላይ ችግር እንዳለባቸው ለማወቅ ይጠቅማል። አብዛኛውን ጊዜ አንድ መምህር የዚህ ዓይነቱን የምዘና ስልት መደበኛ ባልሆነ በመማር ማስተማሩ ሂደት ከተማሪዎች ጋር ተራክቦ ለመፍጠርና ለመመዘን የሚያስችል ነው። በክፍል ውስጥ የቃል ጥያቄን እንደ አንድ የምዘና ዘዴ የመጠቀም ዋና ዓላማ በመማር ማስተማሩ ሂደት የተማሪዎችን ትኩረት ወደ ትምህርቱ ለመሳብ እንደሆነ Elington Eari (1997፡4-15) ይገልፃሉ።

2.1.6. 2 ምልከታ

ምልከታ ተማሪዎች በክፍል ውስጥ የሚሰሩትንና የሚናገሩትን በጥሞና በዓይን በመከታተል የምንመዘግብበት ዘዴ መሆኑን Brooks (2002፡5) ይገልፃሉ። በምልከታ አማካይነት መረጃ ለማግኘት ከተፈለገ መምህራን የምልከታ ክሂል ያስፈልጋቸዋል። ይህም የምልከታ ክሂል ምን መመልከት እንደሚፈልጉ ማወቅን፣ በጥሞና ማዳመጥን፣ ተማሪዎች እርስ በርሳቸው በሚያደርጓቸው ተራክቦዎች ላይ ማተኮርን፣ ጠቃሚ ነገሮችን በማስታወሻ መያዝን እና ደግሞ ደጋግሞ ማሰብን ይጠይቃል። እንደ Shabaan (2001፡19-25) ገለፃ ምልከታ አብዛኛውን ጊዜ መምህራን በክፍል ውስጥ ተማሪዎቻቸውን ለመመዘን የሚጠቀሙበት ዘዴ ነው። ምልከታ የሚካሄደው በክፍል ውስጥ ተማሪዎች ሲወያዩና የተለያዩ የክፍል ውስጥ ተግባራትን ሲያከናውኑ ነው። በመሆኑም ተማሪዎች በክፍል ውስጥ የተለያዩ ተግባራትን ሲያከናውኑ አስተማሪው እየተዘዋወረ በመመልከት እንዲሰሩ፣ የታዘዙትን ተግባራት በትክክል ማከናወናቸውንና በሂደትም ያጋጠሙዋቸውን ችግሮች መጠየቅና መረዳት አለበት። ስለዚህ ምልከታ የሚካሄደው በክፍል ውስጥ ተማሪዎች ሲወያዩና የተለያዩ የክፍል ውስጥ ተግባራትን ሲያከናውኑ መሆኑን መገንዘብ ይቻላል።

2.1.6.3 ቅድመ ፈተና

ለማስተማር በምናቅድበት ጊዜ ተማሪዎቻችን ስለምናስተምረው ርዕስ ምን ያህል ግንዛቤ እንዳላቸው ትምህርቱን ማስተማር ከመጀመራችን በፊት ማወቅ መቻል እንዳለብን ተስፋ (2000፡27) ይገልፃሉ፡፡ በመሆኑም ተማሪዎች ስለርዕሱ ያላቸውን የቀድመ ግንዛቤ ለማወቅ ከተወሰነ ጊዜ ቀደም ብሎ ለተማሪዎች የቅድመ ግንዛቤ ፈተና መስጠት ያስፈልጋል፡፡ ከቅድመ ግንዛቤ ፈተና የተገኘው ውጤት አስተማሪው ለወደፊት ለማስተማር የሚጠበቅበትን ትምህርት በአግባቡ እንዲያቅድና የተለያዩ የምዘና ተግባራትን በዕቅዱ ውስጥ እንዲያካትት ዕድል ይፈጥርለታል፡፡

2.1.6.4 የቤት ሥራ

የቤት ሥራ ተማሪዎች የተማሩትን ይዘት በሚገባ እንዲለማመዱ የሚያግዝ የምዘና ስልት ነው፡፡ ከዚህም በተጨማሪ የቤት ሥራ አንድ አስተማሪ ተማሪዎቹ ምን ያህል ትምህርቱን እየተከታተሉ እንደሆነ የሚያረጋግጥበት ስልት ነው፡፡ የቤት ሥራ ከሂደታዊ የምዘና ስልቶች መካከል አንዱ ሲሆን ተማሪዎች የትኞቹን ርዕሶች ደግመው መማር እንዳለባቸውና እንደሌለባቸው የእርምት ምጋቤ ምላሽ ለመስጠት የሚያስችል የምዘና ስልት ነው፡፡

2.1.6.5 ፈተና እና ሙከራ

ፈተና እና ሙከራ በቋንቋ ክፍል ውስጥ ተማሪዎችን ለመመዘን ከፍተኛ ሚና አላቸው፡፡ በፈተና እና በሙከራ መካከል የተወሰነ ልዩነት እንዳለ ተስፋ (2000፡29) ይገልፃሉ፡፡ አንድ መምህር ፈተና ለመፈተን በሚያስብበት ጊዜ ለተማሪዎቹ አስቀድሞ ይነግራቸዋል፡፡ ከዚህም በተጨማሪ የፈተና የትኩረት አቅጣጫ በተወሰኑ ይዘቶች ላይ ነው፡፡ በሙከራ ጊዜ ግን መምህሩ ሙከራ ለተማሪዎች እንደሚሰጥ አይነግራቸውም፡፡ ከዚህም በተጨማሪ ለተማሪዎች የሚሰጠው ሙከራ በንግግር ወይም በጽሁፍ መልክ ሊቀርብ ይችላል፡፡

ከትምህርቱ ዓላማ ጋር ግንኙነት ያላቸውና በጥንቃቄ የተዘጋጁ የቋንቋ ፈተናዎችና ሙከራዎች በተማሪዎቹ አዕምሮ ውስጥ አዎንታዊ አመለካከት እንዲፈጠር ያደርጋሉ፡፡ በተገቢው ሁኔታ የተዘጋጁ ፈተናዎችና ሙከራዎች የተማሪዎችን በርትቶ የማጥናት ስሜት ይቀሰቅሳሉ፡፡ እንዲሁም በጥንቃቄ የተዘጋጁ ፈተናዎች ተማሪዎች በቋንቋ ትምህርት ዙሪያ ያለባቸውን ችግር እንዲለዩና በየትኞቹ ርዕሶች ላይ በርትተው መስራት እንደሚገባቸው አስፈላጊውን መረጃ ይሰጣሉ፡፡ በእያንዳንዱ ምዕራፍ ማጠቃለያ ላይ የሚሰጡት ፈተናዎች ለመምህራንና

ለተማሪዎች የሚሰጡት መረጃ ጠቃሚ መሆኑን Race and et al. (2008:82) ይገልፃሉ፡፡ በመሆኑም ፈተናዎችና ሙከራዎች በተከታታይ ምዘና ሂደት የመማር ማስተማሩን ሂደት ለማገዝና ስለተማሪዎች የቋንቋ ችሎታ ውሳኔ ለመስጠት የሚያስችል የተከታታይ ምዘና ስልቶች መሆናቸውን Shabaan (2001፡19-25) ይገልፃሉ፡፡

2.1.6.6 የቡድንና የግል ሥራ (ፕሮጀክት)

የቡድንና የግል ሥራ ተማሪዎች የተማሩትን ነገር ምን ያህል በተግባር ላይ እንደሚያውሉት ለማወቅ የሚካሄዱ የምዘና ስልቶች መሆናቸውን Shabaan (2001፡19-25) ይገልፃሉ፡፡ የቡድንና የግል ሥራ በሚሰጥበት ጊዜ የእያንዳንዱ ተማሪ የቡድንና የግል ሥራ ይታረምና ውጤት ይሰጠዋል፤ ውጤቱም ይመዘገባል፡፡ በመሆኑም የቡድንና የግል ሥራ በተከታታይ ምዘና ውስጥ ዋነኛ ዘዴዎች ወይም ስልቶች ናቸው ማለት ይቻላል፡፡ የቡድንና የግል ሥራ ለተማሪዎች በሚሰጥበት ጊዜ በጥንቃቄ ማቀድና ማሰብን ይጠይቃል፡፡ በግልም ሆነ በቡድን የሚሰሩ የተለያዩ የቡድንና ግል ሥራዎች ትክክለኛ ጊዜ ተመድቦላቸው መከናወን እንደሚገባቸው Race et al. (2005፡89-92) ይገልፃሉ፡፡ በተጨማሪም ተማሪዎች በግልም ሆነ በቡድን አንድ ስራ እንዲያከናውኑ ማድረጉ የተማሩትን ነገር ምን ያህል ተግባራዊ እንደሚያደርጉት ለማወቅ እና ሀሳባቸውን በግልፅ እንዲያንፀባርቁ ለማድረግ እንደሚረዳቸው ይገልፃሉ፡፡ ምንም እንኳ የቡድንና የግል ሥራዎች ለማረም አስቸጋሪ ቢሆኑም ለተማሪዎች የተለያዩ የቡድንና የግል ሥራዎችን መስጠት ብዙ ጠቀሜታዎች አሉት፡፡ ከእነዚህም መካከል ተማሪዎች አንድን ርዕሰ ነገር ወይም ፍሬ ነገር በራሳቸው አስሰው እንዲያገኙ ያበረታታቸዋል፡፡

በአጠቃላይ ውጤታማ የቡድንና የግል ሥራ በሚከተሉት ነገሮች ላይ ይመሰረታል፡፡ ግልፅ የሆኑ ተግባራትን በመስጠት፣ ግልፅ የሆኑ የመመዘኛ መስፈርቶችን በማውጣት፣ ፍትሀዊ (Fair) ውጤት በመስጠት፣ ከትምህርቱ ዓላማ ጋር ተያያዥነት ያላቸው ተግባራትን በመቅረፅ ላይ ይመሰረታል፡፡ በመሆኑም ውጤታማ የቡድንና የግል ሥራ ለማካሄድ ከላይ የተጠቀሱት ነገሮች ሁሉ ቢሟሉ ተማሪዎች በሚሰሩት ሥራ እርካታ ያገኛሉ፡፡

2.1.6.7 የመምህር ተማሪ ውይይት

የመማር ማስተማሩን ሥራ በተመለከተ በመምህርና በተማሪ መካከል የሚካሄድ ውይይት አንዱ የምዘና ዘዴ (ስልት) ነው። በተማሪዎችና በመምህራን መካከል የሚካሄድ ውይይት ተማሪዎች በትምህርቱ ሂደት ምን ያህል መሻሻል እንዳሳዩ ለመምህሩ ጥሩ የሆነ አዕምሮአዊ ምስል ከመስጠቱም በላይ በውይይቱ ጊዜ ተማሪዎች የቋንቋ ችሎታቸውን እንዲያዳብሩ በማድረግ በኩል ከፍተኛ አስተዋፅኦ እንዳለው Shabaan (2001፡20) ይገልፃሉ። በመሆኑም በመምህርና በተማሪ መካከል የሚካሄድ ውይይትና ቃለ መጠይቅ በቋንቋ ትምህርቱ ሂደት ተማሪዎች ያሳዩትን መሻሻል በኢ-መደበኛ መልኩ የምንመዝንበት ስልት ነው። በመምህር በተማሪ መካከል የሚካሄድ ውይይት አንድ ተማሪ በትምህርቱ ምን ያህል ውጤታማ እንደሆነና ፍላጎቱ ምን እንደሆነ ለመመዘን ያስችላል።

2.1.6.8 ሰነደ ትምህርት

ሰነደ ትምህርት በተከታታይ ምዘና ሂደት ተማሪዎችን ለመመዘን ከምንጠቀምባቸው ዘዴዎች መካከል አንዱ ነው። ሰነደ ትምህርት ማለት ተማሪዎች በተለያዩ ጊዜያት ያከናወኗቸው ሥራዎች ስብስብ ወይም ክምችት ሲሆን ተማሪው በሚማረው የቋንቋ ትምህርት ዙሪያ ምን መሻሻሎችን እንዳሳየ ለመምህሩ አዕምሯዊ ስዕል የሚሰጥ የምዘና ስልት መሆኑን Elington and Earl (1997፡7) ይገልፃሉ። ምንም እንኳን ሰነደ ትምህርት በተከታታይ ምዘና ሂደት እንደ አንድ የምዘና ስልት መጠቀሙ የተማሪዎችን የቋንቋ ትምህርት ችሎታ በማዳበር በኩል ከፍተኛ አስተዋፅኦ ቢኖረውም የራሱ የሆኑ ጠንካራና ደካማ ጎኖች እንዳሉት ግን ሳይጠቀስ መታለፍ እንደሌለበት Elington and Earl (1997፡8) ይገልፃሉ። ሰነደ ትምህርት ተማሪዎች በተለያዩ ጊዜያት እየሰሩ ያስቀመጧቸው የተለያዩ ስራዎች ክምችት በመሆኑ ተማሪዎች ያዳበሯቸውን ክሂሎች በተመለከተ በሰፊው መረጃ ይሰጣል።

ይሁን እንጂ ሰነደ ትምህርት ምዘና ከላይ የቀረቡትን ጠንካራ ጎኖች ቢኖሩትም እንደ Elington and Earl (1997፡8) የሚከተሉት ደካማ ጎኖች አሉት። የእያንዳንዱን ተማሪ ሰነደ ትምህርት አንብቦ ለተማሪዎች ገንቢ አስተያየት ለመስጠት ጊዜ ይወስዳል። የሰነደ ትምህርት ሥራዎች በውስጣቸው የተለያዩ ተግባራትን ስለሚይዙ እያንዳንዱን መስፈርት ተግባር አውጥቶ ለመመዘን ይከብዳል። ሰነደ ትምህርት የራሱ የሆኑ ጠንካራና ደካማ ጎኖች እንዳሏቸው አውቀው መምህራን በተገቢ ሁኔታ እንደአንድ የምዘና ዓይነት ሊጠቀሙበት ይገባል።

2.1.6.9 የግለ ምዘና

ከምዘና ሂደት ውስጥ አንዱ ዘዴ የራስ ምዘና ነው፡፡ የግለ ምዘና ማለት ተማሪዎች የራሳቸውን ጠንካራና ደካማ ጎን በራሳቸው የሚገመግሙበት ስልት ነው፡፡ እንደ Puhi (1997፡10) ገለፃ ተማሪዎች በተወሰነ ትምህርት ላይ ትኩረት ሰጥተው ከሰሩ በኋላ ምን ያህል ውጤታማ እንደሆኑ ራሳቸውን ይመዝናሉ፡፡ ይህ ምዘናም ያሳዩትን መሻሻል እንዲገነዘቡ ያስችላቸዋል፡፡ የግለ ምዘና ማለት ተማሪዎች ራሳቸውን በራሳቸው የሚመዝኑበት ሂደት ነው፡፡ እንደ Puhi (1997፡10) ገለፃ ተማሪዎች የራሳቸውን የትምህርት ሂደት በራሳቸው ሊመዝኑ የሚችሉት አስፈላጊ ሁኔታዎች ከተሟሉላቸው ነው፡፡ የግለ ምዘና ስልት በተማሪዎች በኩል ተቀባይነት እንዲያገኝ ጠቃሚነቱም የጎላ እንዲሆን መምህራን የግለ ምዘናን በአግባቡ ሊያዘጋጁት እና ሊተገብሩት ይገባል፡፡ በመሆኑም መምህራን ስለራስ ምዘና ዓላማ፣ ጠቀሜታና መስፈርቶች ተማሪዎቻቸውን በአግባቡ ማሳወቅ አለባቸው፡፡ ስለዚህ ተማሪዎች በራሳቸው የመመዘን ችሎታ እንዲያዳብሩ ለማድረግ የግለ ምዘና በክፍል ውስጥ በሚካሄድ ዕለታዊ የመማር ማስተማር ክንውኖች መካተት አለበት፡፡

2.1.6.10 የጓደኛ ለጓደኛ (የቢጤ) ምዘና

በተከታታይ ምዘና ሂደት ተማሪዎችን ለመመዘን ከምንጠቀምባቸው የምዘና ስልቶች አንዱ የቢጤ (የጓደኛ ለጓደኛ) ምዘና ነው፡፡ በመማር ማስተማሩ ሂደት ተማሪዎች ከቢጤዎቻቸው (ከጓደኞቻቸው) ጋር በመሆን ስራዎቻቸውን እርስ በርሳቸው የሚመዘኑበት ጠቃሚ የሆኑ የማሻሻያ ሀሳቦችን ከጓደኞቻቸው የሚቀስሙበት የምዘና ስልት የቢጤ ምዘና እንደሚባል Puhi (1997፡4) ይገልፃሉ፡፡

ከላይ ከተጠቀሱት ብያኔዎች መገንዘብ እንደሚቻለው የቢጤ ወይም የጓደኛ ለጓደኛ ምዘና ተማሪዎች እርስ በርሳቸው የሚያካሄዱት የምዘና ስልት መሆኑን ነው፡፡ በመሆኑም የተማሪዎችን የእርስ በርስ መስተጋብር ከፍ በማድረግ በኩል ከፍተኛ አስተዋፅኦ ያደርጋል፡፡ የቢጤ ምዘና ለተማሪዎች ስለሚሰጠው ጥቅም Puhi (1997፡7-8) የሚከተሉትን ነገሮች አቅርቧል፡፡ በቢጤ ምዘና ዓውድ ውስጥ ተማሪዎች በሚሳተፉበት ጊዜ ከጓደኞቻቸው ጋር በመሆን የተለያዩ የምዘና መስፈርቶችን እንዲያወጡ ያስችላቸዋል፡፡ ተማሪዎች እርስ በርሳቸው ምጋቤ ምላሽ እንዲሰጣጡ ያስችላቸዋል፡፡ ተማሪዎች እርስ በርሳቸው ሀሳባቸውን በነፃነት እንዲያንፀባርቁ ያስችላቸዋል፡፡ ተማሪዎች እንዲነቃቁ ያደርጋቸዋል፡፡ ተማሪዎች ነገሮችን

ከተለያየ አቅጣጫ የማየትና አመዛዝኖ የማሰብ ችሎታን ያጎለብትላቸዋል፡፡ አስተማሪዎች የተማሪዎቻቸውን ሥራ በማረም የሚያጠፉትን ጊዜ ይቀንስላቸዋል፡፡

2.1.6.11 እየወጡ ማቅረብ ምዘና

Shabaan (2001፡19) እንደሚገልፁት፣የተማሪዎችን የቋንቋ ችሎታ ለማወቅ ከምንጠቀምባቸው የምዘና ስልቶች መካከል አንዱ እየወጡ ማቅረብ ነው፡፡ እንደ ምሁሩ ገለፃ ከቋንቋ ትምህርቱ ጋር በተያያዘ መልኩ ተማሪዎች የተለያዩ ተግባራትን እየወጡ እንዲያቀርቡ በማድረግ መመዘን የተለያዩ ጠቀሜታዎች አሉት፡፡ ተማሪዎች የተለያዩ ተግባራትን እየወጡ በሚያቀርቡበት ጊዜ መምህራን የተማሪዎችን የቋንቋ ችሎታና አጠቃቀም፣ ፍላጎት እንዲሁም የሀሳብ አደረጃጀት መመዘን ይችላሉ፡፡ በአጠቃላይ ጥናታዊ ጽሁፉ ከላይ የተዘረዘሩትን የምዘና ስልቶች መሰረት በማድረግ ተሰርቷል፡፡

2.1.7 የግብረ-መልስ (የምጋቤ ምላሽ) ምንነት

ግብረ-መልስ መምህራን ተማሪዎች በመማር ሂደት የሚያከናውኗቸውን ተግባራት፣ የሠሯቸውን ሥራዎች እና የሰጡትን መልስ በመመርመርና በመተንተን ያገኙትን ለተማሪዎች መልሰው የሚያሳውቁበት መንገድ ሲሆን መረጃውም ተማሪዎች አፈፃፀማቸውን ወይም ክንዋኔያቸውን እንዲያውቁ ይረዳቸዋል፡፡ ይልቁንም ጥሩ ግብረ- መልስ የተማሪዎችን ሥራ ገላጭ ነው፤ በክንዋኔና በዝርዝር ዓላማ ላይ የተወሰነ ነው፤ ተማሪው እንዴት እንደሚሻሻል የሚደረግለትን ድጋፍ የያዘ ነው፡፡ ግብረ-መልስ ጥንካሬን፣ መሻሻልን፣ የሚፈለገውንና የማሻሻያውን መንገድ (ዘዴ) የሚያሳይ ነው፡፡ በጣም ጠቃሚ ግብረ-መልስ የተማሪዎች የሥራ ጥራት ወይም ሥራው የሚሰራበት ሂደትና ስትራቴጂዎች ላይ ያተኩራል፡፡ የተማሪው ትኩረት ወደ እራስን መምራት ስትራቴጂ ወይም ችሎታዎች የሚስብ ግብረ-መልስ ጠቃሚ ነው፡፡ መምህራን ለተማሪዎች የሚሰጡት የግብረ-መልስ ዓይነት በመምህራን የማስተማር ሁኔታ ይወሰናል፡፡ ግብረ-መልስ ለመስጠት ዓላማ ሊኖር ይገባል፡፡ ግብረ-መልሱም ከተማሪዎችና ከመማር ማስተማር ሥነ-ዘዴዎች/ዘይቤዎች ጋር መዛመድ ይኖርበታል አማራ ክልል ትምህርት ቢሮ (2006) ፡፡

Nitko (2008) ሦስት ዓይነት የግብረ-መልስ አሰጣጥ እንዳለ ይገልፃሉ፡፡ እነርሱም የማወዳደር (የማነፃፀር) ግብረ-መልስ፣ የውጤቶች ወይም የሂደቶች ግብረ-መልስ እና የገላጭ ወይም የግምገማ ግብረ-መልስ ናቸው፡፡ እነዚህ እንደሚከተለው በዝርዝር እንመለከታቸዋለን፡፡

ሀ. የማወዳደር ግብረ-መልስ

ግብረ-መልስ በሚሰጥበት ወቅት ከሚተገበረው የንፅፅር ዓይነቶች አኳያ ይለያያል:: ለተማሪዎች ንፅፅራዊ ግብረ-መልስ ለመስጠት ሦስት መሰረታዊ መንገዶች አሉት:: አንደኛ በተማሪዎች የእርስ በርስ የችሎታ ንፅፅር ላይ የተመሰረተ ግብረ-መልስ የተማሪው/ዋን ሥራ ከተማሪዎች ሥራ ጋር ያነፃፅራል:: ለምሳሌ የውሀ ውህድ ሥዕልህ/ሽ ከክፍል ተማሪዎች እጅግ በጣም ጥሩ ነው:: ሁለተኛ በመስፈርት ላይ የተመሰረተ ግብረ-መልስ የተማሪዎችን ሥራ ከዝርዝር ዓላማው ጋር በማነፃፀር ተማሪዎች ማድረግ ያለባቸውንና የሌለባቸውን ይነግራቸዋል:: ለምሳሌ አንተ/አንቺ በባለ አራት አሃዝ የማባዛት ችሎታህ/ሽ በጣም ጥሩ ነው:: ሦስተኛ በራስ ላይ የተመሰረተ ግብረ-መልስ የተማሪው/ዋ ሥራ ከዚህ በፊት የተሰራ ሥራ ጋር ወይም በተወሰነ ጊዜ ከሚጠበቅ የአፈፃፀም ደረጃ ያነፃፅራል:: ለምሳሌ ይህ ህይወት ያላቸው እና የሌላቸው ዝርዝር ከዚህ በፊት ከሠራኸው/ሽው የተሻለ ነው:: ጥሩ የሚባለው የሂደታዊ ተከታታይ ምዘና ግብረ-መልስ ተማሪዎች እየተማሩ የሚሰጥ በመስፈርት የተመሰረተው ግብረ-መልስ ነው:: በክፍል ውስጥ ከሚገኙ ተማሪዎች ስለራሳቸው ችሎታ እርግጠኛ ላልሆኑና ለመማር በቂ ችሎታ የለንም ብለው ለሚያስቡ ተማሪዎች በራስ ላይ የተመሰረተ ግብረ-መልስ መጠቀም ተገቢ ነው::ምክንያቱም ምን ያህል እንደተሻሻሉ ለማሳየት ይችላል (አማራ ክልል ትምህርት ቢሮ 2006)::

ለ. የውጤቶች ወይም የሂደት ግብረ-መልስ

ግብረ-መልስ ከሚገልጸው የተማሪ ውጤቶች አንፃር ወይም ተማሪው/ዋ አንድ ሥራ ለመፈፀም ከተከተለው/ችው ዘዴ /መንገድ/ አንፃር ይለያያል:: ማለትም የሚሰጠው ግብረ-መልስ የተማሪዎችን የሥራ ውጤት አሠራር ላይ ወይም ተማሪው ሥራውን ለመስራት የሄደበትን መንገድ /ዘዴ/ ላይ ሊመረኮዝ ይችላል:: የውጤት ግብረ-መልስ የመምህራን ግምገማ ተማሪው/ዋ ያገኘው/ችው ውጤት ላይ ብቻ በማተኮር ግብረ-መልስ ይሰጣል:: የዚህ ዓይነት ግብረ-መልስ አሠጣጥ የመምህሩ/ሯን ግምገማ በተማሪው/ዋ ሥራ ብቻ የተመሰረተና የውጤቱን ማጠቃለያ ብቻ ለተማሪው/ዋ የሚነግረው:: ግምገማው ከሚጠበቀው ውጤት አንፃር ምን ያህል እንደተማሩ፣ ምን ያህል እንዳሻሻሉ እና ምን እንደሚያሻሽሉ ለተማሪዎች አይገልፅም Nitko (2008)::

በሌላ በኩል በግንዛቤ ላይ ያተኮረ ግብረ-መልስ ተማሪው/ዋ ሥራውን ለመስራት በተከተለው/ችው መንገድ (ዘዴ) እና ያገኘው/ችው ውጤት መካከል ያለውን ግንኙነት ለተማሪው/ዋ ይገልጻል፡፡ በዚህም ሥራው የሚሻሻልበትን መንገድ ይመራል፡፡ የተሻለ ግብረ-መልስ የሚባለው የግንዛቤ ግብረ-መልስ ነው፡፡ ምክንያቱም ተማሪዎች ለማሻሻል ምን ማድረግ እንዳለባቸው እንዲያውቁ ይረዳቸዋል፡፡ የውጤት ግብረ-መልስ በጣም ውሱን ነው፡፡ የውጤት ግብረ-መልስ ተማሪው/ዋ እንዲያሻሽል ወይም እንደተሻሽለ የሚረዳው/ዳት ተማሪው/ዋ ለራሱ/ሷ የግንዛቤ ግብረ-መልስ መስጠት ከቻለ ብቻ ነው Nitko (2008) ፡፡

ሐ. ገላጭ ወይም ግምገማዊ ግብረ-መልስ

የዚህ ዓይነቱ ግብረ-መልስ አሠጣጥ ገላጭ እና ግምገማዊ ግብረ-መልሶችን ያካተተ ነው፡፡ በገላጭ ግብረ-መልስ ተማሪው/ዋ በሠራው/ችው ሥራ ላይ ሥራውን በተመለከተ ለተማሪው/ዋ መረጃ ይሠጣል፡፡ ለምሳሌ በድርሰትህ ውስጥ የድርጊት ገላጭ ቃሎች አጠቃቀምህን/ሽን ወድጄዋለሁ፡፡ ይህ ዓይነት ግብረ-መልስ አሰጣጥ ተማሪው/ዋ በሠራው/ችው ሥራ ያለውን መልካም ነገር በመግለፅ ተማሪው/ዋ ከተቀመጠው መስፈርት አኳያ ምን ያህል እንደሠራ/ች ያመለክታል፡፡

በግምገማዊ ግብረ-መልስ ሥራውን በተመለከተ የመምህሩ/ሯ ውሳኔ ምንም ዓይነት ተጨማሪ የሥራውን ጥራት የሚያሳይ ሳይኖር ለተማሪው/ዋ ይገለፃል፡፡ ለአብነት በሥራው 60% አግኝተሀል/ሻል ወይም በጣም ጥሩ ሥራ ነው፡፡ ይህ ግብረ-መልስ ጥሩ ሥራ ስለተባለው ምን ነገር ጥሩ እንዳደረገው አይገልፅም፡፡ ተማሪው/ዋ ሥራውን ለምን እንደሆነ ከግምት ያለፈ ማስተካከያ ሊወስድ ወይም ልትወስድ አይ/ትችልም፡፡ ተማሪዎች የበለጠ ጥሩ ሆኖ የሚያገኙት መምህራን ገላጭ የሆነ ግብረ-መልስ ሲሰጧቸው እንጂ ግምገማዊ ግብረ-መልስ ሲሰጧቸው አይደለም፡፡ ምክንያቱም በገላጭ ግብረ-መልስ ለተማሪዎች የሚሰጠው ግብረ-መልስ ተማሪዎች የሰሩት ሥራ ከተቀመጠው መስፈርት ጋር እንዴት እንደሚገናኝ ሊነገራቸው ይገባል አማራ ክልል ትምህርት ቢሮ (2006)፡፡

እነዚህ የግብረ መልስ አይነቶች በተከታታይ ምዘና ሂደት ሦስቱንም መጠቀም አስፈላጊ መሆኑን መገንዘብ ቢቻልም፣ ከውጤታዊ ግብረ መልስ ይልቅ ውድድራዊና ገላጭ የሆኑ ግብረ መልሶችን መጠቀም በጣም አስፈላጊ መሆኑን መረዳት ይቻላል፡፡

2.1. 8 ብዙ ተማሪዎች ባሉበት ክፍል ውስጥ የተከታታይ ምዘና ስልቶች

አማራ ትምህርት ቢሮ (2006) ገለጻ ብዙ ተማሪዎች ባሉበት የመማሪያ ክፍል ውስጥ መምህራን ሊጠቀሙባቸው የሚችሉ የምዘና ስልቶች አሉ። የተወሰኑት እንደሚከተለው ቀርበዋል። የቃል ጥያቄና መልስ ዘዴ፣ የጽሁፍ የክፍል ተግባራት፣ የቤት ሥራ ተግባራትና የቡድን ሥራ፣ የተሠሩ ሥራዎችን ማቅረብ፣ አጫጭር ፈተናዎች፣ የግልና የአቻ ለአቻ ግምገማ ወዘተ ናቸው። ከምሁራን ሀሳብ መረዳት የሚቻለው ብዙ ተማሪዎች ባሉበት መማሪያ ክፍል ውስጥም ተከታታይ ምዘና እንደአስፈላጊነቱ መተግበር እንደሚቻል መገንዘብ ይቻላል።

2.2. የተዛማጅ ጥናቶች ቅኝት

ይህን ጥናታዊ ጽሁፍ ለመስራት ከዚህ ጥናት ጋር የተሻለ ቅርበት ያላቸውን ጥናታዊ ጽሁፎች ለመዳሰስ ተሞክሯል። እነዚህም ጥናታዊ ጽሁፎች ለሁለተኛ ዲግሪ ማሟያ የቀረቡ አምስት ጥናታዊ ጽሁፎች ናቸው። ስለሆነም በዚህ ርዕስ ስር ለማየት የተሞከረው ከዚህ ጥናት ጋር ያላቸውን ተመሳስሎና ልዩነት ነው። እነዚህ ጥናታዊ ጽሁፎችም እንደሚከተለው ተቃኝተዋል።

አንደኛ ተስፋ (2000) የጥናቱ ርዕስ "የአማርኛ ቋንቋ አሠልጣኝ መምህራን የተከታታይ ምዘና አተገባበር ፍተሻ በትግራይ ክልል በሚገኙ ሦስት የመምህራን ትምህርት ኮሌጆች" የሚል ነው። የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ በኮሌጅ የሚያስተምሩ የአማርኛ ቋንቋ አሰልጣኝ መምህራን የተከታታይ ምዘና ምን እንደሚመስል መፈተሽ ነው። ይህንን ዓላማ ለማሳካት የጽሁፍ መጠይቅና ቡድን ተኮር ውይይት ዋና የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች ሲሆኑ ሰነድ ፍተሻና ምልከታ ደጋፊ የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች ናቸው። በዚህ ጥናት የተገኘው ውጤት የጥናቱ ተተኳሪ የሆኑት የአማርኛ ቋንቋ አሰልጣኝ መምህራን የተከታታይ ምዘና አተገባበር ፈጣንና በቂ ግብረ-መልስ እንደማይሰጡ፣ የተማሪዎቻቸውን የግልና የቡድን ስራዎች ሲያርሙ መስፈርት እንደማይጠቀሙና የተከታታይ ምዘና ዕቅድ እንዳላካተቱ የጥናቱ ውጤት አሳይቷል።

ይህን ጥናት ከላይ ከተጠቀሰው ጥናት ጋር ከሚያመሳስለው ስንነሳ የተከታታይ ምዘና አተገባበር ላይ በመሆኑና የጽሁፍ መጠይቅ፣ ምልከታና ሰነድ ፍተሻ እንደ መረጃ መሰብሰቢያ ዘዴ መጠቀሙ ነው። ይህ ጥናት ከተስፋ ጥናት የሚለያይበትን መንገድ ስንመለከት በመጀመሪያ የተስፋ ጥናት ትኩረት በኮሌጅ ደረጃ የአማርኛ ቋንቋ አሰልጣኝ መምህራን

የተከታታይ ምዘና አተገባበር ምን እንደሚመስል መፈተሽ ሲሆን፣ የዚህ ጥናት ትኩረት ደግሞ ከ5ኛ- 8ኛ ክፍል በመንግስት ትምህርት ቤቶች የሚያስተምሩ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተከታታይ ምዘና አተገባበር ምን እንደሚመስል መፈተሽ በመሆኑ፣ የጥናቱ ትኩረት ይለያል። የተስፋ ጥናት የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴው ቡድን ተኮር ውይይት ሲሆን፣ የዚህ ጥናት የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴው ቃለ መጠይቅ በመሆኑ በዚህ ይለያያሉ።

ሁለተኛ ከዚህ ጥናት ጋር ግንኙነት ያለው የአልማዝ (1999) ሲሆን ይህ ጥናት አማርኛን በማስተማር ስነ ዘዴ ለማስተርስ ዲግሪ ማሟያ የቀረበ ነው። የጥናቱ ርዕስም "አራተኛ ክፍል የሚያስተምሩ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተከታታይ ምዘና አተገባበር ፍተሻ" የሚል ነው። የጥናቱ ዋና ዓላማም የአንደኛ ደረጃ የመጀመሪያ ሳይክል የ4ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተከታታይ ምዘና አተገባበር መመርመር ነው። ይህን ዓላማ ለማሳካት የሰነድ ፍተሻና ምልከታ ዋና የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች ሲሆኑ የጽሁፍ መጠይቅና ቃለ መጠይቅ ድጋፊ የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች ናቸው። በጥናቱ ግኝት መሰረትም ተጠኚ መምህራን ተከታታይ ምዘናን የሚተገብሩት ተከታታይ ፈተናዎችን በመስጠት እንደሆነ የጥናቱ አቅራቢ ለማረጋገጥ ችላለች። በመሆኑም ከዚህ ጥናት ጋር በርዕስ እና በመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች ቢመሳሰልም በጥናቱ ትኩረት፣ በክፍል ደረጃ እና በጥናቱ ዘመን ይለያያል።

ሶስተኛ ከዚህ ርዕስ ጋር ተያያዥነት ባለው መልኩ የታየው የአልማዝ (2003) ሲሆን የጥናቱ ርዕስ "በአማራ ክልል በሚገኙ ሁለት የመግስት የመምህራን ትምህርት ኮሌጆች የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተከታታይ ምዘና አተገባበር ፍተሻ" የሚል ሲሆን የጥናቱ ዋና ዓላማ በኮሌጅ የሚያስተምሩ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተከታታይ ምዘና እንዴት እንደሚተገብሩ መመርመር ነው። ይህን ዓላማ ለማሳካት የክፍል ውስጥ ምልከታና የጽሁፍ መጠይቅ ዓቢይ የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች ሲሆኑ የሰነድ ፍተሻና ቃለ መጠይቅ ደጋፊ የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች ናቸው። የጥናቱ መረጃ መተንተኛ ዘዴዎችም አሃዛዊና ዓይነታዊ የመተንተኛ ዘዴዎች ሲሆኑ የጥናቱ ውጤት የአማርኛ ቋንቋ መምህራን አዘውትረው የሚጠቀሙባቸው የተከታታይ ምዘና መሳሪያዎች የቡድን ስራ፣ የቃል ጥያቄ፣ እየወጡ ማቅረብና የክፍል ስራ ሲጠቀሙ የቢጤ ግምገማና የሚና ጨዋታ ወዘተ የማይጠቀሙባቸው መሆናቸውን የጥናቱ ውጤት ያሳያል።

የአልማዝ ጥናት ትኩረት በኮሌጅ ደረጃ አማርኛ ቋንቋ የሚያስተምሩ መምህራን ሲሆን የዚህ ጥናት ትኩረት ደግሞ ከ5ኛ-8ኛ ክፍል የመንግስት ትምህርት ቤቶች የሚያስተምሩ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተከታታይ ምዘና አተገባበራቸው ምን እንደሚመስል መፈተሽ ስለሆነ በርዕስ፣ በመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴውና በዓላማ ቢመሳሰልም በቦታና በጥናት ጊዜ ይለያል፡፡

አራተኛ ተያያዥነት ያለው የገብረመስቀል (2009) ጥናት ሲሆን የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ "በአማራና በትግራይ ክልላዊ መንግስታት 8ኛ ክፍል የሚያስተምሩ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተከታታይ ምዘና አተገባበር ንጽጽራዊ ጥናት በተመረጡ አራት ትምህርት ቤቶች ምን እንደሚመስል መፈተሽ" ነው፡፡ አቢይ የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች የጽሑፍ መጠይቅና የሰነድ ፍተሻ፣ እንዲሁም ደጋፊ የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች ቃለ መጠይቅና ምልከታ የተካተቱ ሲሆኑ፣ በዓይነታዊና በመጠናዊ አተናተን የተገኙ ንጽጽራዊ ውጤቶችም አራቱም ትምህርት ቤቶች የሚያስተምሩ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተከታታይ ምዘና የተወሰነ ጅምር ቢኖርም፤ የሚተገበረው ምዘና ግን በዕቅድ የተመራ እንዳልሆነ እና የሚሰጠው ምጋቤ ምላሽ ተማሪውን የሚገነባ አለመሆኑን ነው፡፡

አምስተኛ የሳራ (2011) የዚህ ጥናት ርዕስ "የአማርኛ ቋንቋ ትምህርት የተከታታይ ምዘና አተገባበር ሂደት ፍተሻ በቡኖ በደሌ ዞን በተመረጡ ሶስት ትምህርት ቤቶች ተተኳሪነት" የሚል ነው፡፡ የዚህ ጥናት ዓላማ በ2ኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች 9ኛ ክፍል የሚያስተምሩ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተከታታይ ምዘና አተገባበር ሂደት ምን እንደሚመስል መፈተሽ ነው፡፡ የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎቹም የክፍል ምልከታ፣ ቃለ መጠይቅና ቡድን ተኮር ውይይት ናቸው፡፡ በዚህ ጥናት የተገኘው ውጤት የተተኳሪ ትምህርት ቤቶች መምህራን ሳምንታዊና ዕለታዊ የትምህርት ዕቅድ በማውጣት ክፍል ውስጥ በሚገቡበት ወቅት ምን ዓይነት የተከታታይ ምዘና ስልቶችን እንደሚተገብሩ እውቀቱ ቢኖራቸውም ከሰባቱ ሁለቱ መምህራን በእቅዱ ውስጥ ያካተቱትን የተከታታይ ምዘና ሂደቶች ሆነ ስልቶችን በትክክል ስራ ላይ ማዋል እንዳልቻሉ በጥናቱ ማረጋገጥ ተችሏል፡፡ በተጨማሪ አምስት መምህራን የዕለቱን ትምህርት ከመጀመራቸው አስቀድመው ተማሪዎች በሂደት ስለሚማሩት ትምህርት ዋና ርዕስና ንዑሳን ርዕሶችን አለማስተዋወቃቸውን ጥናቱ ያሳያል፡፡ የአቻ ግምገማ በአምስቱ መምህራን እየተተገበረ እንዳልሆነ ጥናቱ ያሳያል፡፡ ሰነደ ትምህርት እየተተገበረ አለመሆኑን ጥናቱ ያሳያል፡፡ ሁለቱ መምህራን ጽሁፋዊ ምጋቤ ምላሽ ያልተጠቀሙ መሆናቸውን ጥናቱ

አሳይቷል። በተከታታይ ምዘና አተገባበር ሂደት ካጋጠሟቸው ችግሮች አንጻር ብዙ ተማሪዎች በአንድ ክፍል ውስጥ መገኘታቸው በትክክል ለመተግበር ስለሚያስቸግር ከባድ የስራ ጫናና የክፍለ ጊዜ ብዛት ትግበራው ላይ ትልቅ እንቅፋት መሆኑን ለማረጋገጥ ተችሏል። ከዚህ የተነሳ ሰባቱም መምህራን ትኩረታቸው ውጤት ላይ እንጂ ሂደት ላይ አለመሆኑን የጥናቱ ውጤት አሳይቷል።

ይህ ጥናት ከላይ ከተጠቀሰው ጥናት ጋር የሚያመሳስለውና የሚያለያየው መንገድ አለ። ከሚያመሳስለው ስንነሳ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተከታታይ ምዘና አተገባበር ሂደት ፍተሻ በመሆኑ ነው። በመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች በቃለ መጠይቅና ምልከታ ይመሳሰላሉ። በተጨማሪ ይህን ጥናት ከላይ ከተጠቀሰው ጥናት ጋር የሚለያየውን መንገድ ስንመለከት በመጀመሪያ የሳራ ጥናት ትኩረት በቡኖ በደሌ ዞን እና 2ኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ዘጠነኛ ክፍል ላይ ነው። የዚህ ጥናት ትኩረት ደግሞ በጅማ ከተማ በመንግስት ትምህርት ቤቶች ከ5ኛ-8ኛ ክፍል በመሆኑ በጥናቱ ትኩረት ይለያል። የሳራ ጥናት የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴው ቡድን ተኮር ውይይት ሲሆን፣ የዚህ ጥናት የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች የጽሑፍ መጠይቅና ሰነድ ፍተሻ በመሆኑ በዚህም ይለያያሉ። የሳራ ጥናት አይነታዊ የመረጃ መተንተኛ ዘዴን የተከተለ ሲሆን ይህ ጥናት ደግሞ ዓይነታዊና መጠናዊ (ቅይጥ) የመረጃ መተንተኛ ዘዴን በመጠቀሙ ይለያል።

በአጠቃላይ ከላይ የተጠቀሱት ጥናቶች በአንደኛ እና በሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች እንዲሁም በኮሌጆች ደረጃ የተከታታይ ምዘና አተገባበር ሂደት ችግር እንዳለበት በግልጽ አመላክቷል። ስለዚህ የተጠቀሱት ጥናታዊ ጽሑፎች በደረሱበት ውጤት/ክፍተት መነሻነት፤ ይህ ጥናት በጅማ ከተማ በሚገኙ 22 የመንግስት ትምህርት ቤቶች ከ5ኛ-8ኛ ክፍል በሚያስተምሩ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተከታታይ ምዘና አተገባበር ሂደት ምን እንደሚመስል በዳሰሳ ገላጭ የጥናት ስልት ጥናቱ ተካሄዷል። በተጨማሪም ሁሉንም የቋንቋ መምህራን በጠቅላይ ንሞና ዘዴ ወስዶ፤ መረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች የጽሁፍ መጠይቅ፣ ቃለ መጠይቅ፣ ምልከታና የሰነድ ፍተሻ በመጠቀም፤ መጠናዊና አይነታዊ የምርምር ዘዴዎችን ለመረጃ መተንተኛ በመገልገል ጥናቱ ተካሄዷል።

ምዕራፍ ሦስት

የጥናቱ ዘዴና አካሄድ

3.1 የጥናቱ ዘዴ

የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ በጅማ ከተማ በመንግስት ትምህርት ቤቶች ከ5ኛ-8ኛ ክፍል የሚያስተምሩ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተከታታይ ምዘና አተገባበር ሂደት ምን እንደሚመስል መዳሰስ ነው። ይህን ዓላማ ከግብ ለማድረስ ጥናቱ ከሚካሄድበት ስልት በመነሳት ገላጭ የምርምር ዘዴ በውስጡ ከሚያካትታቸው የጥናት ስልቶች አንዱ የሆነውን ገላጭ የዳሰሳ ጥናት (Descriptive Servey Method) በመጠቀም ነው። ይህ የምርምር ዓይነት የተመረጠበት ምክንያት ከጥናቱ ዓላማ በመነሳት «ገላጭ የዳሰሳ ጥናት ሰፊ ከሆነው አካላይ መካከል የተወሰነ ወካይ ናሙና በመምረጥ የአካላዩን ባህሪ ለመገንዘብ፤ ለመዳሰስ፤ ለመፈተሽ እና ከናሙናዎቹ ባህሪያት በመነሳት ለጥናቱ አካላይ ማጠቃለያ ስለሚሰጥበት ነው።» ያለው (2009፡22) እና Owens (2002) ። በተጨማሪም ይህ የጥናት ዓይነት የአንድን ሁኔታ ትክክለኛነት ገጽታ ለማወቅ ወይም በትክክል ለመግለጽ ስለሚያስችል እና ጥናቱም መረጃዎችን ከመጻሕፍትና ከሌሎች ጥናታዊ ጽሁፎች በማሰባሰብና በማጠናቀር ትንተና ማድረግ የሚያስችል በመሆኑ ነው።

3.2 የጥናቱ አካላይና ተሳታፊዎች

ጥናቱ ያተኮረው በኦሮሚያ ክልል፣ በጅማ ዞን፣ በጅማ ከተማ ውስጥ በሚገኙ ሀያ ሁለት የ1ኛ ደረጃ የመንግስት ትምህርት ቤቶች ላይ ነው። በሃያ ሁለቱም የ1ኛ ደረጃ የመንግስት ትምህርት ቤቶች በ2013 ዓ.ም የትምህርት ዘመን ከ5ኛ-8ኛ ክፍል በመማር ላይ የነበሩ ተማሪዎች ብዛት ወንዶች=9324፤ ሴቶች=10341፣ ድምር=19665 ናቸው። ስለዚህ የመረጃ ምንጮች ከ5ኛ-8ኛ ክፍል በ22ቱ የመንግስት ትምህርት ቤቶች የሚያስተምሩ ሁሉም (አርባ አምስቱም) የአማርኛ ቋንቋ መምህራን፣ ለጽሁፍ መጠይቅ 420 ተማሪዎች፣ ለቃለ መጠይቅ 21 ተማሪዎች እና ተያያዥ ሰነዶች ናቸው።

የተማሪዎች ናሙና መጠን መወሰን፡-

ለጥናቱ በቂ ናሙና ለመውሰድ የአንድ ተጠኚ ምጥጥን ፎርሙላ (single population proportion formula) እንደሚከተለው ሥራ ላይ ውሏል።

$$n = \frac{(z_{\alpha/2})^2 p(1-P)}{d^2}$$

ፍቺ (Where) : -

- n = የናሙና መጠን (sample size)
- p = 50%, በተከታታይ ምዘና የተማሩ ተማሪዎች ምጥጥን (proportion of students who practiced continues assessment)። ይህም 50% ምጥጥን ሲወሰድ ከፍተኛውን ናሙና ስለሚሰጥ ነው (Daniel and Cross, 2013: 191-2)።
- d = 5%, መቀበል የሚቻል ከፍተኛ የስህተት መጠን (margin of error) ።
- ተሟልቶ የማይመለሱ መጠይቆችን 10%, ግምት ውስጥ በማስገባት አጠቃላይ የናሙና ቁጥር 422 ሆኖ ተገምቷል።
- Z α/2 = 1.96 የ95% በመቶ መተማመን ደረጃ መደበኛ የውጤት መጠን (standard score value for 95 % confidence level)።

3.3 የናሙና አመራረጥ ዘዴ

3.3.1 የትምህርት ቤት ናሙና አመራረጥ

ለዚህ ጥናት ተመራጭ ሆነው የተገኙት በኦሮሚያ ክልል በጅማ ዞን በጅማ ከተማ 22 የ1ኛ ደረጃ የመንግስት ትምህርት ቤቶች ናቸው። እነሱም፦ ጅሬን ቁ. 1፣ ጅሬን ቁ. 2፣ ህብረት፣ መንደራ፣ ጊንጆ፣ ሄርማታ፣ ሃዊ ጉዲና፣ እውቀት ጮራ፣ ዳሙ፣ ጂቱ፣ ቆፊ፣ በርኩሜ፣ ጅማ ፣አብዲ ጉዲና፣ አብዲ ቦሪ፣ ቦሬ፣ ሃምሌ፣ መድረሳ፣ ኬመሴ ኪቶ፣ ድል ፍሬ፣ ሰጦ ይዶ እና ኪቶ ናቸው።ትምህርት ቤቶቹ በጠቅላይ የንሞና ዘዴ የተወሰዱ ሲሆን ከመምህራን የጽሁፍ መጠይቅ መረጃ የተሰበሰበባቸው ናቸው። በተጨማሪም በጥናቱ ከተካተቱት ከሃያ ሁለቱ ትምህርት ቤቶች መካከል ሰባት ትምህርት ቤቶች ጅሬን ቁጥር 2፣ ጊንጆ፣ ህብረት፣ መንደራ፣ ሄርማታ፣ ድል ፍሬ እና ሰጦ ይዶ ለተማሪዎች የጽሁፍ መጠይቅ፣ ቃለ መጠይቅ፣ ለምልከታና ሰነድ ፍተሻ የተመረጡ ናቸው። ትምህርት ቤቶቹም የተመረጡት አመቺ የናሙና አወሳሰድ ዘዴን መሰረት በማድረግ ነው። ምክንያቱም ይህ የንሞና ዘዴ አንድ አጥኚ ጥናቱን በቅርበት ባገኛቸውና ጥናቱን ለማካሄድ አመቺ በሆኑለት ተጠኚዎች ላይ ተመርኩዞ ጥናቱን ሲያካሄድ አመቺ ተጠቀመ ማለት ይቻላል ያለው (2004፡132) ።

3.3.2 የክፍል ደረጃ ናሙና አመራረጥ

ለዚህ ጥናት የተመረጠው የ1ኛ ደረጃ የመንግስት ትምህርት ቤት ነው፡፡ የተመረጠበት ምክንያት አጥኚዋ ከማስተማር ልምዷ የተነሳ ችግሩን በቀላሉ ትረዳዋለች ብላ በማሰቧ ሲሆን ከአንደኛ ደረጃ የተመረጡት ከ5ኛ-8ኛ ክፍል ናቸው፡፡ ይህ የክፍል ደረጃ የተመረጠው በአመቺ የንሞና ዘዴ ነው፡፡

3.3.3 የመምህራን ናሙና አመራረጥ

በጅማ ከተማ አንደኛ ደረጃ ከ5ኛ-8ኛ ክፍል የመንግስት ትምህርት ቤቶች በቁጥር ሃያ ሁለት ናቸው፡፡ በ2013 ዓ.ም ከ5ኛ-8ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ የሚያስተምሩ መምህራን ብዛታቸው 45 (አርባ አምስት) ሲሆን ጠቅላይ የናሙና አወሳሰድ ዘዴ በመጠቀም ሁሉም ለጽሁፍ መጠይቅ በመረጃ ሰጪነት ተሳትፈዋል፡፡ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ወንዶች ሰባት(7) እና ሴቶች ሰላሳ ስምንት(38) በአጠቃላይ 45 ናቸው፡፡ በመሆኑም ጠቅላይ የናሙና ዘዴን በመጠቀም በሃያ ሁለቱም ትምህርት ቤቶች የሚገኙ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን በሙሉ በጥናቱ ተካተዋል፡፡ አንዱ መምህር ቀደም ሲል ሲያስተምሩ ያስተዋሉዋቸውን ችግሮች በቅርበት የሚያውቁትንና የስራው ባለቤት በመሆናቸው በመረጃ አቀባይነት አገልግለዋል፡፡ ይህም የሚያገለግለው ለተመራማሪው መረጃ ሊያስገኙ የሚችሉ ሰዎች በቁጥር አነስተኛ ወይም ውስን በሚሆንበት ወቅት ያሉትን ሰዎች ሁሉንም በመውሰድ መረጃ መሰብሰብ ተገቢ በመሆኑ ነው፡፡

ሠንጠረዥ 1 በጥናቱ ስለተሳተፉ መምህራን አጠቃላይ መረጃ፤ ጅማ 2013 ዓ/ም

ተላውጦዎች	ክፍፍል	ቁጥር (%)
ጾታ	ወንድ	7 (15.6)
	ሴት	38 (84.4)
ዕድሜ	< 35	9 (20.0)
	35-44	11 (24.4)
	45-54	20 (44.4)
	≥55	5 (11.1)
	ድምር	**45 (100)**
	አማካይ (± S. D)	**43.1(9.5)**
	ከትንሽ እስከ ትልቅ	**24 እስከ 60**
በሳምንት የሚያስተምሩት ክፍለ ጊዜ ብዛት	≤ 10	16 (35.6)
	11-20	15 (33.3)
	21-30	13 (28.9)
	ድምር	**44 (97.8)**
	አማካይ (± S. D)	**15.1 (8.0)**
የሚያስተምሩት ክፍሎች	5-6	13 (28.9)
	7-8	6 (13.3)
	5-8	25 (55.6)
	ድምር	44 (97.8)

ከላይ በሰንጠረዥ1 በቀረበው መረጃ መሰረት የመምህራን አጠቃላይ መረጃ ስንመለከት ወንድ= 7፣ ሴት = 38፣ በድምር =45 ሲሆኑ ከዕድሜ አንጻር 24 እስከ 60 ናቸው፡፡ በሳምንት የሚያስተምሩት የክፍለ ጊዜ ብዛት አማካይ 15.1 ነው፡፡ ስለሆነም ከዚህ መረዳት የሚቻለው መምህራኑ በቂ የትምህርት ዝግጅት፣ የአገልግሎት ዘመን ስላላቸው በቂ መረጃ ተገኝቷል፡፡ በሳምንት የሚያስተምሩት ክፍለ ጊዜ ብዛት በአማካይ 15.1 (8.0%) ይሁን እንጂ መምህራኑ የሚያስተምሩት ክፍሎች አስመልክቶ ከ5ኛ-8ኛ ክፍል የሚያስተምሩ መምህራን 25 (55.6%) መሆናቸውን መረጃው አመልክቷል፡፡

3.3.4 የተማሪዎች ናሙና አመራረጥ

ለዚህ ጥናት በናሙናነት የተመረጡት በ2013 ዓ.ም በጅማ ከተማ አንደኛ ደረጃ በሰባቱ በመንግስት ትምህርት ቤቶች ከ5ኛ-8ኛ ክፍል እየተማሩ ከነበሩት ተማሪዎች መካከል ነው:: በዚህ ጥናት ውስጥ ተማሪዎችም የጉዳዩ ባለቤት ናቸውና ቢካተቱ በሚል፤ በትልመ ጥናት ተቋቁሞ ላይ አስተያየት ስለቀረበ በጥናቱ ተማሪዎች ተሳታፊ ሆነዋል:: ጥናት አድራጊዋ ለጥናቱ ተሳታፊ የሚሆኑትን ተማሪዎች ለመምረጥ የተጠቀመችበት ዘዴ ወሳኝ የንሞና ዘዴ ሲሆን፤ (ያለው እንዳወቀ 2009፡ 135) «ተመራማሪው የራሱን ልምድ፣ እውቀትንና ግላዊ ግምገማ መሰረት በማድረግ የጥናቱን ተሳታፊዎች ይመርጣል:: መረጣውን ለማካሄድ የጥናቱን አካላይ አጠቃላይ ባህሪ በሚገባ ሊያውቅና ሊገነዘብ የግድ ይሆናል:: ከዚህ እውቀቱ በመነሳት ነው እነዚህን የጥናቱን አካላይ አባላት ብመርጥ የሚፈለገውን መረጃ ሊሰጡኝ ይችላሉ ብሎ በመወሰን ካለ ብዙ ችግር የተፈለጉትን አባላት መምረጥ የሚችለው» በማለት ይገልጻሉ:: በዚህ መሰረት የተማሪዎች ናሙና እንደሚከተለው ተወስዶ መረጃው ተሰብስቧል:: በአጠቃላይ በጅማ ከተማ 22 ከ5ኛ-8ኛ ክፍል የሚያስተምሩ ትምህርት ቤቶች ያሉ ሲሆን፤ ከነዚህም ሰባት ትምህርት ቤቶች (30%) በጥናቱ ተካተዋል:: በመሆኑም የተገመተው 422 ናሙና በአማካይ 60 ገደማ ለየትምህርትቤቶቹ ተደልድሏል:: ይሁን እንጂ ሁለት ተማሪዎች መጠይቁን በትክክል ባለመሙላት ያልተሳተፉ ሲሆን 420 ተማሪዎች በጥናቱ ተሳትፈዋል:: ዝርዝሩ ከስር በሰንጠረዥ እንደሚከተለው ቀርቧል:: ለቃለ መጠይቅ 21 ተማሪዎች ከ1ኛ-3ኛ የወጡ ተማሪዎች የደረጃ ተማሪዎችን በመውሰድ ጥናቱ ተካሄዷል::

ሠንጠረዥ 2 ከ5ኛ- 8ኛ ክፍሎች ከየትምህርት ቤቱ የተመረጡ ተማሪዎችን አጠቃላይ ቁጥር (ብዛት) እና የተወሰደን ናሙና መጠን በጾታ፤ጅማ 2013 ዓ/ም

ተ.ቁ	የትምህርት ቤቱ ስም	የተማሪዎች ብዛት			የተማሪዎች ናሙና		
		ጾታ			ጾታ		
		ወንድ	ሴት	ድምር	ወንድ	ሴት	ድምር
1	ህብረት	426	587	1013	16	39	55
2	መንደራ	733	782	1515	26	34	60
3	ሰጦ ይዶ	236	322	558	21	40	61
4	ጊንጆ	376	443	819	31	27	58
5	ሄርማታ	331	367	698	23	34	57
6	ድልፍሬ	351	436	787	20	40	60
7	ጅሬን ቁ.2	317	419	736	28	41	69
	አጠቃላይ	**2770**	**3356**	**6126**	**165**	**255**	**420**

ሠንጠረጅ 3 በጥናቱ ስለተሳተፉ ተማሪዎች ከትምህርት ቤቶቹ በክፍል ደረጃና በጾታ የተወሰደን ናሙና አስመልክቶ አጠቃላይ መረጃ፤ ጅማ 2013 ዓ/ም

ተላውጦዎች	ዝርዝር		መላሾች		ድምር በቁ. (%)
			ወንድ በቁ. (%)	ሴት በቁ. (%)	
የመላሾች ክፍል	5ኛ	በቁጥር	29 (41.4)	41 (58.6)	70 (100)
		% በፆታ	17.6%	16.1%	16.7%
		% ከጠቅላላ	6.9%	9.8%	16.7%
	6ኛ	በቁጥር	35 (43.2)	46 (56.8)	81 (100)
		% በፆታ	21.2%	18.0%	19.3%
		% ከጠቅላላ	8.3%	11.0%	19.3%
	7ኛ	በቁጥር	42 (34.4)	80 (65.6)	122 (100)
		% በፆታ	25.5%	31.4%	29.0%
		% ከጠቅላላ	10.0%	19.0%	29.0%
	8ኛ	በቁጥር	59 (40.1)	88 (59.9)	147 (100)
		% በፆታ	35.8%	34.5%	35.0%
		% ከጠቅላላ	14.0%	21.0%	35.0%
	አጠቃላይ	በቁጥር	165 (39.3)	255 (60.7)	420 (100)
		% በፆታ	100.0%	100.0%	100.0%
		% ከጠቅላላ	39.3%	60.7%	100.0%
የትምህርት ቤቶቹ ሥም	መንደራ	በቁጥር	26 (43.3)	34 (56.7)	60 (100)
		% በፆታ	15.8%	13.3%	14.3%
		% ከጠቅላላ	6.2%	8.1%	14.3%
	ሕብረት	በቁጥር	16 (29.1)	39 (70.9)	55 (100)
		% በፆታ	9.7%	15.3%	13.1%
		% ከጠቅላላ	3.8%	9.3%	13.1%
	ጊንጆ	በቁጥር	31 (53.4)	27 (46.6)	58 (100)
		% በፆታ	18.8%	10.6%	13.8%
		% ከጠቅላላ	7.4%	6.4%	13.8%

	ጂሬን ቁ.2	በቁጥር	28 (40.6)	41 (59.4)	69 (100)
		% በፆታ	17.0%	16.1%	16.4%
		% ከጠቅላላ	6.7%	9.8%	16.4%
	ሄርማታ	በቁጥር	23 (40.4)	34 (59.6)	57 (100)
		% በፆታ	13.9%	13.3%	13.6%
		% ከጠቅላላ	5.5%	8.1%	13.6%
	ድልፍሬ	በቁጥር	20 (33.3)	40 (66.7)	60 (100)
		% በፆታ	12.1%	15.7%	14.3%
		% ከጠቅላላ	4.8%	9.5%	14.3%
	ሰጦ ይዶ	በቁጥር	21 (34.4)	40 (65.6)	61 (100)
		% በፆታ	12.7%	15.7%	14.5%
		% ከጠቅላላ	5.0%	9.5%	14.5%
	አጠቃላይ	በቁጥር	165 (39.3)	255 (60.7)	420 (100)
		% በፆታ	100%	100%	100%
		% ከጠቅላላ	39.3%	60.7%	100%

በጅማ ከተማ ከ5ኛ-8ኛ ክፍል በመንግስት ትምህርት ቤት የሚያስተምሩ የአማርኛ ቋንቋ መምህራንን የተከታታይ ምዘና አተገባበር ምን እንደሚመስል በተመረጡት ሰባት ትምህርት ቤቶች በ2013 ዓ.ም የትምህርት ዘመን ትምህርታቸውን በመከታተል ላይ የሚገኙ ወንድ 165 ሴት 255 በድምሩ 420 ተማሪዎች የተዘጋጀውን የጽሁፍ መጠይቅ በመሙላትና ተገቢ መረጃ በመስጠት ተሳትፈዋል፡፡ የተሳትፏቸውም መጠን በክፍል ደረጃ ከ5ኛ ክፍል በአጠቃላይ 70 ተማሪዎች የተሳተፉና 41(58.6%) ሴት ተማሪዎች ሲሆኑ ከአጠቃላይ መላሾች 16.7% እና ቀሪዎቹ ወንዶች ናቸው፡፡ ከ6ኛ ክፍል 81 ተማሪዎች የተሳተፉና 46(56.8%) ሴቶችና ቀሪዎቹ ወንዶች ሲሆኑ ከአጠቃላይ መላሾች 19.3% ናቸው፡፡ ከ7ኛ ክፍል 122 ተማሪዎች 80(65.6%)ሴቶችና ቀሪዎቹ ወንዶች ሲሆኑ ከአጠቃላይ መላሾች 29% ናቸው፡፡ ከ8ኛ ክፍል 147 ተማሪዎች መጠይቁን ሞልተው የመለሱና ከዚሁ ውስጥ 88(59.9%) ሴቶችና ቀሪዎቹ ወንዶች ሲሆኑ ከአጠቃላይ መላሾች 35.0% ናቸው፡፡ ከዚህ በታች (በሰንጠረዥ 5) የተጠቀሱት ተማሪዎች በትምህርት ቤት ደረጃ የተሳትፏቸው መጠን ሲታይ ከመንደራ 60 ተማሪዎች ከአጠቃላይ 14.3% የተሳተፉና ከዚሁ ውስጥ 26(43.3%) ወንዶችና ቀሪዎቹ ሴቶች ናቸው፡፡

ከህብረት 55 ተማሪዎች ከአጠቃላዩ 13.1 % የተሳተፉና 16 (29.1%) ወንዶችና ቀሪዎቹ ሴቶች ናቸው:: ጊንጆ 58 ተማሪዎች ከአጠቃላዩ 13.8% የተሳተፉትና 31(53.4%) ወንዶች ናቸው:: ጅሬን ቁጥር 2 69 ተማሪዎች ከአጠቃላዩ (16.4%) የተሳተፉትና 28(40.6%) ወንዶች ናቸው:: ሄርማታ 57 ተማሪዎች ከአጠቃላዩ 13.6% የተሳተፉና 23(40.4%) ወንዶች ናቸው:: ድል ፍሬ 60 ተማሪዎች ከአጠቃላዩ 14.3% የተሳተፉና 20 (33.3%) ወንዶች ናቸው:: ሰጦ ይዶ 61 ተማሪዎች ከአጠቃላዩ 14.5% የተሳተፉና 21 (34.4%) ወንዶች ሲሆኑ ቀሪዎቹ የሴቶችን ቁጥር ያሳያል::

3.3.5 ግብረገብነት/ስነምግባር (Ethical issues)

ጥናቱ በጅማ ዩኒቨርሲቲ የሶሻል ሳይንስና ሂማኒቲስ ኮሌጅ የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ሥነጽሑፍ የአማርኛ ትምህርት ክፍል ተገምግሞ የተፈቀደ ሲሆን ለሚመለከተውም ሁሉ በየደረጃው በትብብር ደብዳቤ ተገልጿል:: በዚህ ጥናት ላይ መሳተፍ ሙሉ በሙሉ በፈቃደኝነት የተመሰረተ ነው:: በጥናቱ ላይ መሳተፍ ወይንም አለመሳተፍ በተጠኚዎቸ ላይ በመማር ማስተማር ሂደት አሉታዊ ተጽዕኖ አይኖረውም:: የሚሰጡትም መረጃ በምስጥራዊነት ይጠበቃል:: የጥናቱ ሂደትና የተጠኚዎች መብት ሙሉ በሙሉ ለተጠኚዎች ተብራርቶላቸዋል:: በተጨማሪም በመጠይቁ ተሳታፊ ለሆኑት ተማሪዎች በሙሉ የጽሁፍ መጠይቆቹ በረዳት መረጃ ሰብሳቢ አማካኝነት ተነቦላቸው እንዲሞሉና እንዲመልሱ ተደርጓል::

3.4 የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች

ለዚህ ጥናት አራት የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች ተግባር ላይ ውለዋል:: እነርሱም፡- ምልከታ የፅሑፍ መጠይቅ፣ ቃለ መጠይቅና የሰነድ ፍተሻ ናቸው::

3.4.1 የክፍል ምልከታ

ለጥናቱ ከተመረጡት የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች መካከል የክፍል ውስጥ ምልከታ አንዱና ዋነኛው ነው:: በመሆኑም መምህራን በሚያስተምሩበት የተለያዩ ክፍሎች የተከታታይ ምዘና አተገባበርን ለመከታተል የሚጠቅም የመከታተያ ቅጽ በማዘጋጀት መምህራን እና ተማሪዎች በጽሁፍ መጠይቁ የሞሉትን ነገር ለማረጋገጥ አንድን ተከታታይ ምልከታ በክፍል ውስጥ ተደርጓል:: በአንድ ወንድና ስምንት ሴት በድምሩ በዘጠኝ መምህራን ፈቃድ መሰረት የክፍል ምልከታው ተከናውኗል:: በአጠቃላይ የ5ኛ ክፍሎችን ለሁለት ዙር፣ የ6ኛ ክፍሎችን ለአራት ዙር፣ የ7ኛ ክፍሎችን ለአምስት ዙር፣ የ8ኛ ክፍሎችን ሶስት ዙር በድምሩ የምልከታ መጠን

አስራ አራት ሲሆን የመማሪያ ክፍሎቹና ሴክሽን የተመረጡት በአመቺ ናሙና ዘዴ ነበር። ምልከታው የተደረገው መምህራኑ በሚገኙበት፣ ባላቸው ፈረቃና ክፍለ ጊዜ እንዲሆን ፕሮግራም በመመልከትና የሚመለከታቸውን ጭምር በመነጋገር ነበር። ከቀን 19/8/2013 እስከ 9/9/2013ዓ/ም በያንዳንዱ ዙር ለሰላሳ አምስት (35) ደቂቃ ምልከታው ተከናውኗል። ይህም መምህራን ከማስተማር ሂደት በፊት፣ በመማር ማስተማር ሂደት እና ከማስተማር ሂደት በኋላ የተከታታይ ምዘና እንዴት እንደሚተገብሩ አመቺ የጊዜ ሰሌዳ በማውጣት ተካሄዷል። የመከታተያ ቅጹ ተከናውኗል፣ በከፊል ተከናውኗል እና አልተከናወነም የሚል የአማራጭ ደረጃዎችን በመያዙ በሰንጠረዡ ውስጥ ምልክት ተደርጎበታል። ለምልከታው አመቺ ሆነው የተገኙት ቀናት ህብረት 21/8/2013ዓ/ም፣ መንደራ 9/9/2013ዓ/ም፣ ድልፍሬ 20/8/2013ዓ/ም፣ ሰጦ ይዶ 19/8/2013ዓ/ም፣ ጊንጆ 28/8/2013ዓ/ም፣ ሄርማታ 20/8/2013ዓ/ም እና ጅሬን ቁጥር 2 28/8/2013ዓ/ም ናቸው። በእነዚህ ትምህርት ቤቶች ከሚያስተምሩ ፈቃደኛ አንዳንድ መምህር በመምረጥ ሁለት ሁለት ጊዜ ምልከታ ተደርጓል። እነዚህ ቀናት የተመረጡበት ምክንያት በየትምህርት ቤቶቹ የአማርኛ ቋንቋ ትምህርት በተጠቀሱት ቀናት የሚሰጥ በመሆኑ፣ የምልከታ ክፍለ ጊዜ መደራረብ እንዳይኖርና ሁሉም ተተኳሪ መምህራን የሚያስተምሩበት ክፍል ስለሆኑ ነው። የእያንዳንዱ ምልከታ ሂደት በአይነታዊ የመረጃ አተናተን ዘዴ ተገልጿል።

3.4.2 የፅሑፍ መጠይቅ

ለጥናቱ መረጃዎችን ለመሰብሰብ ስራ ላይ ከዋሉት የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች አንዱ የፅሑፍ መጠይቅ ነው። ሁለቱም ክፍትና ዝግ ጥያቄዎች ለመምህራን፤ የዝግ ጥያቄዎች ለተማሪዎች የተዘጋጁት በመጀመሪያ ከጥናቱ ጋር ተቀራራቢ ከሆኑት ቀደምት ጥናቶች የተጠቀሙዋቸውን ዘዴዎች ፍተሻ በማድረግ ነው። በመሆኑም ለዚህ ጥናት ሊጠቅሙ የሚችሉ መጠይቆች ከሚከተሉት ጥናታዊ ጽሁፎች፡- ከሳራ (2011)፣ ገብረመስቀል (2009፡37)እና Eshetu (2015) በማመሳከርና የተወሰነ ማሻሻያ በማድረግ ተወስደዋል። የፅሁፍ መጠይቁ የቀረበው በጥናቱ ተሳታፊ ለሆኑት መምህራንና ተማሪዎች ነው። የጽሑፍ መጠይቆቹም የቀረቡት ለ420 ተማሪዎች በአጠቃላይ መረጃና 26 ዝግ ጥያቄዎች ሲሆን በተጨማሪም ለ45 የአማርኛ ቋንቋ መምህራን አጠቃላይ መረጃ፣ 36 ዝግና አራት ልቅ ጥያቄዎችን ይዘው ነው ።

3.4.3 ቃለ መጠይቅ

ለዚህ ጥናት ሌላኛው መረጃ መሰብሰቢያ ዘዴ ቃለ መጠይቅ ነው። ይህም የሚረዳው በሌላ መረጃ መሰብሰቢያ ዘዴ የተገኘውን መረጃ ወስዶ ግልጽ ያልሆኑትን ጉዳዮች የበለጠ ግልጽ ለማድረግ ስለሚያግዝ ነው። ይሁን እንጂ የሚገኘውን መረጃ ከእያንዳንዱ ሰው ተከታትሎ ለመመዝገብና ለማደራጀት አስቸጋሪ ስለሚሆን የተጠኚዎች የናሙና መጠን ማነስ አስፈላጊ ይሆናል። በዚሁ መሰረት ከሰባቱ ትምህርት ቤቶች መካከል ከየትምህርት ቤቶቹ ሶስት ሶስት እንዳመቺነቱ የተሻለ መረጃ ይሰጣሉ ተብሎ የታመነባቸው 5ኛ ክፍል ወንድ አንድ፣ 6ኛ ክፍል ወንድ ሶስት ሴት አንድ በድምሩ አራት፣ 7ኛ ክፍል ወንድ ሶስት ሴት ስድስት በድምሩ ዘጠኝ እና 8ኛ ክፍል ወንድ ሁለት ሴት አምስት በድምሩ ሰባት ሲሆኑ በአጠቃላይ ወንድ ዘጠኝ እና ሴት አስራ ሁለት በድምሩ 21 ተማሪዎች በ1ኛ መንፈቅ ዓመት ከ1ኛ-3ኛ ከወጡት የደረጃ ተማሪዎች   መካከል በናሙናነት ተመርጠው መረጃ ሰጥተዋል። ለተሳታፊዎቹ የቀረቡት ቃለ መጠይቆች ለጥናቱ ጠቃሚ መረጃ ያስገኛሉ ተብለው የታመነባቸው ናቸው። ጥያቄዎቹም ልቅ በሆነ አቀራረብ የተዘጋጁ ሲሆን ተሳታፊዎችም የጥናቱ ዓላማ ከተብራራላቸው በኋላ ተገቢውን ምላሽ ሰጥተዋል።

3.4.4 ሰነድ ፍተሻ

በዚህ ጥናት ውስጥ ከፅሐፍ መጠይቅ፣ ቃለ መጠይቅ እና የክፍል ውስጥ ምልከታ በተጨማሪ መረጃዎችን ለመሰብሰብ የሰነድ ፍተሻ ተደርጓል። የሰነድ መፈተሻ ቅጾች በተዛማጅ ጽሑፍ ከተነሱት በመመስረት ተዘጋጅቷል። መምህራን በየጊዜው የሚጠቀሙባቸውን ሰነዶች በመፈተሽ ከፅሑፍ መጠይቅ የተገኙትን መረጃዎች ትክክለኛነታቸውንና ተአማኒነታቸውን ለማረጋገጥ ከፍተኛ እገዛ ያደርጋል። በመሆኑም መምህራን የተከታታይ ምዘና ተግባራትን በአግባቡ መዝግቦ ለመያዝ የሚጠቀሙባቸውን የውጤት መመዝገቢያ ቅፆች፣ አመታዊ ዕቅድ፣ ሳምንታዊ ዕቅድ፣ ተማሪዎች በተለያዩ ጊዜያት የሚያከናውኗቸውን የግል ስራዎች፣ መማሪያ መጻሕፍት እና ተጓዳኝ መረጃዎችን በመፈተሽ ተተንትኗል።

3.5 የመረጃ   መተንተኛ ዘዴ

በዚህ ጥናት የተሰበሰቡትን መረጃዎች ለመተንተን መጠናዊ(አሃዛዊ) እና አይነታዊ የመረጃ መተንተኛ ዘዴዎች ስራ ላይ ውለዋል።ጥናቱ መጠናዊና ዓይነታዊ የመረጃ መተንተኛ ዘዴዎችን የተከተለበት ምክንያት የጥናቱን ርዕሰ ጉዳዮች ለመግለጽ የሚያስችሉ ዘዴዎች በመሆናቸው

ነው። እንዲሁም ለጥናቱ አጋዥ የሆኑ መረጃዎችን ለመሰብሰብ የዋሉትን የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች ማለትም በክፍል ምልከታ፣ በፅሁፍ መጠይቅ፣ በቃለ መጠይቅ እና ከሰነድ ፍተሻ የተሰበሰቡትን መረጃዎች ለመተንተን ምቹ በመሆናቸው ነው። በመጠን ለሚገለጹ ከዝግ ጥያቄዎች የተገኙ መረጃዎች በመጠናዊ የመረጃ መተንተኛ ዘዴ ተተንትነዋል። ዓይነታዊ የመተንተኛ ዘዴን ደግሞ ከክፍል ምልከታ፣ ከቃለ መጠይቅ፣ ከሰነድ ፍተሻ እንዲሁም ከልቅ የፅሑፍ ጥያቄዎች የተገኙትን መረጃዎች በሰፊው በገለጻ መልኩ በመተንተን ዘዴው ተግባራዊ ሆኗል። በሌላ በኩል ከመምህራንና ተማሪዎች በጽሁፍ መጠይቅ የተሰበሰቡት መረጃዎች በመጠናዊ (በስታትስቲካዊ) የመረጃ መተንተኛ ዘዴ ተተንትነው በመቶኛ እና በሰንጠረዥ ተገልጿል። ለዚህም SPSS 25ኛ ቅጂ (SPSS version 25) ሥራ ላይ ውሏል።

ምዕራፍ አራት

የመረጃ ትንተናና የውጤት ማብራሪያ

በዚህ ምዕራፍ ስር በምዕራፍ ሦስት በዓቢይና በንዑስ የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች የተሰበሰቡትን መረጃዎች በመጀመሪያ በሰንጠረዥ ቀጥሎ በገለጻ መልኩ ተተንትነው ከስር ቀርበዋል።

4.1 የመረጃ ትንተና

4.1.1 ከክፍል ምልከታ የተገኘ መረጃ ትንተና

አጥኚዋ ለጥናቷ ዓላማ አድርጋ የተነሳችው በጅማ ከተማ ባሉ ትምህርት ቤቶች የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተማሪዎቻቸውን ለመመዘን የሚጠቀሙባችወን የመመዘኛ ስልቶች ምን ምን እንደሆኑ ለመለየትና እንዴትስ ይተገብሯቸዋል? የሚለውን ነው። በመሆኑም በክፍል ውስጥ ምልከታ በዋናነት በተጨባጭ መረጃ ማግኘት እንዲቻል በጥናቱ ተተኳሪ በሆኑ ሰባት ትምህርት ቤቶች ከ5ኛ-8ኛ ክፍል በ2013ዓ/ም የትምህርት ዘመን እያስተማሩ ከነበሩ መምህራን መካከል ወንድ=1፣ ሴት=8 በድምሩ 9 መምህራን ፈቃድ በማግኘት ከ5ኛ ክፍል 2 (14.3%)፣ 6ኛ ክፍል 4 (28.6%) 7ኛ ክፍል 5 (35.7%)፣ 8ኛ ክፍል ደግሞ 3 (21.4%) ሲሆን ድምር የምልከታ መጠን 14 (100%) ሆኖ ምልከታው ተከናውኗል። በተጨማሪም የተለያዩ የተከታታይ ምዘና ስልቶች እና ተያያዥ ተግባራትን በሰንጠረዥ በመዘርዘር አተገባበራቸውን ሊገልጹ በሚችሉ ተከናውኗል፣ በከፊል ተከናውኗል እና አልተከናወነም የሚሉ አማራጮች ቀርበው ምልከታው በአጥኚዋና በረዳት መረጃ ሰብሳቢ አማካይነት ተከናውኗል። የመረጃ ትንተናውም እንደሚከተለው ቀርቧል።

ሠንጠረዥ 4 የክፍል ምልከታ ክንውኖች፤ ጅማ 2013 ዓ/ም

ምልከታ የተደረገባቸው ተግባራት	የምልከታ ውጤት			
	ተከናውኗል ቁጥር (%)	በከፊል ተከናውኗል ቁጥር (%)	አልተከናወነም ቁጥር (%)	ድምር ቁጥር (%)
የተከታታይ ምዘና በትምህርት ዕቅድ ውስጥ መካተት	6(42.9)	7(50.0)	1(7.1)	**14 (100)**
የተማሪዎችን ተሳትፎ ማበረታታት	8(57.1)	6(42.9)	-	**14 (100)**
የቃል ጥያቄ ማካሄድ	14(100)	-	-	**14 (100)**
የክፍል ስራ ማሰራት	11(78.6)	3(21.4)	-	**14 (100)**
የቤት ስራ ማሰራት	12(85.7)	-	2(14.3)	**14 (100)**
የቡድን ስራ ማሰራት	1(7.1)	-	13(92.9)	**14 (100)**
የክፍል ውስጥ ምልከታ ማካሄድ	7(50.0)	3(21.4)	4(28.6)	**14 (100)**
የቢጤ ምዘና እንዲካሄድ ማድረግ	1(7.1)	2(14.3)	11(78.6)	**14 (100)**
ተማሪዎች በጓደኞቻቸው ፊት እየወጡ እንዲያቀርቡ ማድረግ	1(7.1)	11(78.6)	2(14.3)	**14 (100)**
የግል ስራ ማሰራት	13(92.9)	-	1(7.1)	**14 (100)**
የመምህር ተማሪ ውይይት	6(42.9)	5(35.7)	3(21.4)	**14 (100)**
ሰነደ ትምህርት መጠቀም	1 (7.1)	-	13(92.9)	**14 (100)**
ተማሪዎች ራሳቸውን እንዲገመግሙ ማድረግ	11(78.6)	3(21.4)	-	**14 (100)**
ምጋቤ ምላሽ መስጠት	10(71.4)	2(14.3)	2(14.3)	**14 (100)**
ቃላዊ ምጋቤ ምላሽ መስጠት	14 (100)	-		**14 (100)**
ጽሑፋዊ ምጋቤ ምላሽ መስጠት	5 (35.7)	6(42.9)	3(21.4)	**14 (100)**
በመማሪያ ክፍል ውስጥ የጥቁር ሰሌዳ፣ ወንበር(ዴስክ) እና መማሪያ መጽሐፍት በብቃት መገኘት	13(92.9)	1(7.1)	-	**14 (100)**
የቴስቶች አመዘጋገብ	4(28.6)	10(71.4)	-	**14 (100)**
የተከታታይ ምዘና ፎርማት መገኘት	9(64.3)	5(35.7)	-	**14 (100)**
የትምህርቱ ዓላማ እና የመመዘኛ ስልት ተዛምዶ	1(7.1)	13(92.9)	-	**14 (100)**
አጠቃላይ ትግበራ/አማካይ ውጤት	**52.8%**	**27.5%**	**19.6%**	

የተከታታይ ምዘና በትምህርት ዕቅድ ውስጥ መካተት 6(42.9%) ተከናውኗል 7(50.0%) በከፊል ተከናውኗል 1(7.1%) አልተከናወነም የሚለውን ያመለክታል፡፡ የተማሪዎችን ተሳትፎ ማበረታታት 8(57.1%) ተከናውኗል 6(42.9%) በከፊል ተከናውኗል የሚለውን ያሳያል፡፡ የቃል ጥያቄ ማካሄድ 14(100%) ተከናውኗል የሚል ነው፡፡ የክፍል ስራ ማሰራት 11(78.6%)

ተከናውኗል፣ 35(21.4%) በከፊል ተከናውኗል የሚል ሲሆን የቤት ስራ ማሰራት 12(85.7%) ተከናውኗል፣ 2(14.3%) አልተከናወነም:: የቡድን ስራ ማሰራት 1(7.1%) ተከናውኗል፣ 13(92.9%) አልተከናወነም:: የክፍል ውስጥ ምልከታ ማካሄድ 7(50.0%) ተከናውኗል፣ 3(21.4%) በከፊል ተከናውኗል ሲሆን 4(28.6%) አልተከናወነም:: የቢጤ ምዘና እንዲካሄድ ማድረግ 1(7.1%) ተከናውኗል፣ 2(14.3%) በከፊል ተከናውኗል፣ 11(78.6%) አልተከናወነም ነው:: ተማሪዎች በጓደኞቻቸው ፊት እየወጡ እንዲያቀርቡ ማድረግ 1(7.1%) ተከናውኗል፣ 11(78.6%) በከፊል ተከናውኗል፣ 2(14.3%) አልተከናወነም:: የግል ስራ ማሰራት 13(92.9%) ተከናውኗል፣ 1(7.1%) አልተከናወነም የሚል ነው:: የመምህር ተማሪ ውይይት 6(42.9%) ተከናውኗል፣ 5(35.7%) በከፊል ተከናውኗል፣ 3(21.4%) አልተከናወነም:: ሰነደ ትምህርት መጠቀም 1(7.1%) ተከናውኗል፣ 13(92.9%) አልተከናወነም:: ተማሪዎች ራሳቸውን እንዲገመግሙ ማድረግ 11(78.6%) ተከናውኗል፣ 3(21.4%) በከፊል ተከናውኗል የሚል ነው:: ምጋቤ ምላሽ መስጠት አስመልክቶ 10(71.4%) ተከናውኗል፣ 2(14.3%) በከፊል ተከናውኗል እና 2(14.3%) አልተከናወነም የሚል ነው:: ቃላዊ ምጋቤ ምላሽ መስጠት 14(100%) ተከናውኗል:: ጽሑፋዊ ምጋቤ ምላሽ መስጠት 5(35.7%) ተከናውኗል፣ 6(42.9%) በከፊል ተከናውኗል፣ 3(21.4%) አልተከናወነም:: በመማሪያ ክፍል ውስጥ የጥቁር ሰሌዳ፣ ወንበር(ዴስክ) እና መማሪያ መጽሐፍት በብቃት መገኘት 13 (92.9%) ተከናውኗል፣ 1(7.1%) በከፊል ተከናውኗል:: የቴስቶች አመዘጋገብ 4(28.6%) ተከናውኗል፣ 10(71.4%) በከፊል ተከናውኗል:: የተከታታይ ምዘና ፎርማት መገኘት 9(64.3%) ተከናውኗል፣ 5(35.7%) በከፊል ተከናውኗል:: የትምህርቱ ዓላማ እና የመመዘኛ ስልት ተዛምዶ 1(7.1%) ተከናውኗል እና 13(92.9%) በከፊል ተከናውኗል የሚል መረጃ ያሳያል::

የሚከተለው ምሳሌ ተጨማሪ አስረጅ ሆኖ በምልከታው ሂደት ከማስታወሻ የተወሰደ ነው::

ምሳሌ1፡- መምህርቷ ተማሪዎችን ሰላምታ ጠየቁና ያለፈውን ትምህርት በጥያቄና መልስ በመከለስ የዕለቱን ትምህርት ይዘት አስተዋወቁ:: ከዚያም ገለጻ በመስጠት ተግባራትን ከተማሪ መማሪያ መጽሀፍ በግል እንዲሰሩ አደረጓቸው፤ በማበረታታት ቀጥለው በጥያቄና መልስ ተማሪዎችን በማሳተፍ ቃላዊ ምጋቤ ምላሽ ሰጥተዋል:: በመጨረሻም የቤት ስራ ሰጧቸው የማጠቃለያ ትምህርት ሳይሰጥ ክፍለ ጊዜው ተጠናቀቀ:: የተሰጠው ሰዓት (35 ደቂቃ) በቂ አልነበረም፤ ከክፍሉም ወጡ:: በአጠቃላይ ግን በነበረው ምልከታ ዕለታዊ፣ ሳምንታዊና አመታዊ

ዕቅዶች የተሟሉለት የተከታታይ ምዘና በተሻለ ሁኔታ የተተገበረበት የተማሪ ውጤት መመዝገቢያ (ማርክ ሊስት) ያላቸው መምህርት መሆናቸውን ለአብነት ማንሳት ይቻላል፡፡

ምሳሌ2፡- መምህርቷ በጥያቄ ትምህርቱን ጀመሩ፤ የትምህርቱ ዓላማና ይዘት አልተገለጸም፤ በትምህርቱ ሂደት ተማሪዎች በጥያቄና መልስ ይሳተፋሉ፤ መምህሯ ከመጽሃፉ ተግባራት ይጠይቃሉ፤ ተማሪዎች በየተራ እየተነሱ መልስ የሰጣሉ፡፡ የትምህርት ይዘት ውስጥ ግምገማ ተጠቅሷል፡፡ ባጠቃላይ መምህርቷ የተምህርቱን ርዕስ በመጻፍ የተማሪውን መማሪያ መጽሐፍ ላይ ተግባራትን በየተራ እያነበቡ በመጠየቅ ተማሪዎች በየተራ እንዲመልሱ በማድረግና በመጨረሻ የቤት ስራ በመስጠት ክፍለ ጊዜውን አጠናቀቁ እንጂ ካለፈው በማያያዝ የትምህርቱን ዓላማ በማሳወቅ በየመሃሉ የመማር ማስተማሩን ሂደት በመገምገምና በመጨረሻም ከዕለቱ ትምህርት ተማሪዎቹ የጨበጡትን ግንዛቤ ሳይገመግሙ የቤት ስራ ሰጥተው ማጠቃለላቸው የትምህርቱን አሰጣጥ ተማሪ ተኮር አላደረጉትም፡፡ በኮሮና ምክንያት ዓመታዊ ዝግጅት እንደሌላቸው በመግለጽ አላቀረቡም፡፡

በአጠቃላይ አጥኚዋ ከክፍል ምልከታ መረጃ መረዳት የቻለችው በምልከታ መረጃ ትንተና ሂደት የተገኙት ውጤቶች ከተማሪዎች የጽሁፍ መጠይቅም ሆነ ከቃለ መጠይቅ ምላሽ ጋር ያልተፋለሱ መሆናቸውን ነው፡፡

4.1. 2 ከመምህራን የጽሁፍ መጠይቅ የተገኘ መረጃ ትንተና

በዚህ ንዑስ ምዕራፍ ስር በጅማ ከተማ አንደኛ ደረጃ ከ5ኛ-8ኛ ክፍል የመንግስት ትምህርት ቤቶች የሚያስተምሩ አርባ አምስቱ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ስለተከታታይ ምዘና አተገባበር ሁኔታ በተመለከተ ከጽሁፍ መጠይቁ የተገኘ መረጃ ትንተና እንደሚከተለው ቀርቧል፡፡

ሠንጠረዥ 5 የተከታታይ ምዘና ስልቶች አተገባበር ሁኔታ ላይ የመምህራን አመለካከት፤ጅማ 2013 ዓ/ም

የተከታታይ ምዘና ትግባራት	ምላሽ በቁጥር (%)		
	እስማማለሁ	አልስማማም	ድምር
ተ/ም የመማር ማስተማሩ አካል ነው፡፡	44 (97.8)	1 (2.2)	45 (100)
ተ/ም የትምህርት ይዘቶች ለመወሰን ይረዳል፡፡	44 (97.8)	1 (2.2)	45 (100)
ተ/ም እገዛ የሚያስፈልጋቸውን ተማሪዎች ለመለየትና ለመርዳት በጣም አስፈላጊ ነው፡፡	44 (97.8)	1 (2.2)	45 (100)
የተለያዩ የምዘና ስልቶችን በመጠቀም በቋሚነት ተማሪዎችን	42 (93.3)	3 (6.7)	45 (100)

እመዝናለሁ፡፡			
የተ/ም ውጤት ለመመዝገብ መሰረታዊ የመረጃ አያያዝ እውቀት አለኝ፡፡	44 (97.8)	1 (2.2)	45 (100)
በተ/ም ሂደት ዕቅድ ማውጣት የመጀመሪያ ተግባር ነው፡፡	44 (97.8)	1 (2.2)	45 (100)
የተ/ም በክፍል ውስጥ መተግበር መምህራን የተማሪዎችን ቁጥጥርና ክትትል ለማድረግ ይጠቅማቸዋል፡፡	45 (100)	-	45 (100)
ብዙ ተማሪዎች ባሉበት መማሪያ ክፍል ውስጥ ተከታታይ ምዘናን ተግባራዊ ማድረግ ይቻላል፡፡	24 (53.3)	21 (46.7)	45 (100)
ተ/ም የተማሪን የመማር ብቃት ያዳብራል፡፡	40 (88.9)	5 (11.1)	45 (100)
ለተማሪዎቼ ምጋቤ ምላሽ ወዲያው እሰጣለሁ፡፡	44 (97.8)	1 (2.2)	45 (100)
የተማሪው ተሳትፎ ለምዘናው ዓላማ መሳካት እጅግ አስተዋጽዖ አለው፡፡	45 (100)	-	45 (100)
የተማሪዎች ውጤት በተገቢው ጊዜ ለወላጆች ይገለጻል፡፡	25 (55.6)	19 (42.2)	45 (100)
ተ/ም መምህራን ብቸኛ የውሳኔ ሰጭ አካል እንዳይሆኑ ያደርጋቸዋል፡፡	31 (68.9)	14 (31.1)	45 (100)
ተ/ም ተማሪዎች ትምህርታቸውን ተነቃቅተው እንዲማሩ ያደርጋቸዋል ብዬ አስባለሁ፡፡	41 (91.1)	4 (8.9)	45 (100)
የተለያዩ የተ/ም ስልቶችን መጠቀም የመማር ማስተማሩን ሂደት የሚያግዝ ነው፡፡	43(95.6)	2 (4.4)	45 (100)
በአማካይ ትግበራ	**40 (88.9)**	**5 (11.1)**	

ተ/ም= ተከታታይ ምዘና

ተከታታይ ምዘና የመማር ማስተማሩ አካል ነው፤ ተከታታይ ምዘና የትምህርት ይዘቶች ለመወሰን ይረዳል፤ እና ተከታታይ ምዘና እገዛ የሚያስፈልጋቸውን ተማሪዎች ለመለየትና ለመርዳት በጣም አስፈላጊ ነው፡፡ ለሚሉት ሃሳቦች በተመሳሳይ 44(97.8%) መላሾች በአዎንታ የመለሱ ሲሆን በአሉታ የመለሱት ደግሞ 1(2.2%) ናቸው፡፡ ከዚህም መረዳት የሚቻለው አበዛኛዎቹ የጥናቱ ተተኳሪ መምህራን የተከታታይ ምዘና መርህን በተመለከተ ጥሩ ግንዛቤና አመለካከት ያላቸው መሆናቸውን ነው፡፡ የተለያዩ የምዘና ስልቶችን በመጠቀም በቋሚነት ተማሪዎችን እመዝናለሁ፡፡ ለሚለው ሃሳብ 42(93.3%) መላሾች በአዎንታ የመለሱ ሲሆን 3(6.7%) በአሉታ መልሰዋል፡፡ የተከታታይ ምዘና ውጤት ለመመዝገብ መሰረታዊ የመረጃ አያያዝ እውቀት አለኝ፤ በተከታታይ ምዘና ሂደት ዕቅድ ማውጣት የመጀመሪያ ተግባር ነው፡፡ ለሚሉት ሃሳቦች ደግሞ 44(97.8%) መላሾች በአዎንታ 1(2.2%) በአሉታ መልሰዋል፡፡ የተከታታይ ምዘና በክፍል ውስጥ መተግበር መምህራን የተማሪዎችን ቁጥጥርና ክትትል ለማድረግ ይጠቅማቸዋል፤ እና የተማሪው ተሳትፎ ለምዘናው ዓላማ መሳካት እጅግ አስተዋጽዖ

አለው:: የሚሉት ሃሳቦች 45(100%) በመሆን ሁሉም ተተኳሪ መምህራን በአዎንታ መልሰዋል:: ይህም የሚያሳየው መምህራኑ የተከታታይ ምዘና ለመተግበር የአመለካከትና የግንዛቤ ችግር እንደሌለባችው ነው:: ብዙ ተማሪዎች ባሉበት መማሪያ ክፍል ውስጥ ተከታታይ ምዘናን ተግባራዊ ማድረግ ይቻላል:: ለሚለው ሀሳብ 24(53.3%) በአዎንታ የመለሱ ሲሆን 21(46.7%) በአሉታ መልሰዋል:: እናም የተማሪ ቁጥር በክፍል ውስጥ መብዛት ለተከታታይ ምዘና ትግበራ እንቅፋት ይሆናል በማለት የመለሱ በመኖራቸው ይህ የመምህራን ምክንያት አግባብነት ያለው አይመስልም:: ስለዚህ ስልጠና መስጠት አስፈላጊ መሆኑን ያመለክታል::

> አማራ ትምህርት ቢሮ (2006) ገለጻ ብዙ ተማሪዎች ባሉበት የመማሪያ ክፍል ውስጥ መምህራን ሊጠቀሙባቸው የሚችሉ የምዘና ስልቶች አሉ:: የተወሰኑት እንደሚከተለው ቀርበዋል:: የቃል ጥያቄና መልስ ዘዴ፣ የጽሁፍ የክፍል ተግባራት፣ የቤት ሥራ ተግባራትና የቡድን ሥራ፣ የተሠሩ ሥራዎችን ማቅረብ፣ አጫጭር ፈተናዎች፣ የግልና የአቻ ለአቻ ግምገማ ወዘተ ናቸው:: ከምሁራን ሀሳብ መረዳት የሚቻለው ብዙ ተማሪዎች ባሉበት መማሪያ ክፍል ውስጥም ተከታታይ ምዘና እንደአስፈላጊነቱ መተግበር እንደሚቻል መገንዘብ ይቻላል::

ተከታታይ ምዘና የመማር ብቃት ያዳብራል:: ለሚለው 40 መላሾች (88.9%) በአዎንታ 5 መላሾች (11.1%) በአሉታ መልሰዋል:: ለተማሪዎቼ ምጋቤ ምላሽ ወዲያው እሰጣለሁ 44 (97.8%)መላሾች በአዎንታ 1(2.2%) በአሉታ መልሰዋል:: ይሁን እንጂ ይህ የምጋቤ ምላሽ አሰጣጥ በአብዛኛው ቃላዊ እንደሆነ ከተማሪዎች ቃለ መጠይቅና ከምልከታ እንዲሁም ከሰነድ ፍተሻ ማረጋገጥ ተችሏል:: በተከታታይ ምዘና ሂደት ለተማሪዎች ምጋቤ ምላሽ |አስተያየት| ሲሰጥ ትክክለኛ እና ስህተት መልሶችን በመንገር ላይ ማተኮር ብቻ ሳይሆን ገንቢ የሆኑ አስተያየቶችም በመስጠት መሆን እንዳለበት ነው:: ምጋቤ ምላሽ መሰጠት ያለበትም በመምህራን እና በተማሪዎች መሆን እንዳለበትና ይህ ደግሞ ተማሪዎች በራሳቸው ራሳቸውን መገምገም እንዳለባቸው ነው:: የተማሪዎች ውጤት በተገቢው ጊዜ ለወላጆች ይገለጻል:: ለሚለው 25(55.6%) በአዎንታ የመለሱ ሲሆን 19(42.25%) መላሾች ደግሞ በአሉታ መልሰዋል:: ይህ የሚያሳየው በቂ የሆነ ትግበራ እንደሌለ ሲሆን ይህንንና የመሳሰሉትን ችግሮች ለመቅረፍ መምህራኑ በልቅ መጠይቆች ላይ እንደ ዋና ችግር አድርጎ በመውሰድ የሚመለከታቸው አካላት ማለትም የወላጅ መምህር ህብረት ኮሚቴ፣ የትምህርት ቤቱ

አስተዳደር፣ መምህራን እና ተማሪዎች ሆነው ሊሰራበት እንደሚገባ ገልጸዋል፡፡ ተከታታይ ምዘና መመህራን ብቸኛ የውሳኔ ሰጭ እንዳይሆኑ ያደርጋቸዋል፡፡ ለሚለው 31(68.9%) መላሾች በአዎንታ 14(31.1%) ደግሞ በአሉታ መልሰዋል፡፡ ይህ የሚያሳየው መምህራን 2/3ኛ ብቸኛ ውሳኔ ሰጭ እንዳልሆኑ በአዎንታ መመለሳቸው በዚሁ ልክ የተማሪዎችን ተሳትፎ የሚያመለክት ሲሆን በ1/3ኛው ደግሞ ባለው ሂደት መምህራን ብቻቸውን ውሳኔ እየሰጡ እንዳሉ ያመለክታል፡፡ ስለዚህ ተማሪን ከማሳተፍ አንጻር ሊሰራበት እንደሚገባ መረጃው ያመለክታል፡፡

ተከታታይ ምዘና ተማሪዎች ትምህርታቸውን ተነቃቅተው እንዲማሩ ያደርጋቸዋል ብዬ አስባለሁ፡፡ ለሚለው 41(91.1%) መላሾች በአዎንታ የመለሱ ሲሆን 4(8.9%) ደግሞ በአሉታ መልሰዋል፡፡ እንዲሁ የተለያዩ የተከታታይ ምዘና ስልቶችን መጠቀም የመማር ማስተማሩን ሂደት የሚያግዝ ነው፡፡ ለሚለው ደግሞ 43(95.6%) መላሾች በአዎንታ የመለሱ ሲሆን 2 (4.4%) በአሉታ የመለሱ ናቸው፡፡ በአጠቃላይ የተተነተነው መረጃ በአማካይ 40(88.9%) አዎንታዊ ምላሾችን የሚያሳይ ሲሆን 5(11.1) ደግሞ አሉታዊ መላሾችን አመላክቷል፡፡ ይህም የሚያሳየው የጥናቱ ተተኳሪ መምህራን የተከታታይ ምዘናን በአግባቡ ለመተግበር የአመለካከት እና የግንዛቤ ችግር የሌለባቸው መሆኑን ሲሆን መረጃው ባሳየው ክፍተት ደግሞ የሚመለከተው አካል የበኩሉን ቢወጣ ከዚህ በተሻለ ትግበራ የተሻለ ውጤት በማስመዝገብ የተትከታታይ ምዘናን ዓላማ ማሳካት እንደሚቻል ጥናቱ ያመለክታል፡፡

ከመምህራኑ ምላሽ ለመረዳት የሚቻለው ከተከታታይ ምዘና የሚገኘው መረጃ የትምህርት ይዘት ለመወሰን፣ እገዛ የሚያስፈልጋቸውን ለማገዝና ለብዙ ጉዳዮች እንደሚጠቅም መረዳት ይቻላል፡፡

ሠንጠረዥ 6 የተከታታይ ምዘና አተገባበር አስመልክቶ መምህራን የሰጡት ምላሽ፤ ጅማ 2013 ዓ/ም

የተከታታይ ምዘና ተግባራት	መልሶች በቁጥር (%)			
	አዎ ሁልጊዜ	አዎ አልፎ አልፎ	አልጠቀምም (የለም)	ድምር
በመማር ማስተማሩ ሂደት ተከታታይ ምዘናን ይጠቀማሉ?	43 (95.6)	-	2 (4.4)	45 (100)
ተከታታይ ምዘናን በትምህርት ዕቅድዎ ውስጥ ያካትታሉ?	44 (97.8)	-	1 (2.2)	45 (100)
ተማሪዎችን ምን ያህል በምዘናው ሂደት ያሳትፏቸዋል?	19 (42.2)	26 (57.8)	-	45 (100)
ለተማሪዎቾ ምጋቤ ምላሽ ይሰጣሉ?	42 (93.3)	-	2 (4.4)	44 (97.8)
ተማሪዎችን ለመመዘን በትምህርት ቤትዎ ተዘጋጅቶ የተሰጠ የሚከተሉት መመሪያ አለ?	23 (51.1)	-	21(46.7)	44 (97.8)
በት/ቤታችሁ ተከታታይ ምዘና ይካሄዳል ብለው ያስባሉ?	33(73.3)	_	12 (26.7)	45 (100)
አማካይ የትግበራ ውጤት	**75.6%**	**9.6%**	**14.1%**	

በሰንጠረዥ 6 እና በትዕዛዝ ለ) መጠይቅ በቀረበው መሰረት በተራ ቁጥር 1 በመማር ማስተማሩ ሂደት ተከታታይ ምዘናን ይጠቀማሉ? በማለት ለቀረበው ጥያቄ 43(95.6%) መላሾች አዎ በማለት የመለሱ ሲሆን 2(4.4%) መላሾች ደግሞ የለም በማለት መልሰዋል:: ለጥያቄ 2 ተከታታይ ምዘናን በትምህርት ዕቅድዎ ውስጥ ያካትታሉ? ለሚለው 44(97.8%) አዎ በማለት የመለሱ ሲሆን 1(2.2%) የለም በማለት መልስ ሰጥተዋል:: ከመረጃው መረዳት የሚቻለው አብዛኛዎቹ መምህራን የተከታታይ ምዘናን በዕቅዳቸው የሚያካትቱ መሆናቸውን

ነው። ይሁን እንጂ በምልከታ እና በሰነድ ፍተሻ ሂደት በአብዛኛዎቹ መምህራን የተከታታይ ምዘና ዕቅድ አሟልተው እንደማያወጡ ነው። በአንጻሩ ደግሞ ለምሳሌ ሄርማታ ትምህርት ቤት በዕለታዊ ዕቅዳቸው የተከታታይ ምዘናውን ዓላማ፣ ጊዜና የምዘናውን ዘዴ እንደሚያካትቱና አቅደው የሚጠቀሙ መሆናቸውን በምልከታው ሂደት ማረጋገጥ ተችሏል። በተራ ቁጥር 3 ላይ ለተራ ቁጥር 1 መልሶ አዎ ከሆነ ለምን? ለሚለው ጥያቄ የተማሪዎችን የመማር ፍላጎት በማጎልበት ተሰተምሮን ለማሻሻል እና ተማሪዎች ይዘቱን ምን ያህል እንደተረዱ ለማወቅ ያሉት 3(6.7%)፤ የተማሪዎችን የመማር ፍላጎት በማጎልበት ተሰተምሮን ለማሻሻል እና ፣ የተማሪዎችን ችሎታ ለማሸሻል ያሉት 2 (4.4%)መላሾች፤ ተማሪዎች ይዘቱን ምን ያህል እንደተረዱ ለማወቅ እና የተማሪዎችን ችሎታ ለማሸሻል ያሉት 4(8.9%) መላሾች ሲሆኑ በተጨማሪ የተማሪዎችን የመማር ፍላጎት በማጎልበት ተሰተምሮን ለማሻሻል፣ ተማሪዎች ይዘቱን ምን ያህል እንደተረዱ ለማወቅ እና የተማሪዎችን ችሎታ ለማሸሻል በማለት ምላሽ የሰጡት 15(33.3%) ናቸው። በአጠቃላይ 43 (95.6%) መምህራን ምላሽ የሰጡ ሲሆን 2(4.4%) ምንም ምላሽ ያልሰጡ ናቸው።

ለ 4ኛው ጥያቄ ተራ ቁጥር 1 መልሶ የለም ከሆነ ለምን? ለሚለው ጊዜ ስለሚወስድ ያሉት መላሾች 3(6.7%)፤ የቁሳቁስ እጥረት ስላለ ያሉት 2(4.4%)፤ በአንድ ክፍል ውስጥ የተማሪ ቁጥር ስለሚበዛ 2(4.4%)፤ አስፈላጊ ስላልሆነ ያሉት 2(4.4%) መላሾች ሲሆኑ በድምሩ 9 (20%) ናቸው። የተቀሩት 36(80.0%) ያህሉ ሌላ በሚለው ባዶ ቦታ ላይ ሃሳባቸውን በጽሁፍ የገለጹ ሲሆን ይህም ከልቅ ጥያቄዎች ጋር ተያይዞ ተተንትኗል።

በተራ ቁጥር 5 በመማር ማስተማሩ ሂደት የተለያዩ የተከታታይ ምዘና ስልቶችን በመጠቀም ተማሪዎችን ምን ያህል በምዘናው ሂደት ያሳትፏቸዋል? ለሚለው ጥያቄ ዘውትር በማለት የመለሱት 19(42.2%) መላሾች ሲሆኑ አልፎ አልፎ የሚለውን 26(57.8%) መርጠው መልሰዋል።

በተራ ቁጥር 6 ለተማሪዎቾ ምጋቤ ምላሽ ይሰጣሉ? ለሚለው ጥያቄ 42(93.3%) መላሾች አዎ በማለት በአዎንታ የመለሱ ሲሆን 2(4.4%) መላሾች በአሉታ መልሰዋል። በድምሩ 44 (97.8%) መላሾች በአዎንታና በአሉታ ምላሽ የሰጡ ሲሆን አንድ በመምህር ምላሽ ያልተሰጠ መሆኑን መረጃው ያሳያል። 7ኛው ጥያቄ በተራ ቁጥር 6 መልስዎ አዎ ከሆነ ምጋቤ ምላሽ (አስተያየት) በሚሰጡበት ጊዜ የሚያተኩሩት በምን ላይ ነው? ለሚለው ትክክለኛ መልስ በመንገር በማለት የመለሱት 6(13.3%) ሲሆኑ ትክክለኛ መልስ በመንገርና ገንቢ አስተያየት

በመስጠት ያሉት ደግሞ 37(82.3%) መላሾች ናቸው፡፡ ይህ ጥያቄ በአንድ መምህር ያልተመለሰ ሲሆን ሌላ በሚለው ባዶ ቦታ ላይ 1(2.2) መላሽ ሃሳባቸውን በጽሁፍ የገለጹ ሆኖ ይህም ከልቅ ጥያቄዎች ጋር ተያይዞ ተተንትኗል፡፡

8ኛው ጥያቄ ለተራ ቁጥር 6 መልሶ የለም ከሆነ ምክንያትዎ ምንድን ነው? ተብለው ለተጠየቁት ይዘቱንና ምዕራፉን ለመሸፈን የጊዜ እጥረት ስለሚያጋጥም 3(6.7%) በማለት ብለው የመለሱ ሲሆን፤ ተማሪዎች ደካማ ጎናቸው ሲነገራቸው ስለማይወዱ ያሉት ደግሞ 2(4.4%) ናቸው፡፡ ምጋቤ ምላሽ መስጠት አያስፈልግም የሚለውን የመረጡ የሉም፡፡ ምንም ባለመምረጥ 39(86.7%) መላሾች ሲሆኑ፤ ሌላ 1(2.2%) መላሽ ሃሳባቸውን በጽሁፍ የገለጹ ሆኖ ይህም ከልቅ ጥያቄዎች ጋር ተያይዞ ተተንትኗል፡፡

9ኛ ጥያቄ ተማሪዎችን ለመመዘን በትምህርት ቤትዎ ተዘጋጅቶ የተሰጠ የሚከተሉት መመሪያ አለ? ለሚለው ጥያቄ 23 (51.1%) መላሾች አዎ በማለት የመለሱ ሲሆን 21(46.7%) መላሾች ደግሞ የለም በማለት የመለሱ ናቸው፡፡ በድምሩ 44(97.8%) መላሾች ሲሆኑ 1(2.2%) ምላሽ ያልሰጡ ናቸው፡፡ 10ኛው ጥያቄ የተከታታይ ምዘናን ሂደት ለመቆጣጠር የሚያስችል የትምህርት ቤት መረጃ መያዣዎ ምንድን ነው? ለሚለው ጥያቄ በትምህርት ቤቱ ደረጃ የተሻሻለ የምዘና መመዝገቢያ መመሪያ ያሉት 13(28.9%) መላሾች፤ እንደ ዲፓርትመንት የተሻሻለ የምዘና መመዝገቢያ መመሪያ ያሉት 15(33.3%) መላሾች ሲሆኑ 6(13.3%) ምንም ምላሽ ያልሰጡ ናቸው፡፡ ሌላ በሚለው 11(24.4%) መላሽ የሰጡ ሲሆን ይህም ከልቅ ጥያቄዎች ጋር ተያይዞ ተተንትኗል፡፡ አጥኚዋ የተከታታይ ምዘና መመዝገቢያ ቅጽ መኖሩን ከምልከታ እና ከሰነድ ፍተሻ መገንዘብ የቻለችው በአብዛኛው ቴስቶች እና የሴሚስተር ማጠቃለያ ፈተና እንደተመዘገቡና ጥቂቶች ደግሞ በተጨማሪ የንባብ ፈተና፣ የግል ስራዎችና ደብተር በማየት ውጤት መዝግበው እንደያዙ መመልከት ችላለች፡፡ 11ኛው ጥያቄ የትምህርት ቤቱ አስተዳደር መምህራን ተከታታይ ምዘናን እንዲተገብሩ ምን ያህል ያግዛል? ለሚለው ጥያቄ እጅግ በጣም ከፍተኛ 6(13.3%)፣ ከፍተኛ 23(51.1%)፣ በመጠኑ 11(24.4%)፣ አልወሰንኩም 4(8.9%) ሲሆን በጭራሽ የሚለው አልተመረጠም፡፡ 44(97.8%) መምህራን በአጠቃላይ ምላሽ የሰጡ ሲሆኑ 1(2.2%) ምላሽ ያልተሰጠበት መሆኑን መረጃው ያሳያል፡፡ 12ኛው ጥያቄ በት/ቤታችሁ ተከታታይ ምዘና የአማርኛ ቋንቋን በመማር ማስተማሩ ሂደት ይካሄዳል፤ በአግባቡ እየተተገበረ ነው፡፡ ብለው ያስባሉ? ለሚለው ጥያቄ አዎ በማለት የመለሱት

33(73.3%) መላሾች ሲሆኑ የለም በማለት የመለሱት ደግሞ 12(26.7%) ናቸው:: በድምሩ 45 (100%) በምላሹ ተሳትፈዋል::

ሠንጠረዥ 7 የተከታታይ ምዘና አተገባበርና አስተዋጾ በተመለከተ የመምህራን ምላሽ፤ ጅማ 2013 ዓ/ም

የተከታታይ ምዘና ተግባራት	መልሶች በቁጥር (%)			
	ሁልጊዜ	አልፎ አልፎ	አልጠቀምም	ድምር
ተከታታይ ምዘና መጠቀም ተማሪዎች መማር ያለባቸውን የትምህርት ይዘት ለመወሰን	20 (44.4)	23 (51.1)	2 (4.4)	45 (100)
ተከታታይ ምዘና ለተማሪዎች የማስተካከያ እገዛ ለመስጠት	29 (64.4)	14 (31.1)	2 (4.4)	45(100)
ለተማሪዎች የማጠናከሪያ እገዛ ለመስጠት	26 (57.8)	15 (33.3)	4 (8.9)	45(100)
የሚቀጥለውን የትምህርት ዕቅድ ለማውጣት	34 (75.6)	9 (20.0)	2 (4.4)	45(100)
የትምህርት አቀራረቡን ለማስተካከል	23 (51.1)	18 (40.0)	3 (6.7)	44(97.8)
ተማሪዎች ግልጽ ያልሆነላቸውን ይዘት እንደገና ለማስተማር	24 (53.3)	18 (40.0)	3 (6.7)	45(100)
ምጋቤ ምላሽ /አስተያየት/ ለመስጠት	29 (64.4)	14 (31.1)	2 (4.4)	45(100)
የምዘና ስልቶችን ለመወሰን	26 (57.8)	17 (37.8)	2 (4.4)	45(100)
የተማሪዎችን የቋንቋ ችሎታ ለማወቅ	28 (62.2)	15 (33.3)	2 (4.4)	45(100)
አማካይ ትግበራ	**27 (60.0)**	**16 (35.6)**	**2 (4.4)**	

ከላይ በሰንጠረዥ 7 ለ1ኛ ጥያቄ ተከታታይ ምዘና ተማሪዎች መማር ያለባቸውን የትምህርት ይዘት ለመወሰን ስለሚያስችል መጠቀምን አስመልክቶ መምህራኑ የሰጡት ምላሽ ሁልጊዜ በማለት 20(44.4%)፣ አልፎ አልፎ የሚለውን 23(51.1%) ሲሆን አልጠቀምም ያሉት

2(4.4%) መላሾች ናቸው። 2ኛ ተከታታይ ምዘና ለተማሪዎች የማስተካከያ እገዛ ለመስጠት ምን ያህል ይጠቀማሉ ተብለው ለተጠየቁት ጥያቄ ሁልጊዜ ያሉት 29(64.4%)፣ አልፎ አልፎ 14(31.1%)፣ አልጠቀምም ያሉት 2(4.4%) ናቸው። 3ኛ ለተማሪዎች የማጠናከሪያ እገዛ ለመስጠት ምን ያህል ይጠቀማሉ ለሚለው ሁልጊዜ 26(57.85)፣ አልፎ አልፎ 15(33.3%)፣ አልጠቀምም 4(8.9%)መላሾች ናቸው ። 4ኛ ጥያቄ የሚቀጥለውን የትምህርት ዕቅድ ለማውጣት መጠቀምን አስመልክቶ ሁልጊዜ 34(75.6%)፣ አልፎ አልፎ በማለት የመለሱት 9 (20.0%)ሲሆኑ አልጠቀምም 2(4.4%) መላሾች ናቸው። 5ኛ የትምህርት አቀራረቡን ለማስተካከል ሁልጊዜ ያሉት 23(51.1%)፣ አልፎ አልፎ 18(40.0%)፣ አልጠቀምም የሚለውን 3(6.7%) መላሾች መርጠዋል። 6ኛ ተማሪዎች ግልጽ ያልሆነላቸውን ይዘት እንደገና ለማስተማር መጠቀምን አስመልክቶ ሁልጊዜ ያሉት 24(53.3%) መላሾች፣ አልፎ አልፎ ያሉት 18(40.0%)፣ አልጠቀምም ያሉት 3(6.7%) መላሾች ናቸው። 7ኛ ምጋቤ ምላሽ /አስተያየት/ ለመስጠት መጠቀምን አስመልክቶ ሁልጊዜ 29(64.4%)፣ አልፎ አልፎ 14(31.1%)፣ አልጠቀምም በማለት የመለሱት 2(4.4%) ናቸው። 8ኛ የምዘና ስልቶችን ለመወሰን መጠቀምን አስመልክቶ ሁልጊዜ 26(57.8%)፣ አልፎ አልፎ 17(37.8%)፣ አልጠቀምም 2(4.4%) መላሾች ናቸው። 9ኛ የተማሪዎችን የቋንቋ ችሎታ ለማወቅ መጠቀምን አስመልክቶ ሁልጊዜ ያሉት 28 (62.2%)፣ አልፎ አልፎ 15(33.3%)፣ አልጠቀምም 2(4.4%) ምላሽ ሰጥተዋል።

ይህም መረጃ የሚያሳየው መምህራን የተከታታይ ምዘናን ምን ያህል በማቀድ እንደሚጠቀሙበት ሲሆን አማካይ ትግበራ 27(60.0%) ሁልጊዜ፣ 16(35.6%) አልፎ አልፎ እና 2(4.4%) አልጠቀምም የሚል ነው። ይሁን እንጂ አጥኚዋ በተጨባጭ በምልከታው ሂደት መረዳት የቻለችው መረጃው የሚያሳየውና ትግበራው የሚፋለስ መሆኑን ነው። ዳሩ ግን መምህራኑ ስለተከታታይ ምዘና አስፈላጊነት ጥሩ ግንዛቤ ያላቸው መሆናቸውን መረዳት ቢቻልም መምህራን ለትግበራው መሳካት አስፈላጊው ድጋፍ ከተደረገላቸው ዝግጁነታቸውን ያመለክታል የሚል እምነት አላት።

4.1. 3 ከመምህራን ክፍት የጽሁፍ መጠይቆች የተገኘ መረጃ ትንተና

ተከታታይ ምዘናን ለመተግበር አስተዳደራዊ ድጋፍ ከማግኘት አንጻር በጅሬን ቁ.1፣ ጅሬን ቁ.2፣ ህብረት፣ መንደራ፣ ጊንጆ፣ ሄርማታ፣ሃዋ ጉዲና፣ እውቀት ጮራ፣ ዳሙ፣ ጂቱ፣ ቆፌ፣ በርኩሜ፣ ጅማ፣ አብዲ ጉዲና፣ አብዲ ቦሪ፣ ቦሬ፣ ሃምሌ፣ መድረሳ፣ ኬመሌ ኪቶ፣ ድል ፍሬ፣

ሰጠ ይዶ፣ ኪቶ አንደኛ ደረጃ የመንግስት ትምህርት ቤቶች የሚያስተምሩ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የሰጡት ምላሽ እንደሚከተለው ቀርቧል፡፡

አንደኛ የተከታታይ ምዘናን እንደ ትምህርት ቤትዎ ለመተግበር ከትምህርት ቤቱ አስተዳደር ምን አይነት ድጋፍ አግኝተዋል? ለሚለው ጥያቄ ከ22ቱ ትምህርት ቤቶች ጥቂቶቹ ለምሳሌ ከአብዲ ቦሪ፣ ቦሬ፣ ህብረት እና ጊንጆ "የለም ድጋፍ አይደረግልንም" ብለው የገለጹ መምህራን ቢኖሩም በአብዛኛው ትምህርት ቤቶች የሚገኙ መምህራን ግን አዎንታቸውን ጠቅለል ባለ መልኩ እንደሚክተለው ገልጸዋል፡፡ "አስፈላጊውን የትምህርት ቁሳቁስ በማሟላት፣ ተማሪዎች በጥሩ ስነ ምግባር እንዲታነጹ በማድረግና ምክር በመሰጠት፣ በትምህርት ሰአታቸው በጊዜ ተገኝተው በንቃት እንዲከታተሉ በመደረጉ አስተዳደራዊ ድጋፍ አግኝቻልሁ፡፡" ብለው የገለጹ ሲኖሩ "የትምህርት ፕሮግራሞችን ከማውጣት እስከ ተከታታይ ምዘና አፈጻጸም በመከታተል እና ለምዘናው የሚያስፈልጉ ቁሳቁሶችን በማሟላት ለምሳሌ፦ወረቀት፣እስክሪፕቶ፣ ደብተር፣ የማባዣ ወረቀት ድጋፍ ይደረጋል፡፡" ብለዋል፡፡ በተጨማሪም "በስብሰባ የሚሰጡ መመሪያዎች፣ ውይይት በማድረግ፣ ክትትል በማድረግ እና ግምገማ በማከናወን ድጋፍ ይደረጋል፡፡" በማለት ገልጸዋል፡፡

ሁለተኛ በትምህርት ቤትዎ የተከታታይ ምዘና የአማርኛ ቋንቋን በመማር ማስተማሩ ሂደት በአግባቡ እየተተገበረ ነው ብለው ያስባሉ? እንዴት? ለሚለው ጥያቄ የአብዛኛዎቹ ትምህርት ቤቶች መምህራን በአዎንታ የገለጹ ሲሆን እንደሚከተለው ጠቅለል ባለ መልኩ ተገልጿል፡፡ "በተቻለ መጠን በመተግበር ላይ እንገኛለን፡፡"፤ "አዎ አለ በመጠኑ እንጂ ሙሉ በሙሉ አይደለም፡፡ መምህሩ ራሱ በሰለጠነው መሰረት በራሱ ተነሳሽነት ይተገበራል፡፡"፤ "የምመዝነው የቤት ስራ፣ የቃል ጥያቄ በማቅረብ፣ የክፍል ስራን በመስጠት አንድን ምዕራፍ ስጨርስ ከ 10 በመፈተን እና በማስነበብ የተከታተይ ምዘናን እንተገብራለን፡፡" በማለት ገልጸዋል፡፡ ጥቂት መምህራን ደግሞ "የለም መምህሩ ላይ ባለው የክፍለጊዜ ጫና ምክንያት በአግባቡ መተግበሩ ያጠራጥራል፡፡" ብለዋል፡፡ በተጨማሪም በዘመኑ ወረርሽኝ (ኮቪድ-19) ምክንያት የክፍለ ጊዜ ማነስ ተከታታይ ምዘና በአግባቡ ለመተግበር በዋናነት ተጽዕኖ ያሳደረ ምሆኑን ገልጸዋል፡፡

ሶስተኛ የተከታታይ ምዘናን ሲተገብሩ የአተገባበር ሂደቱ ምቹ ሁኔታዎችና ተግዳሮቶች ምን ምን ናቸው? ለሚለው ጥያቄ

ምቹ ሁኔታዎች:- "በኮሮና ምክንያት የተማሪዎች ቁጥር በክፍል ውስጥ ማነስ፣ የመማሪያ መጽሀፍ በበቂ መኖር፣ ከትምህርት ቤቱ አስተዳደር የሚያደርግልን እገዛ፣ የተማሪዎች የትምህርት አቀባበል እና በመማር ማስተማሩ ሂደት ያላቸው ለውጥ፣ የመማሪያ ክፍሎች ምቹ መሆን፣ በቂ ዴስኮች (መቀመጫዎች) መኖር ወዘተ ናቸው::" በማለት ገልጸዋል:: ተግዳሮቶቹን በተመለከተ "ተማሪዎች በተለያዩ ምክንያቶች ከትምህርት ቤት መቅረት፣ በእኩል ደረጃ ቋንቋ አለመቻል፣ አፋቸውን በኦሮሚኛ ቋንቋ የፈቱ ጥቂት ተማሪዎች ለተሳትፎ ሲቸገሩ ይታያል፣ በመምህሩ ላይ የክፍለ ጊዜ ጫና ሲኖር፣ በአማርኛ ቋንቋ የሰለጠኑ መምህራን እጥረት፣ የክፍለጊዜ ማነስ፣ በጥቂት ትምህርት ቤት የተማሪዎች በአንድ ክፍል ውስጥ መብዛት፣ የተማሪዎች ተነሳሽነት ማጣት፣ የቤት ስራ ሰርቶ አለመምጣት፣ ለፈተና በቂ ዝግጅት አለማድረግ (ሳያጠኑ መገኘት)፤ ግዴለሽ መሆን እና ሁል ጊዜ በእጅ መጻፍ(ኮምፒውተር አለመጠቀም) ናቸው::" በማለት ገልጸዋል::

አራተኛ ከላይ የጠቀሷቸውን ተግዳሮቶች ለመቅረፍ እና የተከታታይ ምዘና አተገባበር ስኬታማ እንዲሆን እንደርስዎ አመለካከት ምን መደረግ አለበት ይላሉ? ለሚለው ጥያቄ የሚከተሉትን ሃሳቦች ዘርዝረዋል::

> ከባለድርሻ አካላት ማለትም ከትምህርት ቤቱ አስተዳደር፣ ከትምህርት ጽህፈት ቤት፣ ከወላጅ መምህራን ህብረትና ከተማሪ ወላጅ ጋር እንዳስፈለአጊነቱ በመገናኘት መነጋገር (መወያየት) ችግሮችን መፍታት ይገባል:: ተማሪዎች ከትምህርት ገበታቸው እንዳይቀሩ ቁጥጥርና ድጋፍ ቢደረግላቸው፣ በተቻላቸው መጠን የቋንቋ ችሎታቸውን እንዲያዳብሩ ግንዛቤ ቢሰጥ፣ በአንደኛ ደረጃ የአማርኛ መምህር እንዲመደብ በየኮሌጆች ስልጠና ለአማርኛ መምህር እንዲሰጥ፣ በማለት ገልጸዋል:: የአማርኛ ቋንቋን ልክ እንደ እንግሊዘኛ ቋንቋ ከ1ኛ ክፍል መጀመር፣ የጽህፈት መሳሪያዎች ቢሟሉ፣ በኮምፒውተር መጻፍ ቢለመድና የኮፒ እጥረት ቢቀረፍ የተሻለ ውጤት ለማምጣት ያስችላል:: እንዲሁም ተማሪዎች ተግተው እንዲያጠኑ ምክር መስጠት ያስፈልጋል:: በተጨማሪም በአንድ ክፍል ውስጥ የተማሪ ቁጥር ከ30 ባይበልጥ፣ ቲቶሪያል (ማጠናከሪያ) መስጫ ክፍል ቢዘጋጅ፣ በቂ ግንዛቤ መስጠትና ክትትል ማድረግ፣ መምህራንን ማብቃትና የትምህርት አስተዳደርን በስልጠና ማጠናከር ያስፈልጋል:: የሚሉ ናቸው::

Nitko (2008) እንዳብራሩት፣ "መምህራን ስለተከታታይ ምዘና አተገባበር የሚያግዝ ስልጠናም ሆነ አጋዥ ጽሐፍ ካላገኙ የምዘና ሂደታቸው የተሳሳተ አቅጣጫ ይይዛል:: ከዚህ በተጨማሪም

መምህራን የተከታታይ ምዘና ትግበራ ዕውቀት ቢኖራቸውም የክፍለ ጊዜ ጫና ካለባቸው ተግባራዊ ለማድረግ ይቸገራሉ።" ብለዋል።

4.1. 4 ከተማሪዎች የጽሁፍ መጠይቅ የተገኘ መረጃ ትንተና

አጥኚዋ ዋነኛ ዓላማ አድርጋ የተነሳችው በጅማ ከተማ ባሉ ትምህርት ቤቶች የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተማሪዎቻቸውን ለመመዘን የሚጠቀሙባቸው የመመዘኛ ስልቶች ምን ምን(የትኞቹ) እንደሆኑ ለመለየትና እንዴትስ ይተገብሯቸውል የሚለውን ነው። መረጃ ለማሰባሰብ እንዲቻል በጥናቱ ተተኳሪ በሆኑ ሰባት ትምህርት ቤቶች ከ5ኛ-8ኛ ክፍል በ2013 ዓ/ም የትምህርት ዘመን በመማር ላይ ከሚገኙ ውስጥ 420 ተማሪዎችን በማሳተፍና የተለያዩ የተከታታይ ምዘና ስልቶችን በመዘርዘር አተገባበራቸውን ሊገልጹ በሚችሉ ማለትም ሁልጊዜ፣ በአብዛኛው፣ አንዳንድ ጊዜ፣ አልፎ አልፎ እና በጭራሽ የሚሉ አማራጮች ቀርበውላቸው ትክክለኛ ነው የሚሉትን ምላሾች ሰጥተዋል። ለአተናተን ይመች ዘንድ አጥኚዋ በመልስነት የቀረቡትን በጭራሽ፣ አልፎ አልፎ እና አንዳንድ ጊዜ የሚሉትን የመልስ አማራጮች <u>አንዳንድ ጊዜ</u> በሚለው እንዲሁም አብዛኛውን ጊዜ እና ሁል ጊዜ የሚለውን <u>ሁልጊዜ</u> በሚለው በማጠቃለል ከቀረቡት ጥያቄዎች አንጻር እንደሚከተለው በሰንጠረዥ ቀጥሎ በገለጻ ተተንትነው ቀርበዋል።

ሠንጠረጅ 8 የተከታታይ ምዘና ስልቶች አተገባበር ላይ የተማሪዎች ምላሽ፤ጅማ 2013 ዓ/ም

የተከናወኑ ተግባራት	መልሶች በቁጥር (%)					
	በጭራሽ	አልፎአልፎ	አንዳንዴ	አብዛኛውን ጊዜ	ሁልጊዜ	ድምር
የቃል ጥያቄዎች	36 (8.6)	133 (31.7)	145 (34.5)	37 (8.8)	69 (16.4)	420 (100)
የቤት ስራ	1 (0.2)	20 (4.8)	39 (9.3)	70 (16.7)	290(69.0)	420
የክፍል ስራ	60 (14.3)	132 (31.4)	148 (35.2)	40 (9.5)	40 (9.5)	420
ዕርማት	78 (18.6)	162 (38.6)	101 (24.0)	30 (7.1)	49 (11.7)	420
ቅድመ ፈተና	64 (15.2)	121 (28.8)	134 (31.9)	62 (14.8)	39 (9.3)	420
ፈተና እና ሙከራ	35 (8.3)	122 (29.0)	143 (34.0)	76(18.1)	44 (10.5)	420
የግል ስራ	97 (23.1)	118 (28.1)	94 (22.4)	57 (13.6)	54 (12.)	420
የቡድን ስራ	159 (37.9)	143 (34.0)	90 (21.4)	14 (3.3)	14 (3.3)	420
የመምህር ተማሪ ውይይት	223 (53.1)	86 (20.5)	62 (14.8)	29 (6.9)	20 (4.8)	420
ሰነደ ትምህርት	264 (62.9)	71 (16.9)	38 (9.0)	29 (6.9)	18 (4.3)	420
ከተማሪዎች ፊት እየወጡ ማቅረብ	97 (23.1)	138 (32.9)	107 (25.5)	37 (8.8)	41 (9.8)	420
ግለ ምዘና	210 (50.0)	100 (23.8)	65 (15.5)	22 (5.2)	23 (5.5)	420
የጓደኛ ለጓደኛ /የቢጤ/ ምዘና	278 (66.2)	81 (19.3)	36 (8.6)	13 (3.1)	12 (2.9)	420
አጋማሽና ማጠቃለያ ፈተና	18 (4.3)	84 (20.0)	78 (18.6)	92 (21.9)	148(35.2)	420
አጠቃላይ ትግበራ	**116 (27.5)**	**108 (25.7)**	**91 (21.8)**	**43 (10.4)**	**62 (14.6)**	

ከላይ በሰንጠረዥ 8 የአማርኛ ቋንቋ መምህራችሁ በመማር ማስተማሩ ሂደት ውስጥ የቃል ጥያቄ ይጠይቋችኋል? ተብሎ ለቀረበላቸው መጠይቅ 314 (74.8%) አንዳንድ ጊዜ፣ 106 (25.2%) ሁል ጊዜ ይጠይቁናል ብለው መልሰዋል፡፡ የቤት ስራ ይሰጧችዋል? ለሚለው 60 (14.3%) አንዳንድ ጊዜ ብለው ሲመልሱ 360 (85.7) ሁል ጊዜ የሚለውን መርጠዋል፡፡ የክፍል ስራ ይሰጧችኋል? ለሚለው ጥያቄ 340(81.0%) መላሾች አንዳንድ ጊዜ ሲሉ 80(19.0%) ሁል

ጊዜ ይሰጡናል ብለዋል፡፡ እርማት ይሰጡዋችኋል? ተብሎ ለቀረበው ጥያቄ 341(81.2%) መላሾች አንዳንድ ጊዜ፣ 79(18.8%) ሁል ጊዜ የሚለውን ምላሽ መርጠዋል፡፡ ቅድመ ፈተና ይሰጧችኋል? ለተባለው መጠይቅ 319(76.0%) አንዳንድ ጊዜ፣ 101(24.0%) ሁል ጊዜ እንደሚሰጣቸው ሲያረጋግጡ ፈተናና ሙከራ ለሚለው መጠይቅ 300(71.4%) አንዳንድ ጊዜ፣ 120(28.6%) ሁል ጊዜ ብለው መልሰዋል፡፡ የግል ስራ ይሰጣችኋል ለሚለው 309(73.6%) አንዳንድ ጊዜ፣ 111(26.4%) ሁል ጊዜ የሚለውን መርጠዋል፡፡ የቡድን ስራ ይሰጣችኋል? እና በክፍል ውስጥ የመምህርና የተማሪ ውይይት ታደርጋላችሁ? ተብሎ ለተጠየቀው 392 (93.3%) አንዳንድ ጊዜ፣ 28(6.7%) ሁል ጊዜ እና 371(88.3%) አንዳንድ ጊዜ፣ 49(11.7%) ሁል ጊዜ በማለት እንደቅደም ተከተላቸው ምላሽ ሰጥተዋል፡፡ ሰነደ ትምህርት ታዘጋጃላችሁ? እና ከተማሪዎች ፊት ለፊት እየወጣችሁ ዝግጅቶች ታቀርባላችሁ? ለሚለው መጠይቅ 373 (88.8%) እንዳንድ ጊዜ፣ 47(11.2%) ሁል ጊዜ እና 342 (81.4%) አንዳንድ ጊዜ እና 78 (18.6%) ሁል ጊዜ በማለት እንደቅደም ተከተላቸው ምላሽ ሰጥተዋል፡፡ እንዲሁም ግለ ምዘና የጓደኛ ለጓደኛ /የቢጤ/ ምዘና እንዲሁም የሴሚስተር አጋማሽና ማጠቃለያ ፈተና ይሰጣችኋል? ተብሎ ለቀረበላቸው መጠይቅ 375(89.3%) አንዳንድ ጊዜ፣ 45(10.7%)ሁል ጊዜ፣ 395 (94.0%) አንዳንድ ጊዜ እና 25 (6.0%) ሁል ጊዜ፣ 180(42.9%)አንዳንድ ጊዜ እና 240 (57.1%) ሁልጊዜ እንደቅደም ተከተላቸው በማለት ምላሽ ሰጥተዋል፡፡

በሰንጠረዥ 8 ለቀረበው አስራ አራት የተከታታይ ምዘና ዘዴዎች አተገባበር ሁኔታ ተማሪዎች የሰጡትን ምላሽ በተናጠል ስንመለከተው በየትምህርት ቤቶቹ ሁል ጊዜ በብዛት በተጠናከረ ሁኔታ እየተተገበረ ያለው የተከታታይ ምዘና ስልት/ዘዴ/ የቤት ስራ እና የአመቱ አጋማሽና የማጠቃለያ ፈተናዎች አሰጣጥ መሆኑ በግልጽ ሲታይ የቡድን ስራ፣ የመምህር ተማሪ ውይይት፣ ሰነደ ትምህርት፣ ግለ ምዘና እና የጓደኛ ለጓደኛ /የቢጤ/ ምዘና የሚባሉትን አምስቱን አይነት የተከታታይ ምዘና ዘዴዎች በአማካይ የተማሪ ቁጥር በእያንዳንዱ 227 (54.0%) በጭራሽ አይተገበሩም ብለው መልሰዋል፡፡

እንደ አጥኚዋ እምነት የኮቪድ-19 መመሪያን በጠበቀ ሁኔታ እንደ አመቺነቱ ያሉትን የተከታታይ ምዘና ዘዴዎች እያፈራረቁ ተግባራዊ በማድረግ የተማሪዎቻችንንም ሆነ የትምህርት ዕቅዳችንንና አፈጻጸማችን ምን መምሰል እንዳለበት ከምናገኘው ምጋቤ ምላሽ በመነሳት መገምገምና ማሻሻል ከዚህም ውጤት በመነሳት ብቁ ክህሎት ያለውን ተማሪ ለማፍራት የሚያስችለን ስለሆነ ለመምህራን በቂ ድጋፍና እገዛ በየደረጃው ሊደረግ እንደሚገባ

ታምናለች። ይህንንም ሃሳብ ቀደምት የዘርፉ ምሁራን ስለተከታታይ ምዘና ዓላማ እንዲህ በማለት ይገልጹታል።

> እንደ MOE (2003፡7) እና AED/BESO (2005፡10) መምህራን ተማሪዎቻቸውን እንዲመዝኑ የሚያደርጉዋቸው ምክንያቶች የሚከተሉትን ዓላማዎች መሰረት በማድረግ እንደሆነ ይገልጻሉ። የምዘና ውጤቶች ተማሪው እንዴት እየተማረ እንዳለና አስተማሪው እንዴት እያስተማረ እንዳለ ምጋቤ ምላሽ ስለሚሰጡ ከምጋቤ ምላሽ የተገኘው መረጃ የመማር ምስተማሩን ሂደት ለማሻሻል ያግዛል። እንዲሁም ተማሪዎች የትኛውን ይዘት የበለጠ መማር እንዳለባቸው ለመወሰን ያስችላል። ስለተማሪዎች የትምህርት ሁኔታ ለወላጆች፣ ለትምህርት ቤቱ አስተዳደርና ለሚመለከታቸው ክፍሎች አስተማማኝ የሆነ መረጃ ለመስጠት ያስችላል። በተጨማሪም ተማሪዎቹ በየትኞቹ የትምህርት አይነቶች ጠንካራ እንደሆኑ በየትኞቹ የትምህርት አይነቶች ደግሞ ድክመት እንዳሳዩ ለመለየትና ድክመት ባሳዩበት ትምህርት ላይ የትኩረት አቅጣጫዎችን ለመቀየስ ያስችላል። በአጠቃላይ የተከታታይ ምዘና ዋና ዓላማ የክፍል ውስጥ የመማር ማስተማር ሁኔታዎችን ለማሻሻልና ተማሪዎችን በሚማሩት ትምህርት ዙሪያ ውጤታማ ማድረግ ነው ብለዋል።

ከታች በሰንጠረዥ 9 ስለ ተከታታይ ምዘና የተማሪዎችን ዝንባሌ ወይም አመለካከት ምን ደረጃ ላይ እንደሚገኝና ስለተከታታይ ምዘና ዓላማና ጠቀሜታ ስላላቸው አዎንታዊም ሆነ አሉታዊ አመለካከቶችን በመዳሰስና ከሚገኘውም ውጤት ጠንካራ የሆኑ አመለካከቶችን የበለጠ ለማጠናከር ደካማ የሆኑ አመለካከቶችንና ትርጓሜዎችን በማረም በማስተካከልና በቀጣይ በተማሪዎቻችን ላይ ትክክለኛውን የተከታታይ ምዘና ጠቀሜታ ለማስጨበጥ እንዲቻል ለሚያግዙ መጠይቆች የሚከተለውን ምላሽ ሰጥተዋል። ለመጠይቁ አምስት አማራጭ መልሶች ቀርበው የነበረ ቢሆንም ለአተናተን በሚመች መልኩ በጭራሽ አልስማማም፣ አልስማማም እና አልወሰንኩም ለሚሉት አማራጮች የተሰጡት ምላሾች በአንድ በማጠቃለል <u>አልስማማም</u> በሚል እና እስማማለሁ፣ በጣም እስማማለሁ የሚሉትን ሁለት አማራጭ መልሶችን በአንድ ላይ በማጠቃለል <u>እስማማለሁ</u> በሚለው ላይ ውጤቱን በማጠቃለል ተተንትኗል።

ሠንጠረዥ 9 የተከታታይ ምዘና ላይ የተማሪዎች ዝንባሌ/አመለካከት፤ ጅማ 2013 ዓ/ም

የተከታታይ ምዘና ተግባራት	መልሶች በቁጥር (%)					
	ጭራሽ አልስማማም	አልስማማም	አልወሰንኩም	እስማማለሁ	በጣም እስማማለሁ	ድምር
ተ/ም የመማር ክህሎቴን ያሻሽላል፡፡	4 (1.0)	5 (1.2)	30 (7.1)	122 (29.0)	259 (61.7)	
በቴስቶችና በማጠቃለያ የሴሚስተሩ ፈተና መመዘንን እመርጣለሁ፡፡	99 (23.6)	60 (14.3)	113(26.9)	99 (23.6)	49 (11.7)	
ተ/ም ሰዓቴን ያባክናል፡፡	27 (6.4)	33 (7.9)	99 (23.6)	154(36.7)	107(25.5)	
መምህራችን በተ/ም ችሎታዬን እንዳዳብር አድርገውኛል፡፡	33 (7.9)	28 (6.7)	30 (7.5)	124 (29.5)	205 (48.8)	
የተ/ም ለሌላ ትምህርት በቂ ጊዜ አይሰጥም፡፡	34 (8.1)	77(18.3)	98 (23.3)	114 (27.1)	97 (23.1)	
መ/ራችን ምጋቤ ምላሽ ይሰጡናል፡፡	43 (10.2)	38(9.0)	48 (11.4)	170 (40.5)	121 (28.8)	
ጓደኞቼ ምጋቤ ምላሽ ይሰጡኛል፡፡	39 (9.3)	51 (12.1)	56 (13.3)	147 (35.0)	127 (30.2)	
በተ/ም መመዘንን እመርጣለሁ	11 (2.6)	10 (2.4)	37(8.8)	116 (27.6)	246 (58.6)	
መ/ራን ማጠናከሪያ ይሰጡናል	36 (8.6)	30 (7.1)	41 (9.8)	144 (34.3)	169 (40.2)	
ለተግባራት መ/ራን ምጋቤ ምላሽ ይሰጡኛል	40 (9.5)	35 (8.3)	75 (17.9)	170 (40.5)	100 (23.8)	
ሁል ጊዜ የራሴን በራሴ እገመግማለሁ፡፡	19 (4.5)	23 (5.5)	57 (13.6)	149 (35.5)	172 (41.0)	
ከጽሑፍ ፈተና ይልቅ የቤትና የክፍል ሥራዎች ውጤት የተሻለ አድርገውልኛል፡፡	32(7.6)	41 (9.8)	43 (10.2)	118 (28.1)	186 (44.3)	420
አማካይ ዝንባሌ	417	431	727	1627	1838	
	35 (8.3)	36 (8.6)	61 (14.5)	135(32.1)	153 (36.4)	
	132 (31.4)			**288 (68.6)**		420

- ተ/ም = ተከታታይ ምዘና

ከላይ ከቀረበው ሰንጠረዥ 9 መረዳት እንደሚቻለው ተከታታይ ምዘና ክህሎታቸውን እንደሚያሻሽል ተከታታይ ምዘና ይሰጠናል፤ መምህራንና ጓደኞቼ ምጋቤ ምላሽ ይሰጡኛል፤ በተከታታይ ምዘና መመዘንን እመርጣለሁ፤ የቤትና የክፍል ስራ ውጤቶች የተሻለ አድርገውኛል፤ የሚሉትን በርካታ ተማሪዎች እስማማለሁ በማለት የመለሱ ሲሆን በተጨማሪ ቴስቶችና የማጠቃለያ ፈተና እመርጣለሁ ለሚለውና ተከታታይ ምዘና ለሌላ ትምህርት በቂ ጊዜ አይሰጥም ለሚሉት ሃሳቦች በአወንታዊ መልኩ አልስማማም በማለት ምላሽ የሰጡ ሲሆን በአጠቃላይ የመረጃው ትንተና አማካይ ምላሽ 288(68.6%) እስማማለሁ የሚል ሲሆን፤132 (31.4%) አልስማማም የሚል ምላሽ የሰጡ መሆኑን የመረጃው ትንተና ውጤት ያሳያል። 31.4%ቱ በተከታታይ ምዘና ጠቀሜታና ዓላማ ላይ ዝቅ ያለ ግንዛቤ እንዳላቸው ስለሚያሳይ መምህራን ተማሪዎችን ስለተከታታይ ምዘና ዓላማና ጠቀሜታን አውቀው በሂደቱ ውስጥ ዋነኛ ተዋናይ እንዲሆኑና ለምዘና አዎንታዊ አመለካከት እንዲኖራቸው የተከታታይ ምዘናን ዓላማን ባህሪያት እንዲያውቁና ተጠቃሚ መሆን እንዲችሉ አመለካከታቸውን መቅረጽ እንደሚያስፈልግ አጥኚዋ ታምናለች ። በዘርፉ ምሁራን እንደተብራራው

> ተከታታይ ምዘና የተማሪዎችን ውጤት ለማወቅ የሚረዳ ሳይሆን ተማሪው በመማር ማስተማሩ ምን እንዳገኘና የትምህርት አቀባበልን በበለጠ እንዲያዳብር የሚያደርግ መሆኑንና ካሉት አራት መሰረታዊ ባህሪያት አንደኛው፦ ተከታታይ ምዘና አቅጣጫ ጠቋሚ መሆኑን ከተከታታይ ምዘና የሚገኘው ውጤት የተማሪዎችን የወደፊት አቅጣጫ ስለሚጠቁም በመማር ማስተማሩ ሂደት ከፍተኛ አስተዋጾ አለው። በትምህርታቸው ችግር ያለባቸው ተማሪዎች በመለየት ለመርዳት የሚቻለው የተከታታይ ውጤት መሰረት በማድረግ ነው። የተከታታይ ምዘና ዋነኛ ዓላማ ተማሪዎችን አልፌዋል ወይም ወድቀዋል ብሎ ውሳኔ ለመስጠት አይደለም ተማሪዎችን ለመርዳት እንጂ። ተማሪዎችን ለመርዳት ደግሞ በተከታታይ ምዘና አማካይነት ስለተማሪዎች በቂ መረጃ መሰበሰብ ያስፈልጋል። በሌላ አገላለጽ ተከታታይ ምዘና መምህራን የተማሪዎቻቸውን ችግር በሚገባ እንዲለዩና አስፈላጊውን እርምጃ እንዲወስዱ የሚያግዝ ነው (ተስፋ 2000) ብለዋል።

ስለሆነም የተማሪዎቻችንን ግንዛቤና አመለካከት ከዚህ ምሁራዊ ትንተና አንጻር እኛ መምህራን ገንብተን ለአተገባበሩ ድጋፍና እገዛ ማድረግ እንዲችሉ ማብቃት ይኖርብናል።

4.1. 5 የተማሪዎች የቃለ መጠይቅ መረጃ ውጤት ትንተና

የዚህ ጥናት መሪ ጥያቄ ለሆነው ከ5ኛ-8ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ ትምህርት በመማር ላይ የሚገኙ ተማሪዎች ስለተከታታይ ምዘና ያላቸው አመለካከት ምን እንደሚመስል ለመዳሰስ አጥኚዋ አዘጋጅታ ባደረገችው ቃለ መጠይቅ የ8ኛ ክፍል ወንድ2 ሴት 5 በድምሩ 7(33.33%)፤ የሰባተኛ ክፍል ወንድ 3 ሴት 6 በድምሩ 9(42.86%)፤ የ6ኛ ክፍል ወንድ 3 ሴት 1 በድምሩ 4(19.05%) የ5ኛ ክፍል ወንድ 1(4.76%) በአጠቃላይ 21 ተማሪዎች የሰጡት ምላሽ በቅደም ተከተል እንደሚከተለው ተተንትኗል።

ቃለ መጠይቅ1 የአማርኛ ቋንቋ መምህርህ/ሽ የዕለቱን ትምህርት ከማስተማራቸው በፊት ስለሚያስተምሩት ትምህርት ዓላማ፣ ርዕስና ንዑሳን ርዕሶችን ያስተዋውቃሉ? 14(66.67%) መላሾች አዎ መምህሩ/ሯ የዕለቱን ትምህርት ዓላማ፣ ርዕስና ንዑሳን ርዕሶችን ያስተዋውቃሉ ብለዋል። 6(28.57%) መላሾች አዎ የዕለቱን ትምህርት ከማስተማራቸው በፊት ባለፈው ክፍለ ጊዜ ስለተማርነው ትምህርት እንድንከልስ ተማሪውን ይጠይቃሉ። ቀጥለውም የዕለቱን ትምህርት ዓላማ ካለፈው ትምህርት ጋር በማያያዝ ማስተማር ይጀምራሉ ብለዋል። 1(4.76%) መላሽ አንዳንድ ጊዜ በቻ ያስተዋውቃሉ ብለዋል።

ቃለ መጠይቅ 2 የአማርኛ ቋንቋ መምህርህ/ሽ በመማር ማስተማር ሂደት በክፍል ውስጥ የቃል ጥያቄዎች፣ የክፍል ስራ፣ የቤት ስራ፣ የቡድን ስራ የመሳሰሉትን ይጠቀማሉ? 14(66.67%) መላሾች አዎ እነዚህን የተከታታይ ምዘና ተግባራት ይጠቀማሉ፤ ነገር ግን ለኮቪድ-19 ቫይረስ ጥንቃቄ ሲባል ዘንድሮ የቡድን ስራ አይሰጥም ብለዋል። 3(14.29%) የሚሆኑት መምህራኑ በተከታታይ ሳይሆን አንዳንድ ጊዜ ብቻ እንደሚጠቀሙ ሲገልጹ 2(9.52%) መላሾች የቃል ጥያቄን ብቻ ነው የሚተገብሩት ሲሉ 2(9.52%) መላሾች በነሱ ትምህርት ቤት የክፍልም ሆነ የቤት ስራ እንደማይሰጧቸው አረጋግጠዋል።

የመስኩ ምሁራን ስለተከታታይ ምዘና ጠቀሜታና ስለሚሰጠው እገዛ እንዳብራሩት

> Dessalegn (2004:2) እና Dessalegn and Girum (2009:283) እንደሚገልጹት ተከታታይ ምዘና በክፍል ውስጥም ሆነ ከክፍል ውጪ በልዩ ልዩ ተግባራት (የቤት ስራ፣ በግል ስራ፣ በቡድን ስራ፣ በራስ ምዘና ወዘተ) ተማሪውን በማሳተፍ ብቁ የሆነ ክህሎት ይዞ እንዲያድግ ለማድረግ የሚረዳ ነው። ተከታታይ ምዘና የተማሪውን ብቻ

ሳይሆን የመምህሩን የማስተማር ስልት ዝግጅትና ዕውቀት ከሚገኘው ምጋቤ ምላሽ ለማሻሻል የሚያግዝ ነው ብለዋል።

ከላይ ከቀረቡት ሁለት ቃለ መጠይቆች 66.67% የጥናቱ ተተኳሪዎች ከሰጡት ምላሽ መገንዘብ የሚቻለው ያለ ተማሪው ተሳትፎ የዕለቱን ትምህርት ዓላማና ርዕስ በመግለጽ የመማር ማስተማሩን ሂደት ባለፈው ትምህርት ተማሪው ያለውን ግንዛቤ ሳይገመግሙ የሚያካሄዱ በመሆኑ ተማሪው በቂ የሆነ ክህሎት ይዞ እንዳያድግ የሚያደርገው እንደሚሆንና በመምህሩም ቀጣይ ዝግጅትና ውጤታማነት ተጽዕኖ ሊያደርስ ስለሚችል ተማሪ ተኮር የማስተማር ዘዴን መተግበር ይገባል። 28.57% እንዳረጋገጡት መምህሮቻቸው የዕለቱን ትምህርት ከመጀመራቸው በፊት ተማሪዎች ስላለፈው ትምህርት እንዲከልሱ በማድረግና የዕለቱን ትምህርት ዓላማ ርዕስ ካለፈው ጋር በማያያዝ ውጤታማ ትግበራ ማካሄድ ችለዋል። እንዲሁም የተከታታይ ምዘና ልዩ ልዩ ተግባራትን እንደአመቺነቱ እያፈራረቁ መጠቀሙ ሊበረታታ የሚገባው ሲሆን የቃል ጥያቄን ብቻ ለተከታታይ ምዘና የሚጠቀሙና የክፍልም ሆነ የቤት ስራዎች የማይሰጡባቸው ትምህርት ቤቶች እንዳሉ ከቃለ መጠይቁ መረዳት ተችሏል። ምሁራኑ እንዳብራሩት ተከታታይ ምዘና የተማሪውን ብቻ ሳይሆን የመምህሩን የማስተማር ስልት ዝግጅትና ዕውቀት ከሚገኘው ምጋቤ ምላሽ ለማሻሻል የሚያግዝ በመሆኑ ትኩረት ተሰጥቶበት ሊስተካከል ይገባል። ብላ አጥኚዋ ታምናለች።

ቃለ መጠይቅ 3 የአማርኛ ቋንቋ መምህርህ/ሽ በሚያስተምሩበት ጊዜ ክፍል ውስጥ እየተዘዋወሩ ምልከታ ያደርጋሉ? ድጋፍ ይሰጣሉ? ተብለው ለተጠየቁት 14(66.67%) የሆኑ መላሾች «አዎ ምልከታ ያደርጋሉ፤ እየተከታተሉ በተገቢው ቦታ ድጋፍ ይሰጡናል።» ብለዋል። 4(19.05%) መላሾች አልፎ አልፎ ብቻ ምልከታና ድጋፍ እንደሚያደርጉላቸው ገልጸዋል። 3(14.28%) «አይመለከቱም፤ በቂ አይደለም፤ የቤት ስራ በብዛት ይሰጣሉ።» ብለዋል።

ቃለ መጠይቅ 4 የአማርኛ ቋንቋ መምህርህ/ሽ የተለያዩ የግልና የቡድን ተግባራትን ሰጥተው ያርማሉ? ምጋቤ ምላሽ (አስተያየት) ይሰጣሉ? ለሚለው ጥያቄ 7(33.33%) አዎ ያርማሉ ያሉ ሲሆን 5(23.81%) መላሾች በቃል ምላሽ ይሰጣሉ። በኮቪድ-19 ወረርሽኝ ምክንያት በዚህ ዓመት ምንም የለም ብለዋል። 6(28.57%)መላሾች አስተያየት አይሰጡንም አያርሙም። ሲሉ 3(14.29%) አንዳንድ ጊዜ በማለት ምላሽ ሰጥተዋል። የተከታታይ ምዘና ስልቶች ከሆኑት ውስጥ አንዱ ምልከታ ሲሆን ትርጉሙንና ጠቀሜታውን በተመለከተ

እንደ Shabaan (2001:19-25) ገለጻ ምልከታ አብዛኛውን ጊዜ መምህራን በክፍል ውስጥ ተማሪዎቻቸውን ለመመዘን የሚጠቀሙበት ዘዴ ነው። ምልከታ የሚካሄደው በክፍል ውስጥ ተማሪዎች ሲወያዩና የተለያዩ የክፍል ውስጥ ተግባራትን ሲያከናውኑ ነው። በመሆኑም ተማሪዎች በክፍል ውስጥ የተለያዩ ተግባራትን ሲያከናውኑ አስተማሪው እየተዘዋወረ በመመልከት እንዲሰሩ የታዘዙትን ተግባራት በተክክል ማከናወናቸውንና በሂደትም ያጋጠማቸውን ችግር መጠየቅና መረዳት አለበት ። ስለዚህ ምልከታ የሚካሄደው በክፍል ውስጥ ተማሪዎች ሲወያዩ እና የተለያዩ የክፍል ውስጥ ተግባራትን ሲያከናውኑ መሆኑን መገንዘብ ይቻላል።

የጥናቱ መሪ ጥያቄዎችም መምህራንና ተማሪዎች ስለ ተከታታይ ምዘና ያላቸውን አመለካከት መዳሰስና የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተማሪዎቻቸውን ለመመዘን የሚጠቀሙባቸው የመመዘኛ ስልቶችን ተግባራዊነት ማረጋገጥ ሲሆን የመጠይቁ ምላሽ የሚያረጋግጠው አዎ ምልከታ በማድረግ ተገቢውን ድጋፍ ይሰጡናል የሚል ነው። የግልና የቡድን ስራ ሰጥተው ምጋቤ ምላሽ የሚሰጡት መምህራን መበረታታትና ልምዳቸውን ለሌሎች መምህራን ሊያካፍሉ የሚገባ ሲሆን አልፎ አልፎ አይመለከቱም ወይም በቂ ምልከታ አያደርጉም ያሉት (33.33%) ናቸው። እንዲሁም በቃል ምላሽ ይሰጣሉ እንጂ አንዳንድ ጊዜ ምንም አስተያየት በጽሁፍ አይሰጡንም፤ አያርሙም ያሉት መላሾች (66.67%) በመሆናቸው የሚመለከተው ክፍል ለመምህራኖቹ የሙያ ድጋፍ ስልጠናም ሆነ የማስተካከያ እርምጃ በመውሰድ ተማሪዎቻቸው ብቁ የሆነ ክህሎት ይዘው እንዲያድጉ ማድረግ ተገቢ መሆኑን ተመራማሪዋ ታምናለች።

ቃለ መጠይቅ 5 የአማርኛ ቋንቋን በመማር ማስተማሩ ሂደት በተከታታይ ምዘና መመዘንን ትፈልጋለህ/ትፈልጊያለሽ? ለምን? ተብሎ ለቀረበላቸው ቃለ መጠይቅ 20(95.24%) መላሾች አዎ ምክንያቱም ከምዘናው ውጤት በመነሳት የራሴ የግንዛቤ ደረጃ እንዳውቅና ያለብኝን ድክመት እንዳሻሽል ከፍተኛ እገዛ ያድርጉልኛል በማለት የተከታታይ ምዘናን ጠቃሚነት ገልጸዋል።

ቃለ መጠይቅ 6 የአማርኛ ቋንቋ መምህርህ/ሽ በተለያዩ ጊዜያት የሚሰጧችው የግል ስራዎች እና የቡድን ስራዎች የአማርኛ ቋንቋ ችሎታህን/ሽን የተሻለ አድርጓል ብለህ/ሽ ታስባለህ/ቢያለሽ? እንዴት? ለሚለው ቃለ መጠይቅ 21(100%) መላሾች አዎ የአማርኛ ቋንቋ በመምህሬ የጽሁፈት፣ የንግግር፣ የመጻፍና የማንበብ ክህሎቴን ያዳብርልኛል፤ አዳዲስ ነገሮችን እንዳውቅ ከፍተኛ እገዛ እንዳደረገልኝ አምናለሁ ብለዋል።

በአጠቃላይ ከቃለ መጠይቅ 5 እና 6 መረዳት የሚቻለው መላሾቹ ስለተከታታይ ምዘና ያላቸው ግንዛቤ አዎንታዊ እንደሆነና በዚሁ እንዲቀጥሉ መምህራንን ሊያበረታቷቸው እንደሚገባ አጥኚዋ ሙሉ እምነት አላት።

4.1. 6 ከሰነድ ፍተሻ የተገኘ መረጃ ትንተና

አጥኚዋ ከላይ ከተዘረዘሩት የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች በተጨማሪም የሰነድ ፈተሻ ቅጽ በማዘጋጀት በሰባቱ ተተኳሪ ትምህርት ቤቶች የሰነድ ፍተሻ ለማድረግ ሞክራለች። የቅጹ ይዘት በዋናነት የተከታታይ ምዘና ስልቶች በእለታዊ፣ በሳምንታዊ እና በአመታዊ ዕቅድ ውስጥ መካተታቸውንና በተከታታይ ምዘና የውጤት አመዘጋገብ /mark list/ መፈተሽ ሲሆን በተጨማሪም የሚከተሉትን ስድስት ጥያቄዎች በመዘርዘር በአዎ፣ አይደለም እና አይታወቅም የሚሉ አማራጮች ቀርበዋል። ጥያቄዎቹም የተለያዩ የመመዘኛ ስልቶች በትምህርት ዕቅዱ ተካተዋል?፤ የተዘጋጀው የትምህርት ዕቅድ የተከታታይ ምዘናን ለመተግበር ተገቢነት አለውን? ለተዘረዘሩት ተግባራት በቂ ጊዜ ተመድቦላቸዋል? በትምህርት ቤቱ ተከታታይ ምዘና በወቅቱ ተካሄዷል? የተማሪው መጽሓፍ፣ የመምህሩ መምሪያ እና ሲለበስ የተለያዩ የተከታታይ ምዘና ስልቶችን ያካተቱ ናቸውን? እና የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተከታታይ ምዘና መመዝገቢያ ቅጽ ተጠቅመዋል? የሚሉ ናቸው።

በመሆኑም አንደኛ መምህራኑ የተለያዩ የመመዘኛ ስልቶችን በትምህርት ዕቅዳቸው ውስጥ ያካተቱ ቢሆንም በቂ ናቸው ለማለት ግን አያስደፍርም። የበለጠ ታቅዶ ሊሰራበት እንደሚገባ አጥኚዋ ታምንበታለች። ሁለተኛ የተዘጋጀው የትምህርት ዕቅድ የተከታታይ ምዘናን ለመተግበር ተገቢነት አለውን? ለሚለው ጥያቄ ምላሹ ሙሉ በሙሉ አዎን ያመለክታል። ሶስተኛ ለተዘረዘሩት ተግባራት በቂ ጊዜ ተመድቦላቸዋል? ለሚለው ጥያቄ ምላሹ ሙሉ በሙሉ አይደለም የሚል ሲሆን ክፍለ ጊዜን አስመልክቶ የ5ኛ እና 6ኛ ክፍል በአማርኛ ፈረቃ ሶስት ሲሆን በኦሮሚኛ ፈረቃ ሁሉም በሶስቱ ቀናት አንድ ክፍለ ጊዜ ብቻ ሲኖራቸው የ 7ኛ እና 8ኛ ክፍል በአማርኛ ፈረቃ በሳምንት ከሶስቱ የትምህርት ቀናት አንድ ክፍለ ጊዜ ብቻ ነበራቸው። አራተኛ በትምህርት ቤቱ ተከታታይ ምዘና በወቅቱ ተካሄዷል? ለሚለው ጥያቄ ምላሹ ከሞላ ጎደል የሚል ሲሆን ከኮሮና ወረርሽኝ ጋር ተያይዞ የተለመደው የትምህርት አሰጣት በመዛባቱ ምክንያት አንዳንድ ቴስቶችን ከ10 የነበረውን ከ20 አጥፎ የመያዝ ነገር ተስተውሏል። አምስተኛ የተማሪው መጽሓፍ፣ የመምህሩ መምሪያ እና ሲለበስ የተለያዩ የተከታታይ ምዘና

ስልቶችን ያካተቱ ናቸውን? ለሚለው ምላሹ አዎ የሚል ነው። ስድስተኛ ጥያቄ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተከታታይ ምዘና መመዝገቢያ ቅጽ ተጠቅመዋል? የሚል ሲሆን ምላሹ ሙሉ በሙሉ እየተተገበረ ነው ለማለት ባያስደፍርም፤ በተቻለ መጠን በማከናወን መጠቀማቸውን መገንዘብ ተችሏል።

4.2 የውጤት ማብራሪያ

የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ በጅማ ከተማ አንደኛ ደረጃ ከ5ኛ- 8ኛ ክፍል በመንግስት ትምህርት ቤቶች የሚያስተምሩ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተከታታይ ምዘና አተገባበር ሂደት ምን እንደሚመስል መፈተሽ ሲሆን የጥናቱ ዝርዝር ዓላማዎች ደግሞ በትምህርት ቤቶቹ የሚያስተምሩ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ለተከታታይ ምዘና የሚጠቀሙባቸውን ስልቶች፤ የምጋቤ ምላሽ አሰጣጥ ሁኔታ፤ የዕቅድና የተግባር ተስማሚነት መፈተሽ፤ በአተገባበር ሂደት ያጋጠሟቸውን ችግሮች እና ያላቸዉን አመለካከት መለየት የሚል ነበር። ዓላማዎቹን ለመፈተሽ መረጃዎችበምልከታ፣ በጽሁፍ መጠይቅ፣ በቃለ መጠይቅ እና በሰነድ ፍተሻ ተሰብስበዋል። የተሰበሰቡት መረጃዎች በዚህ ምዕራፍ መጀመሪያ በንዑስ ክፍል 4.1 ስር በቀረበው መሰረት በመጠናዊና አይነታዊ የመረጃ መተንተኛ ስልት በSPSS እና በገለጻ ተተንትነዋል። ውጤቶቹም ከያንዳንዱ ዝርዝር ዓላማ አንጻር ምን ገጽታ እንዳላቸው ለማብራራት ተሞክሯል።

እንደ MOE (2003)እና AED/BESO (2005) «በአጠቃላይ የተከታታይ ምዘና ዋና ዓላማ የክፍል ውስጥ የመማር ማስተማር ሁኔታዎችን ለማሻሻልና ተማሪዎችን በሚማሩት ትምህርት ዙሪያ ውጤታማ ማድረግ ነው» ብለዋል።

Dessalegn (2004፡2) እና Dessalegn and Girma (2009፡283) እንደሚገልጹት «ተከታታይ ምዘና በክፍል ውስጥም ሆነ ከክፍል ውጭ በልዩ ልዩ ተግባራት (በቤት ሥራ፣ በግል ሥራ፣ በቡድ ሥራ፣ በራስ ምዘና፣ ወዘተ) ተማሪውን በማሳተፍ ብቁ የሆነ ክህሎት ይዞ እንዲያድግ ለማድረግ የሚረዳ ነው።» ነገር ግን በዚህ ጥናት መሰረት የዚህ ጥናት ተተኳሪ መምህራንና ተማሪዎች ቅድመ ፈተና፣ የቡድን ስራ፣ እየወጡ ማቅረብ፣ ሰነደ ትምህርት ትኩረት ያልተሰጣቸው ተግባራት መሆናቸውን ጥናቱ አመላክቷል።

በጥናቱ በተካተቱ መምህራን መካከል አፋቸውን በአማርኛ ቋንቋ የፈቱና ያልፈቱ ተማሪዎችን በሚያስተምሩ መምህራን የጎላ ልዩነት ባይኖርም አፋቸውን በአማርኛ ቋንቋ የፈቱ ተማሪዎች የተሻለ ተሳትፎ በማድረግ ስልቶቹን የተገበሩ መሆኑን ጥናቱ አመላክቷል።

የተከታታይ ምዘና የሂደት ደረጃዎችን በተመለከተ ዳንኤል (1999፣7) እና አልማዝ (2003) ተከታታይ ምዘና በሦስት ደረጃዎች ተከፋፍሎ ሊካሄድ እንደሚገባ እንደሚከተለው ይገልጻሉ።

አንደኛ ከማስተማር በፊት ይህ እንዳልተተገበረ ጥናቱ አሳይቷል። ሁለተኛ በመማር ማስተማር ሂደት በዚህ ደረጃ ሂደታዊ ተከታታይ ምዘና የሚተገበበርበት ዋና ዓላማ ተማሪዎች የሚማሩትን ትምህርት ምን ያህል እየተከታተሉ ናቸው? ምን ያህል እየተረዱ ናቸው? ከተማሩት ውስጥ ምን ያህሉን ተገንዝበዋል? ምን ዓይነት ችግር አጋጠማቸው? ወዘተ በሚሉ ጉዳዮች ዙሪያ መረጃ ለመሰብሰብ፣ በደንብ እየተከታተሉ ያሉትን ለማበረታታት፣ የመማር ችግር ያጋጠማቸውን እንደ ችግራቸው መጠን የተለያዩ ድጋፎችን ለመስጠት፣ በማስተማር ሂደቱ ላይ መሻሻል በሚገባቸው ነጥቦች ዙሪያ ማስተካከያ ለማድረግ፣ ከትምህርት ዕቅድ ጀምሮ እስከ ድጋሜ ማስተማር ሊያጠቃልል ይችላል (ዳንኤል 1999 እና አልማዝ 2003) ። የክፍል ውስጥ ክንውኖችን ያቀፈ በመሆኑ ከሞላጎደል ይሄኛው እንደተተገበረ ጥናቱ ያመለክታል።

ሦስተኛ ከማስተማር በኋላ በዚህ ደረጃ ተከታታይ ምዘና የሚካሄድበት ዋና ዓላማ በየምዕራፉ የተካተቱትን የትምህርት ዓላማዎች መሠረት ባደረገ መልኩ ተማሪዎች ምን ያህል የባህርይ ለውጥ አምጥተዋል? በሚሉ ጥያቄዎች ዙሪያ መረጃ ለመሰብሰብ፣ በተሰበሰበው መረጃ መሰረት አንድ ተማሪ አልፏል ወይስ ከሚጠበቀው በታች አምጥቷል? ብሎ ለመወሰንና ውጤት ለመስጠት እንዲሁም ከተፈለገው በታች ያመጡትን ተማሪዎች በድጋሚ ለማዘጋጀት ይውላል አልማዝ (2003) ። በማለት ገልጸዋል። ይሄ ስልት የአጋማሽና ማጠቃለያ ፈተናን የሚመለከት በመሆኑ አይቀሬ ሆኖ የተተገበረ መሆኑን ጥናቱ ያመለክታል።

በተከታታይ ምዘና ሂደት የምጋቤ ምላሽ/አስተያየት አሰጣጥ በተመለከተ እንደ MoE (2003፡7) እና AED/BESO (2005፡10) መምህራን ተማሪዎቻቸውን እዲመዝኑ የሚያደርጉዋቸው ምክንያቶች የሚከተሉትን ዓላማዎች መሰረት በማድረግ እንደሆነ ይገልፃሉ።

የምዘና ውጤቶች ተማሪው እንዴት እየተማረ እንዳለ እና አስተማሪው እንዴት እያስተማረ እንደለ ምጋቤ ምላሽ ስለሚሰጡ ከምጋቤ ምላሽ የተገኘው መረጃ የመማር

ማስተማሩን ሂደት ለማሻሻል ያግዛል። እንዲሁም ተማሪዎች የትኛውን ይዘት የበለጠ መማር እንዳለባቸው ለመወሰን ያስችላል። ስለተማሪዎች የትምህርት ሁኔታ ለወላጆች፣ ለትምህርት ቤቱ አስዳደርና ለሚመለከታቸው ክፍሎች አስተማማኝ የሆነ መረጃ ለመስጠት ያስችላል። በተጨማሪም ተማሪዎች በየትኞቹ የትምህርት ዓይነቶች ጠንካራ እንደሆኑ፣ በየትኞቹ የትምህርት ዓይነቶች ደግሞ ድክመት እንዳሳዩ ለመለየትና ድክመት ባሳዩበት ትምህርት ላይ የትኩረት አቅጣጫዎችን ለመቀየስ ያስችላል።

በአጠቃላይ የተከታታይ ምዘና ዋና ዓላማ «የክፍል ውስጥ የመማር ማስተማር ሁኔታዎችን ለማሻሻልና ተማሪዎችን በሚማሩት ትምህርት ዙሪያ ውጤታማ ማድረግ ነው።» በማለት ምሁራኑ የገለጹ ሲሆን ይህን የተከታታይ ምዘና ዓላማ ለማሳካት በቀጣይ ችግሩን ለመቅረፍና ክፍተቱን ለመሙላት የባለድርሻ አካላትን ትኩረትና ርብርብ የሚፈልግ ጉዳይ መሆኑን አጥኚዋ ታምንበታለች ።

ጥናቱ የምጋቤ ምላሽ /አስተያየት/ አሰጣጥን በተመለከተ 93.3% ሁል ጊዜ በማለት ምላሽ የተሰጠ መሆኑንና በአብዛኛው የተሰጠው ምጋቤ ምላሽም ቃላዊ እንደሆነ ያመለክታል። በአጠቃላይ ትግበራ 75.6% አዎ ሁልጊዜ፤ 9.6% አዎ አልፎ አልፎ፤ እና 14.1% የለም አልጠቀምም በማለት የተመለሰ መሆኑን ጥናቱ አረጋግጧል።

Nitko (2008) ሦስት ዓይነት የግብረ- መልስ አሰጣጥ እንዳለ ይገልፃሉ። እነዚህን ተግባራት ተጠኝዎቹ መምህራንና ተማሪዎች እንዴት እንደተጠቀሙባቸው በጥናቱ እንደሚከተለው እንመለከታለን።

1ኛ የማወዳደር ግብረ-መልስ ጥሩ የሚባለው የሂደታዊ ተከታታይ ምዘና ግብረ-መልስ ተማሪዎች እየተማሩ የሚሰጥ በመስፈርት የተመሰረተው ግብረ-መልስ ነው። በክፍል ውስጥ ከሚገኙ ተማሪዎች ስለራሳቸው ችሎታ እርግጠኛ ላልሆኑና ለመማር በቂ ችሎታ የለንም ብለው ለሚያስቡ ተማሪዎች በራስ ላይ የተመሰረተ ግብረ-መልስ መጠቀም ተገቢ ነው። ምክንያቱም ምን ያህል እንደተሻሻሉ ለማሳየት ይችላል (አማራ ክልል ትምህርት ቢሮ 2006)። በዚህ ላይ እንዳልተሰራበት የምልከታ መረጃ ያመለክታል።

2ኛ የውጤት ግብረ-መልሰ የመምህራን ግምገማ ተማሪው/ዋ ያገኘው/ችው ውጤት ላይ ብቻ በማተኮር ግብረ-መልስ ይሰጣል። ይህም የክፍል ፈተና (ቴስት)፣ አጋማሽና ማጠቃለያ

ፈተናዎችን የሚመለከት በመሆኑ አይቀሬ ሆኖ የተተገበረ መሆኑን የምልከታ መረጃ ያመለክታል፡፡

3ኛ ገላጭ ወይም ግምገማዊ ግብረ-መልስ ተማሪው/ዋ በሠራው/ችው ሥራ ላይ ሥራውን በተመለከተ ለተማሪው/ዋ መረጃ ይሠጣል፡፡ ለምሳሌ በድርሰትህ ውስጥ የድርጊት ገላጭ ቃሎች አጠቃቀምህን/ሽን ወድጄዋለሁ፡፡ ተማሪዎች የበለጠ ጥሩ ሆኖ የሚያገኙት መምህራን ገላጭ የሆነ ግብረ-መልስ ሲሰጧቸው እንጂ ግምገማዊ ግብረ-መልስ ሲሰጧቸው አይደለም፡፡ አማራ ክልል ትምህርት ቢሮ (2006)፡፡

እነዚህን ከላይ የተገለጹትን ግብረ-መልስ አሰጣጥ ተተኳሪ መምህራን በአብዛኛው የውጤት ግብረ-መልስን እንጂ የማወዳደር ግብረ-መልስ እና ገላጭ ወይም ግምገማዊ ግብረ-መልስ ያልተገበሯቸው መሆኑን ጥናቱ አመላክቷል፡፡ እነዚህ የግብረ መልስ አይነቶች በተከታታይ ምዘና ሂደት ሦስቱንም መጠቀም አስፈላጊ መሆኑን መገንዘብ ቢቻልም፣ ከውጤታዊ ግብረ መልስ ይልቅ ውድድራዊና ገላጭ የሆኑ ግብረ መልሶችን መጠቀም በጣም አስፈላጊ መሆኑን መረዳት ይቻላል፡፡

በተጠቀሱት ትምህርት ቤቶች ያሉ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተከታታይ ምዘናን ሲተገብሩ ያጋጠሟቸውን ችግሮች መለየት በተመለከተ አጥኚዋ በምልከታ እና በሰነድ ፍተሻ ሂደት የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሐፍት በተለይ የ7ኛ ክፍል የአፈፈት የተማሪ መጽሐፍ ከሌሎቹ ክፍሎች መጽሐፍ ጋር ሲነጻጸር፤ ከይዘት አንጻር የተለያዩ ተግባራት እና ስልቶች ቢካተቱበት በተሻለ ሳቢ ይሆናል የሚል ዕምነት አላት ፡፡ ሌሎቹም መጠናቸው ጎላ ያለ በመሆኑ ቢሻሻሉ፤ በተጨማሪ በምልከታ የተካተቱት መምህራን ከመማሪያ መጽሐፍ ውጪ ሌሎች ተግባራትን እንደማይሰጡ (እንደማያቀርቡ) ጥናቱ አመላክቷል፡፡

የማጠናከሪያ ተግባራት እየሰጡ የተማሪዎችን ችሎታ የበለጠ እንዲዳብር አለማድረጋቸው፤ ተከታታይ ምዘናን ተግባራዊ በማድረግ ተማሪዎች ለወደፊቱ ማሻሻል ያለባቸውን እንዲገነዘቡ አለማስቻላቸው፤ የመምህራኑ ትኩረት ተማሪዎች በሚያከናውኑት ተግባር ላይ ሳይሆን በውጤት ላይ ብቻ መሆኑ፤ ከላይ እንደተጠቀመው በተወሰነ መልኩ ተከታታይ ምዘና ተጠቀሙ እንኳን ቢባል የተማሪዎችን መሻሻል የሚያሳይ ሳይሆን በውጤት ላይ ማተኮራቸው፤ በቋንቋ ትምህርቱ ዙሪያ ተማሪዎች ለሚያከናውኑዋቸው ተግባራት አጥጋቢ ካልሆነ

ድክመታቸውን የሚያሻሽሉበትን ሌላ እድል ያለመስጠት፤ የአብዛኛውን ጊዜ መምህራን ከሂደታዊ ተከታታይ ምዘና ይልቅ የማጠቃለያ ምዘናን መጠቀም ተጠቃሽ ናቸው፡፡ አጥኚዋ ቀደም ሲል እንደጠቆመችው የአማርኛ ቋንቋ መምህራኑ ከምዘና ስልቶች መካከል የቃል ጥያቄዎች ፣ የክፍል ስራንና የቤት ስራን በተደጋጋሚ ይጠቃማሉ እንጂ ሌሎች የምዘና ስልቶች ማለትም ቅድመ ፈተና፣ እየወጡ ማቅረብ፣ የመምህርና ተማሪ ውይይት፣ የቡድን ስራ ፣ ሰነደ ትምህርትና ግለ ግምገማ በመጠቀሙ በኩል እጥረት መኖሩ፤ ወጥና ግልጽ የሆነ የተከታታይ ምዘና መስፈርት/መመሪያ/ቅጽ በየትምህርት ቤቶች አለመኖሩን (በሰነድ ፍተሻ የተረጋገጠ) የሚሉት ናቸው፡፡ የተከታታይ ምዘና አተገባበርን አስመልክቶ በሰንጠረዥ 5 ስር በተተነተነው መምህራን በሰጡት መረጃ መስረት የተከታታይ ምዘናን በመማር ማስተማሩ ሂደት ይጠቀማሉ? ለሚለው 95.8% አዎ በማለት የመለሱ በትምህርት ዕቅድዎ ውስጥ ያካትታሉ? ለሚለው 97.8% አዎ በማለት መልሰዋል፡፡ ይሁን እንጂ በምልከታና በሰነድ ፍተሻ ሂደት አብዛኛዎቹ መምህራን የተከታታይ ምዘና ዕቅድ አሟልተው እንደማያወጡ ያመለክታል፡፡ በአንጻሩ ደግሞ ሄርማታ ትምህርት ቤት በዕለታዊ ዕቅዳቸው የተከታታይ ምዘናውን ዓላማ፣ ጊዜና የምዘናውን ዘዴ እንደሚያካትቱና አቅደው የሚጠቀሙ መሆናቸውን በምልከታው ሂደት ማረጋገጥ ተችሏል፡፡

ከተማሪዎች የጽሁፍ መጠይቅ የተገኘ መረጃ ትንተና ሰንጠረዥ 8 ለቀረበው 14 የተከታታይ ምዘና ስልቶች አተገባበር ሁኔታ ተማሪዎች የሰጡት ምላሽ መረጃው ተተንትኖ የተገኘው አማካይ ውጤት/ትግበራ በጭራሽ 27.5%፤ አልፎ አልፎ 25.7%፤ አንዳንዴ 21.8%፤ አብዛኛውን ጊዜ 10.4% እና ሁልጊዜ 14.6% መሆኑን የጥናቱ ውጤት አሳይቷል፡፡ የተከናወኑ ተግባራት መረጃ ትንተና ውጤት ስናነጻጽር በአብዛኛው ጊዜ 16.7% እና ሁል ጊዜ 69% እንደሚሰጣቸው/ እንደሚተገብሩ ያመለክታል፡፡ አጋማሽና ማጠቃለያ ፈተና አብዛኛውን ጊዜ 21.9%፤ ሁልጊዜ 35.2% የሚሰጣቸው መሆኑን ጥናቱ አሳይቷል፡፡

አጥኚዋ በአጠቃላይ ከላይ የተዘረዘሩትን እጥረቶች በመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች የተገኘውን መረጃ ተንትና ማረጋገጥ ችላለች፡፡

ምዕራፍ አምስት

ማጠቃለያና የመፍትሄ ሃሳቦች

5.1 ማጠቃለያ

ቀደም ሲል በምዕራፍ አንድ እንደተገለጸው የዚህ ጥናት ዋና አላማ በጅማ ከተማ ከ5ኛ-8ኛ ክፍል በመንግስት ትምህርት ቤቶች የሚያስተምሩ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተከታታይ ምዘና አተገባበር ምን እንደሚመስል ለማጥናት ነው፡፡ በዚህ መሰረት ጥናቱ አምስት ዝርዝር ዓላማዎችን ትኩረት አድርጎ ተካሄዷል፡፡

ከላይ የተጠቀሱት የጥናቱን ዓላማዎች በተግባር ለመፈተሽና ለማወቅ ጥናቱ ገላጭ የዳሰሳ ጥናት ዘዴን ተጠቅሟል፡፡ ለጥናቱ ተገቢ መረጃዎች በምልከታ፣ በጽሁፍ መጠይቅ፣ በቃለ መጠይቅ፣ እና በሰነድ ፍተሻ ተሰብስበዋል፡፡ የተሰበሰበውን መረጃ በመጠናዊ እና በአይነታዊ የትንተና ዘዴ ተተንትኗል፡፡ ጥናት አድራጊዋ ሰንጠረዥ እንዲሁም ገለጻን ተጠቅማለች፡፡ በዚሁ መሰረት የጥናቱ ውጤት ወደሚከተለው ማጠቃለያ መርቷል፡፡

የተተኳሪ ትምህርት ቤቶች መምህራን ሳምንታዊ እና ዕለታዊ ትምህርት ዕቅድ በማውጣት ክፍል ውስጥ በሚገቡበትም ወቅት ምን አይነት የተከታታይ ምዘና ስልቶችን እንዲተገብሩ ቢኖራቸውም አብዛኞዎቹ በዕቅዱ ላይ የተካተቱትን የተከታታይ ምዘና ስልቶችን በትክክል ስራ ላይ እንደማያውሉት ማረጋገጥ ተችሏል፡፡ ተማሪዎች አስቀድመው ቅድመ ፈተና ተሰጥቷቸው፤ መምህራን ተማሪዎች ስለሚማሩት የዕለቱን ትምህርት ዋናና ንዑሳን ርዕሶች ቢያስተዋውቁም ተግባራት ተሰጥተው በአግባቡ ተተግብረዋል ማለት አይቻልም፡፡

በተጨማሪም መምህራን የተማሪዎችን ተሳትፎ በመከታተል በአብዛኛው ቃላዊ ምጋቤ ምላሽ በመስጠት ተማሪዎቻቸውን ለማነቃቃት ቢጠቀሙበትም አብዛኞዎቹ መምህራን ጽሁፋዊ ምላሽ የማይሰጡ መሆኑን ለመረዳት ተችሏል፡፡ ለዚህም መምህራኑ ምክንያት ያሉት ከኮቪድ-19 ወረርሽኝ ጋር ተያይዞ አካላዊ ርቀት ለመጠበቅና ንክኪን ለመቀነስ እንዲሁም መመሪያውን ለመተግበር ሲባል ቢሆንም የተወሰኑ መምህራን ደግሞ ተማሪዎቻቸውን ለመመዘን ሁለቱንም ስልቶች የተጠቀሙ መሆናቸውን ማየት ተችሏል፡፡

ተከታታይ ምዘናን በአግባቡ ለመተግበር በትምህርት ቤቱ ለአማርኛ ቋንቋ ትምህርት በሳምንት የተመደው ክፍለጊዜ በኮሮና ወረርሽኝ ምክንያት በሳምንት አንድ ስለሆነ የክፍለጊዜ ማነስም አንድ ችግር መሆኑ ተረጋግጧል። በትምህርት ቤት ውስጥ በቂ የሆኑ የትምህርት መርጃ መሳሪያዎች አቅርቦት አለመኖር፣ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን እጥረት፣ እንዲሁም አበዛኛዎቹ ተማሪዎች በቋንቋው አፋቸውን ያልፈቱ በመሆኑ በአተገባበር ዙሪያ የሚያሳዩት ተነሳሽነት ማነስ ተጨማሪ ችግር መሆኑን ያመለክታል። በአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተከታታይ ምዘናን ለመተግበር የሚጠቀሙባቸው ስልቶች በአብዛኛው ፈተና /ቴስት/፣ የክፍልና የቤት ስራዎች ላይ ብቻ በማተኮር ነው። በአንጻሩ እንደ የቡድን ስራ፣ እየወጡ ማቅረብ እና ሰነደ ትምህርት አይሰጧቸውም። ከዚህ የተነሳ 45ቱም መምህራን ትኩረታቸው ውጤት ላይ እንጂ ሂደት ላይ አለመሆኑን ያሳያል።

አማርኛ ቋንቋ መምህራን ስለተማሪዎቻቸው አጠቃላይ ባህሪና ችሎታ ከተማሪ ወላጆች ጋር ተገናኝቶ የመወያየት ሁኔታዎች በጣም ደካማ እንደሆነ የጥናቱ መረጃ ያመለክታል። የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተከታታይ ምዘናን ከመተግበር አንጻር ከተማሪዎቻቸው ጋር ያላቸው ግንኙነት በአዎንታዊ መልኩ በበጎ ሊገለጽ ይችላል።

5.2 የመፍትሄ ሃሳቦች

በዚህ ጥናት ከተገኙት መረጃዎች በመነሳት የአማርኛን ቋንቋ በመማር ማስተማር ሂደት የተከታታይ ምዘናን ውጤታማ በሆነ መልኩ ለመተግበር የሚከተሉት የመፍትሄ ሃሳቦች ቀርበዋል።

- ለአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተከታታይ ምዘና አተገባበር በተመለከተ በቂና ተከታታይነት ያለው በስራ ላይ ስልጠና ሊሰጣቸው ይገባል።
- በትምህርት ቤት፣ በወረዳው ትምህርት ጽህፈት ቤት እንዲሁም በክልሉ የሚሰጡት የቋንቋ ትምህርቶች ሶስት እንደ መሆናቸው መጠን ለአማርኛ ቋንቋ ትምህርት በሳምንት የሚመደበው ክፍለ ጊዜ በቂ ስለማይሆን ከቀሪዎቹ ሁለት ቋንቋዎች ጋር አንጻራዊ በሆነ መንገድ የሳምንት ክፍለ ጊዜው ሊጨመርለት ይገባል።
- የትምህርት ቤቱ አስተዳደር፣ ርዕሰ መምህራን በትምህርት ቤት ውስጥ ያሉትን የትምህርት መሳሪያዎች እጥረት ለመቅረፍ ትኩረት ሰጥተው መንቀሳቀስ ይገባቸዋል።

- በትምህርት ቤቶችና በወረዳው ትምህርት ጽህፈት ቤት የሚገኙ የትምህርት ባለሞያዎች በተከታታይ ምዘና አተገባበር ዙሪያ ክትትልና ቁጥጥር ሊያደርጉ ይገባል።
- የትምህርት ባለሙያዎች፣ የትምህርት ቤቱ አስተዳደር፣ ርዕሰ መምህራን፣ የትምህርት ቤቱ ወላጅ መምህር ህብረት ኮምቴ እንዲሁም መምህራን ከተማሪ ወላጆች ጋር ያላቸው ግንኙነት እንዲጠናከር ትኩረት ሰጥተው ሊሰሩበት ይገባል።
- በተከታታይ ምዘና አተገባበር ዙሪያ መምህራን ግንዛቤና አተገባበር ጅምር በጎና አበረታች ስለሆነ ተነሳሽነታቸውን ማበረታታትና ማጎልበት አስፈላጊ ይሆናል።
- ውስን በሆኑ ጥቂት ጥናቶች በሃገሪቱ ውስጥ የሚካሄደውን የተከታታይ ምዘና አተገባበር ችግሮች ሙሉ በሙሉ ማሳየት የማይታሰብ ነው። ስለዚህ የትምህርት ባለሙያዎችና ጥናት አድራጊዎች ጉዳዩን በተመለከት ጥልቀት ያለውና ሰፋ ያለ ጥናት ሊያካሄዱ ይገባል።

ዋቢ ጽሑፎች

ሳራ ጉታ። (2011)። " የአማርኛ ቋንቋ ትምህርት የተከታታይ ምዘና አተገባበር ሂደት ፍተሻ በቡኖ በደሌ ዞን በተመረጡ ሶስት ትምህርት ቤቶች ተተኳሪነት።"ጅማ ዩኒቨርስቲ፣ የድህረ ምረቃ ማሟያ መርሀ ግብር የቀረበ ጥናት (ያልታተመ) ።

በድሩ ከድር። (1994) ። **የትምህርት ተከታታይ ምዘና ግምገማ ጽንሰ ሀሳቦችና ቴክኒኮች።** አዲስ አበባ፣ ብርሃንና ሰላም ማተሚያ ቤት።

ተስፉ አከለ። (2000) ። "የአማርኛ ቋንቋ አሰልጣኝ መምህራን የተከታተይ ምዘና አተገባበር ፍተሻ፤ በትግራይ ክልል በሚገኙ ሦስት የመምህራን ትምህርት ኮሌጆች።" አዲስ አበባ፣ የድህረ ምረቃ ማሟያ መርሀ ግብር የቀረበ ጥናት (ያልታተመ) ።

ታጠቁ ታደለና ሌሎች። (1995) ። **የአስረኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ ተከታታይ ምዘና መመሪያ።** አዲስ አበባ፣ ብርሃንና ሰላም ማተሚያ ቤት።

አልማዝ ሃይሉ። (1999) ። "አራተኛ ክፍል የሚያስተምሩ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተከታታይ ምዘና አተገባበር ፍተሻ።" አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ፣ የድህረ ምረቃ ትምህርት ቤት አማርኛን በማስተማር ስነ ዘዴ ትምህርት ለማስተርስ ዲግሪ ማሟያ የቀረበ ጥናት (ያልታተመ)።

አልማዝ ፍሬው። (2003) ። "በአማራ ክልል የሚገኙ ሁለት የመንግስት የመምህራን ትምህርት ኮሌጆች የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተከታታይ ምዘና አተገባበር ፍተሻ።" አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ፣ የድህረ ምረቃ ትምህርት ቤት አማርኛን በማስተማር ስነ ዘዴ ትምህርት ለማስተርስ ዲግሪ ማሟያ የቀረበ ጥናት (ያልታተመ) ።

አማራ ትምህርት ቢሮ። (2000) ። "ተከታታይ ምዘና እና ተግባራዊ ምርምር ለመጀመሪያ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ርዕሰ መምህራንና ሱፐርቫይዘሮች ስልጠና የተዘጋጀ።" ባህርዳር፣ ያልታተመ ጥራዝ (ሞጁል) ።

አማራ ትምህርት ቢሮ። (2006) ። "የመማር ማስተማር ሂደት አመራር።" ለርዕሰ መምህራንና ሱፐርቫይዘሮች ሥልጠና የተዘጋጀ የሥልጠና ሞጁል። /ያልታተመ/ ።

ዳንኤል ዘውዱ። (1999) ። "የተከታታ ምዘና አተገባበር።" ኮተቤ መምህራን ትምህርት ኮሌጅ፣ ለአጭር ስልጠና የተዘጋጀ (ያልታተመ) ።

ገብረ መስቀል ገብረ እግዚአብሄር። (2009) ። ‹‹በአማራና ትግራይ ክልላዊ መንግስት 8ኛ ክፍል በሚያሰተምሩ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተከታታይ ምዘና አተገባበር ንጽጽራዊ

ጥናት (በተመረጡ አራት ትምህርት ቤቶች)።›› ለሁለተኛ ዲግሪ ማሟያ የቀረበ ጥናት፣ አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ (ያልታተመ) ።

AED/BESO II. (2005). "A Concise Manual for Developming and Implementing continuous Assessment in Teacher Education Institutions and Primary Schools of Ethiopia." Addis Ababa,(unpublished).

AED/BESO II. (2006). "A Concise Manual for Developming and Implementing continuous Assessment in Teacher Education Institutions and Primary Schools of Ethiopia." Addis Ababa, (unpublished).

Aggrawal, J. C. (1994). **Essential of Educational Psychology.** New Delhi: Vikas Publishing Company.

Airasian, P.W. (1997). **Classroom Assessment.** New York: Mc Graw-Hill,Inc.

Alausa, A. (1999). **Continuouns Assessment in our schools: Advantages and Problems.** Journal of educational Reform in Namibia. Vol. 13, No. 6. Namibai.

Brooks, V. (2002). **Assessment in Secondary School; Recording, Reporting and Accountability.** Buckingham: Open University Press.

Capper, J. (1996). **Testing to Learn- Learning to Test. Improving Educational Testing In Developing Countries.** Washington: International Reading Association Press.

Cullingford, C. (1995). **The Effective Teacher.** New York: Cassell.

Curzon, L. (1990). Teaching in Further Education: An Outline.

Daniel W.W and Cross C.L. (2013). **Biostatistics A Foundation for Analysis in the Health Sciences.** 3rd ed., John Wiley & Sons, Inc., 111 River Street, Hoboken, NJ, USA

Dessalegn Chalchisa. (2004). "Continuouse Assessment in Lower cycle Primary School." IER Flambeau. Vol.12, No.1, PP. 1-8.

Dessalegn Chalchisa and Girma Lemma. (2009**). Measurement and Evaluation:** Manual For Higher Education Institution. Addis Ababa: AAU Press.

Eshetu Negussie. (2015). “The Implementation and Challenge of Continuous Assessment in Teaching and Learning Mathematics in Some selected General Secondary School of Oromia: The case of special zone Oromia surrounding Finfine. ”

Elington, H. and Earl, S. (1997). Making Effective use of Continuous Assessment and Portifolios.

Geberew Tulu and Tigist Tolosa. (?). **The Nature of Classroom Assessment in Ethiopian Public Secondary Schools**: Subject Teachers’ Views Journal of Education, Society and Behavioural Science British Journal of Education, Addis Ababa, Ethiopia.

Hanna, G. S., and Dettmer, P. A. (2004). Assessment for Effective Teaching: Using Context- adaptive Planning. Boston, MA: Pearson A&B.

ICDR. (2004). **Teacher Education Handbook:** Institute for Curriculum Development and Research. Ethiopia: Addis Ababa.

Jay M. and Ken O. (November 2005). Seven practices for effective learning. Educational Leadership. 63 (3): 10—17. Retrived 25 February 2020.

Kothari, C. R., (2004). **Research Methodology. Methods and Techniques.** (2nd ed). New Age International (P) Ltd. New Delhi.

Livingston, G. (2001). “Taking Teacher Educators Forward. Ten steps Towords Quality: ” A Report: Ministry of Education. Addis Ababa.

Ministry of Education. (2003). “Teacher Education System.” Addiss Ababa. (Unpublished).

Ministry of Education. (2004). “Guidelines for Continuous Assessment.” Addiss Ababa. (Unpublished).

Nitko, J. A. (1996). Educational Assessments (2nd Ed.). Englewood: Prentice Hall, Inc.

Nitko, J. A. (2008). Evaluating and Reporting Students Progress, English Language Arts: A Curriculum Guide for Secondary Level- Evaluation page1-7.

Owens L. K. (2002). Introduction to Survey Research Design. SRL Fall 2002 Seminar Series http://www.srl.uic.edu retrived on 24 Feb 2020.

Puckett, M. B. and Black, J. K. (2008). Authentic Assessment of the Young Child: Celebrating Development and Learning (2nd ed.). Des Moins, IA: Prentice-Hall Inc.

Puhi C.A. (1997). Develop, Not Judge Continuous Assessment in the ESL Classroom. English Teaching Forum. 35: 2.

Race, P. Brown, and S. Smith, B. (2008). 500 Tips on Assessment. (2nd Ed). London: Roultedge Falmer.

Shabaan, K. (2001). "Assessment of Young Learners." English Teaching Forum፡ 39 (4) 16-23.

Teshome Demsie. (2001). **Assessment of Pupils Achievements in the Teaching of English Training and practice in focus.** The Ethiopian Journal of Education. 21 (1) 25-47.

Tulu G, Tolosa, T and F. JORCID. (2018). **The Nature of Classroom Assessment in Ethiopian Public Secondary Schools:** Subject Teachers' Views Journal of Education, Society and Behavioural Science Addis Ababa University, Addis Ababa, Ethiopia.

Walde, Getinet Seifu. (2016). Assessment of the implementation of continuous assessment: the case of Mettu university School of Mathematics, Beijing Institute of Technology, China, Mettu, Ethiopia European Journal of Science and Mathematics Education Vol. 4, No. 4, 2016, 534-544

አባሪዎች

አባሪዎች

አባሪ 1 ከ 5ኛ-8ኛ ክፍል ለሚማሩ ተማሪዎች የተዘጋጀ የጽሑፍ መጠይቅ

ጅማ ዩኒቨርሲቲ

የሶሻል ሳይንስና ሂዩማኒቲስ ኮሌጅ

የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ስነ ጽሑፍ የአማርኛ ትምህርት ክፍል

የድህረ ምረቃ መርሀ ግብር

ጤና ይስጥልኝ የተከበራችሁ ተማሪዎች:- ጅማ ዩኒቨርሲቲ የሶሻል ሳይንስና ሂዩማኒቲስ ኮሌጅ የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ስነ ጽሑፍ የአማርኛ ትምህርት ክፍል በጅማ ከተማ ከ5ኛ- 8ኛ ክፍል በመንግስት ትምህርት ቤቶች የሚያስተምሩ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተከታታይ ምዘና አተገባበር ዳሰሳ በሚል ርዕስ ላይ ጥናት ያካሄዳል፡፡ የጥናቱ ዓላማ በጅማ ከተማ ከ5ኛ- 8ኛ ክፍል በመንግስት ትምህርት ቤቶች የሚያስተምሩ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተከታታይ ምዘና አተገባበር ምን እንደሚመስል መረጃ መሰብሰብ ነው፡፡ በመሆኑም ከመጠይቁ የሚገኘው ምላሽ ለአማርኛ ቋንቋ ትምህርት አሰጣጥ መሻሻል ከፍተኛ አስተዋጽዖ እንደሚኖረው ይታመናል፡፡ ተፈላጊውን ጊዜያችሁን በመሰዋት ይህን መጠይቅ ለመሙላት ስለተባበራችሁኝ በቅድሚያ ምስጋናዬን አቀርባለሁ፡፡

ማሳሰቢያ:-

1. በጽሁፍ መጠይቁ ስም መጻፍ አያስፈልግም፡፡
2. መጠይቁን ከሌላ ጓደኛ ጋር ተመካክሮ መሙላት የጥናቱን ውጤት ስለሚያዛባ የተከለከለ ነው፡፡
3. ይህ የጽሑፍ መጠይቅ ዝግ መጠይቆችን የያዘ ነው፡፡ መልስ በባዶ ቦታ ላይ ጻፍ/ፊ፡፡

ክፍል አንድ:- የመላሽ ተማሪ ጠቅላላ መረጃ

1. የትምህርት ቤቱ ስም ______________________________
2. ክፍል ______________
3. ጾታ ______________
4. ዕድሜ ______________

ክፍል ሁለት:- መሰረታዊ ጥያቄዎች

ሀ) ከዚህ በታች የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የሚከተሉት የተከታታይ ምዘና ስልቶች ተዘርዝረዋል፤ እናንተን ለመመዘን ምን ያህል እንደሚጠቀሙባቸው ለማወቅ ከምዘና ስልቶች ትይዩ አምስት አማራጮች ቀርበዋል:: አማራጮቹም በቁጥር የተወከሉ ሲሆኑ የሚመዘኑበት ጊዜ ድግግሞሽ የሚያሳዩ የውሳኔ ሀሳቦችን የያዙ ናቸው:: በጥያቄዎቹ ትይዩ የምትሰጠውን/ጭውን መልስ ቁጥር በመጻፍ አመልክት/ቺ::

ተ. ቁ.	የተከታታይ ምዘና ስልቶች	መልስ 5= ሁል ጊዜ 4= በአብዛኛው 3= አንዳንድ ጊዜ 2= አልፎ አልፎ 1= በጭራሽ
1	የቃል ጥያቄዎች ይሰጡናል::	
2	የቤት ስራ ይሰጠናል::	
3	የክፍል ስራ ይሰጠናል::	
4	ዕርማት ይሰጠናል::	
5	ቅድመ ፈተና ይሰጠናል::	
6	ሙከራ እና ቴስት ይሰጠናል::	
7	የግል ስራ ይሰጠናል::	
8	የቡድን ስራ ይሰጠናል::	
9	የመምህር ተማሪ ውይይት ይደረጋል::	
10	ሰነደ ትምህርት ይዘጋጃል::	
11	ከተማሪዎች ፊት እየወጡ ማቅረብ ይደረጋል::	
12	ግለ ምዘና ይደረጋል::	
13	የጓደኛ ለጓደኛ / የቢጤ/ ምዘና ይደረጋል::	
14	አጋማሽና ማጠቃለያ ፈተና ይሰጠናል::	

ለ) ከዚህ ቀጥሎ የአማርኛ ቋንቋ መምህርህ/ሽ የተከታታይ ምዘና አተገባበራቸው በአንተ/ቺ ግንዛቤ ምን እንደሚመስል ለማወቅ የሚያስችሉ ጥያቄዎች ቀርበዋል፡፡ ከቀረቡት ዝርዝር ጥያቄዎች ትይዩ መልስ ይሆናሉ ተብለው የታሰቡት አራት አራት አማራጮች ተሰጥተዋል፡፡ እነዚህ አማራጮች በቁጥር የተወከሉ ሲሆኑ የሚከተሉትን የመስማማት ደረጃ የያዙ ናቸው፡፡

5= በጣም እስማማለሁ
4= እስማማለሁ
3= አልወሰንኩም
2= አልስማማም
1= ጭራሽ አልስማም

አንተም/ቺም ጥያቄዎቹን ካነበብክ/ሽ በኂላ በጥያቄዎቹ ትይዩ የምትሰጠውን/ጭውን መልስ «√» በማድረግ አስቀምጥ/ጭ፡፡

ተ.ቁ	ዝርዝር ጥያቄዎች	አማራጮች				
		5	4	3	2	1
1	ተከታታይ ምዘና የመማር ክህሎቴን ለማሻሻል ይረዳል ብዬ አምናለሁ፡፡					
2	ተከታታይ ምዘና ከሚመዝኑኝ በቴስቶችና በሴሚስተሩ መጨረሻ በሚሰጠው ማጠቃለያ ፈተና ቢመዝኑኝ እመርጣለሁ፡፡					
3	ተከታታይ ምዘና ሰዓቴን ስለሚያባክነው አልመርጠውም፡፡					
4	በቋንቋ ትምህርት ዙሪያ መምህራችን የተለያዩ የተከታታይ ምዘና ተግባራትን እየሰጡ ችሎታዬን የበለጠ እንዳዳብር ያደርጉኛል፡፡					
5	ተከታታይ ምዘና የስራ ጫናን ስለሚፈጥርና ስራ ስለሚያበዛብኝ ለሌላ የትምህርት አይነት በቂ ጊዜ አላገኝም፡፡					
6	ለማከናውናቸው የተለያዩ የቡድንና የግል ተግባራት መምህራችን ምጋቤ ምላሽ /አስተያየት/ ይሰጡኛል፡፡					
7	በግል ለማከናውናቸው ተግባራት ጓደኞቼ አስተያየት /ምጋቤ ምላሽ/ ይሰጡኛል፡፡					
8	እኔ በተከታታይ ምዘና መመዘንን እመርጣልሁ፤ ምክንያቱም ሁሌ አዕምሮዬን ንቁ ስለሚያደርገኝና በመጨረሻ ከሚገጥመኝ መጨናነቅ ስለሚያድነኝ ነው፡፡					
9	በቋንቋ ትምህርት ዙሪያ መምህራን የተለያዩ የማጠናከሪያ ተግባራትን እየሰጡ ችሎታዬን የበለጠ እንዳዳብር ያደርጉኛል፡፡					
10	ለማከናውናቸው የተለያዩ የቡድንና የግል ተግባራት መምህራን ምጋቤ ምላሽ /አስተያየት/ ይሰጡኛል፡፡					
11	በቋንቋ ትምህርቱ ሂደት ሁል ጊዜ የራሴን በራሴ እገመግማለሁ፡፡					
12	በጽሑፍ ፈተና ላይ ከተመሰረተ ምዘና ይልቅ በተለያዩ ጊዜያት የሚሰጡን የቤት ስራዎች፣ የቡድንና የግል ስራዎች በአማርኛ ቋንቋ የማገኘውን ትምህርት ውጤት የተሻለ አድርገውልኛል፡፡					

አባሪ 2 ከ 5ኛ-8ኛ ክፍል ለሚማሩ ተማሪዎች የተዘጋጀ ቃለ መጠይቅ

ጅማ ዩኒቨርሲቲ

የሶሻል ሳይንስና ሂዩማኒቲስ ኮሌጅ

የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ስነ ጽሑፍ የአማርኛ ትምህርት ክፍል

የድህረ ምረቃ መርሀ ግብር

ጤና ይስጥልኝ?_______ ጅማ ዩኒቨርሲቲ የሶሻል ሳይንስና ሂዩማኒቲስ ኮሌጅ የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ስነ ጽሑፍ የአማርኛ ትምህርት ክፍል በጅማ ከተማ ከ5ኛ- 8ኛ ክፍል በመንግስት ትምህርት ቤቶች የሚያስተምሩ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተከታታይ ምዘና አተገባበር ዳሰሳ በሚል ርዕስ ላይ ጥናት ያካሄዳል፡፡ የጥናቱ ዓላማ በጅማ ከተማ ከ5ኛ- 8ኛ ክፍል በመንግስት ትምህርት ቤቶች የሚያስተምሩ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተከታታይ ምዘና አተገባበር ምን እንደሚመስል መረጃ መሰብሰብ ነው፡፡ በመሆኑም ከቃለ መጠይቁ የሚገኘው ምላሽ ለአማርኛ ቋንቋ ትምህርት አሰጣጥ መሻሻል ከፍተኛ አስተዋጽዖ እንደሚኖረው ይታመናል፡፡ ስለዚህ ተገቢውን መረጃ በመስጠት እንድትተባበረኝ/ሪኝ በትህትና እጠይቃለሁ፡፡ ጊዜህን/ሽን በመሰዋት ይህን ቃለ መጠይቅ ለማድረግ ስለተባበርከኝ/ሽኝ በቅድሚያ ምስጋናዬን አቀርባለሁ፡፡

ክፍል አንድ : - የመላሽ ተማሪ ጠቅላላ መረጃ

የትምህርት ቤቱ ስም ____

የመላሽ መለያ ቁጥር ____

- ዕድሜ __________________
- ፆታ ___________________
- ክፍል _____________

ክፍል ሁለት ፡- መሰረታዊ ጥያቄዎች

1. የአማርኛ ቋንቋ መምህርህ/ሽ የዕለቱን ትምህርት ከማስተማራቸው በፊት ስለሚያስተምሩት ትምህርት ዓላማ፣ ርዕስና ንዑሳን ርዕሶችን ያስተዋውቃሉ?
2. የአማርኛ ቋንቋ መምህርህ/ሽ በመማር ማስተማር ሂደት በክፍል ውስጥ የቃል ጥያቄዎች፣ የክፍል ስራ፣ የቤት ስራ፣የቡድን ስራ የመሳሰሉትን ይጠቀማሉ?
3. የአማርኛ ቋንቋ መምህርህ/ሽ በሚያስተምሩበት ጊዜ ክፍል ውስጥ እየተዘዋወሩ ምልከታ ያደርጋሉ? ድጋፍ ይሰጣሉ?
4. የአማርኛ ቋንቋ መምህርህ/ሽ የተለያዩ የግልና የቡድን ተግባራትን ሰጥተው ያርማሉ? ምጋቤ ምላሽ (አስተያየት) ይሰጣሉ?
5. የአማርኛ ቋንቋን በመማር ማስተማሩ ሂደት በተከታታይ ምዘና መመዘንን ትፈልጋለህ/ትፈልጊያለሽ? ለምን?
6. የአማርኛ ቋንቋ መምህርህ/ሽ በተለያዩ ጊዜያት የሚሰጧችው የግል ስራዎች እና የቡድን ስራዎች የአማርኛ ቋንቋ ችሎታህን/ሽን የተሻለ አድርጓል ብለህ/ሽ ታስባለህ/ቢያለሽ? እንዴት?

አባሪ 3 ከ 5ኛ-8ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋን ለሚያስተምሩ መምህራን የተዘጋጀ የጽሑፍ መጠይቅ

ጅማ ዩኒቨርሲቲ

የሶሻል ሳይንስና ሂዩማኒቲስ ኮሌጅ

የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ስነ ጽሑፍ የአማርኛ ትምህርት ክፍል

የድህረ ምረቃ መርሀ ግብር

ጤና ይስጥልኝ ውድ መምህር/ርት፦ ጅማ ዩኒቨርሲቲ የሶሻል ሳይንስና ሂዩማኒቲስ ኮሌጅ የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ስነ ጽሑፍ የአማርኛ ትምህርት ክፍል በጅማ ከተማ ከ5ኛ- 8ኛ ክፍል በመንግስት ትምህርት ቤቶች የሚያስተምሩ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተከታታይ ምዘና አተገባበር ዳሰሳ በሚል ርዕስ ላይ ጥናት ያካሄዳል፡፡ የጥናቱ ዓላማ በጅማ ከተማ ከ5ኛ- 8ኛ ክፍል በመንግስት ትምህርት ቤቶች የሚያስተምሩ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተከታታይ ምዘና አተገባበር ምን እንደሚመስል መረጃ መሰብሰብ ነው፡፡ በጥናቱ የሚደረስበት ውጤት በሚታዩት ክፍተቶች የመፍትሄ አቅጣጫዎችን ለመጠቆም ነው፡፡ በመሆኑም ከመጠይቁ የሚገኘው ምላሽ ለአማርኛ ቋንቋ ትምህርት አሰጣጥ መሻሻል ከፍተኛ አስተዋጽዖ እንደሚኖረው ይታመናል፡፡ ጥናቱ የታለመለትን ግብ ይመታ ዘንድ ትክክለኛ መረጃ ማሰባሰብ አስፈላጊ በመሆኑ የቀረቡትን ጥያቄዎች በጥንቃቄና በጥሞና በማንበብ ትክክል ናቸው የሚሏቸውን መልሶች በተሰጡት ቦታዎች ላይ እንዲሞሉልኝ በታላቅ ትህትና እጠይቃለሁ፡፡ ተፈላጊውን ጊዜዎትን በመሰዋት ይህን መጠይቅ ለመሙላት ስለተባበሩኝ በቅድሚያ ምስጋናዬን አቀርባለሁ፡፡

ማሳሰቢያ:-

1. በጽሁፍ መጠይቁ ስም አይጻፍም፡፡
2. መጠይቁን ከሌላ ባልደረባ ጋር ተመካክሮ መሙላት የጥናቱን ውጤት ስለሚያዛባ የተከለከለ ነው፡፡
3. መረጃው ከዚህ ዓላማ ውጪ ለሌላ አይውልም፡፡

ክፍል አንድ፡- የመላሽ መምህር መረጃ

1. የትምህርት ቤቱ ስም ______________________________
2. ጾታ _______________
3. እድሜ _______________
4. የትኛውን ክፍል እያስተማሩ ይገኛሉ? __________________________
5. በዚህ መንፈቀ ትምህርት በሳምንት ያሎት የክፍለ ጊዜ ብዛት ስንት ነው? ______________

አጠቃላይ መመሪያ:-

ሀ) ከዚህ ቀጥሎ ለቀረቡት ዝርዝር ጥያቄዎች መልስ ይሆናሉ ተብለው የታሰቡት አምስት አማራጮች ተሰጥተዋል። እነዚህ አማራጮች በቁጥር የተወከሉ ሲሆኑ የሚከተሉትን የመስማማት ደረጃ የያዙ ናቸው።

5= በጣም እስማማለሁ

4= እስማማለሁ

3= አልወሰንኩም

2= አልስማማም

1= በጣም አልስማማም

እርስዎ ጥያቄዎቹን ካነበቡ በኋላ በጥያቄዎቹ ትይዩ የሚመርጡትን መልስ «√» በማድረግ ያስቀምጡ።

ተ.ቁ	ዝርዝር ጥያቄዎች	አማራጮች				
		5	4	3	2	1
1.	የተከታታይ ምዘና የመማር ማስተማሩ ሂደት አካል ነው።					
2.	ከተከታታይ ምዘና የሚገኘው መረጃ ተማሪዎች መማር የሚገባቸውን የትምህርት ይዘቶች ለመወሰን ይረዳል።					
3.	ልዩ እገዛ የሚያስፈልጋቸውን ተማሪዎች ለመለየትና ለመርዳት ከተከታታይ ምዘና የሚገኝ መረጃ በጣም አስፈላጊ ነው።					
4.	የተለያዩ የምዘና ስልቶችን በመጠቀም በቋሚነት ተማሪዎችን እመዝናለሁ።					
5.	የተከታታይ ምዘና ውጤት ለመመዝገብ መሰረታዊ የመረጃ አያያዝ እውቀት አለኝ።					
6.	በተከታታይ ምዘና ሂደት ዕቅድ ማውጣት የመጀመሪያ ተግባር ነው።					
7.	የተከታታይ ምዘና በክፍል ውስጥ መተግበር መምህራን የተማሪዎችን ቁጥጥርና ክትትል					

	ለማድረግ ይጠቅማቸዋል።					
8.	ብዙ ተማሪዎች ባሉበት መማሪያ ክፍል ውስጥ ተከታታይ ምዘናን ተግባራዊ ማድረግ ይቻላል።					
9.	ተከታታይ ምዘና የተማሪን የመማር ብቃት ያዳብራል።					
10.	በተቻለ መጠን ለተማሪዎቼ ምጋቤ ምላሽ ወዲያው እሰጣለሁ።					
11.	የተማሪው ተሳትፎ ለምዘናው ዓላማ መሳካት እጅግ አስተዋጽዖ አለው።					
12.	የተማሪዎች ውጤት በተገቢው ጊዜ ለወላጆች ይገለጻል።					
13.	ተከታታይ ምዘና መምህራን ብቸኛ የውሳኔ ሰጭ አካል እንዳይሆኑ ያደርጋቸዋል።					
14.	ተከታታይ ምዘና ተማሪዎች ትምህርታቸውን ተነቃቅተው እንዲማሩ ያደርጋቸዋል ብዬ አስባለሁ።					
15.	ለኔ የተለያዩ የተከታታይ ምዘና ስልቶችን መጠቀም የመማር ማስተማሩን ሂደት የሚያግዝ ነው።					

ለ) የሚከተሉትን ጥያቄዎች ካነበቡ በኃላ በምርጫዎቹ ትይዩ ያሉትን ቁጥሮች በማክበብ ይመልሱ።

1 በመማር ማስተማሩ ሂደት ተከታታይ ምዘናን ይጠቀማሉ?

አዎ …… 1 የለም ….. 2

2 ለጥያቄ ተራ ቁጥር 1 መልስዎ አዎ ከሆነ ተከታታይ ምዘናን በትምህርት ዕቅድዎ ውስጥ ያካትታሉ?

አዎ ….. 1 የለም ……. 2

3 ለጥያቄ ተራ ቁጥር 1 መልስዎ አዎ ከሆነ ለምን? (ከአንድ በላይ መልስ ይቻላል)

- የተማሪዎችን የመማር ፍላጎት በማጎልበት ተስተምሮን ለማሻሻል …… 1
- ተማሪዎች ይዘቱን ምን ያህል እንደተረዱ ለማወቅ …… 2
- የተማሪዎችን ተሳትፎ ለማሻሻል ….. 3

4 ለጥያቄ ተራ ቁጥር 1 መልስዎ የለም ከሆነ ለምን?

- ጊዜ ስለሚወስድ ….. 1
- የቁሳቁስ እጥረት ስላለ ……. 2
- በአንድ ክፍል ውስጥ የተማሪ ቁጥር ስለሚበዛ ……. 3
- ኣስፈላጊ ስላልሆነ ……… 4
- ሌላ (ይገለጽ) ________________________________

5 በመማር ማስተማሩ ሂደት የተለያዩ የተከታታይ ምዘና ስልቶችን በመጠቀም ተማሪዎችን ምን ያህል በምዘናው ሂደት ያሳትፏቸዋል?

ዘውትር …… 1 አልፎ አልፎ ……. 3

ጥቂት …….. 2 በጭራሽ …… 4

6 ለተማሪዎቾ ምጋቤ ምላሽ ይሰጣሉ?

አዎ …… 1 የለም ….. 2

7 ለተራ ቁጥር 6 መልሶ አዎ ከሆነ ምጋቤ ምላሽ /አስተያየት/ በሚሰጡበት ጊዜ የሚያተኩሩት በምን ላይ ነው?

- ትክክለኛ መልስ በመንገር ………. 1
- ትክክለኛ መልስ በመንገር እና ተማሪው ማዳበር ስለሚገባው ገንቢ አስተያየት በመስጠት …. 2
- ሌላ (ይገለጽ) ———————————— 3

8 ለተራ ቁጥር 6 መልሶ የለም ከሆነ ምክንያቶ ምንድን ነው?

- ይዘቱንና ምዕራፉን ለመሸፈን የጊዜ እጥረት ስለሚያጋጥም …… 1
- ተማሪዎች ደካማ ጎናቸው ሲነገራቸው ስለማይወዱ …….. 2
- ምጋቤ ምላሽ መስጠት ኣያስፈልግም ……. 3
- ሌላ （ይገለጽ） ———————————— 4

9 ተማሪዎችን ለመመዘን በትምህርት ቤቶ ተዘጋጅቶ የተሰጠ የሚከተሉት መመሪያ አለ?

አዎ …… 1 የለም ……… 2

10 የተከታታይ ምዘናን ሂደት ለመቆጣጠር የሚያስችል የትምህርት ቤት መረጃ መያዣዎ ምንድነው?

- በትምህርት ቤቱ ደረጃ የተሻሻለ የምዘና መመዝገቢያ መመሪያ ……. 1
- እንደ ዲፓርትመንት የተሻሻለ የምዘና መመዝገቢያ መመሪያ …….. 2
- ሌላ （ይገለጽ） ————————————3

11 የትምህርት ቤቱ አስተዳደር መምህራን ተከታታይ ምዘናን እንዲተገብሩ ምን ያህል ያግዛል ?

እጅግ በጣም ከፍተኛ ……. 1 በከፍተኛ ……. 2

በመጠኑ …….. 3 አልወሰንኩም……….4 በጭራሽ ……. 5

12 በትምህርት ቤትዎ የተከታታይ ምዘና የአማርኛ ቋንቋን በመማር ማስተማሩ ሂደት በአግባቡ እየተተገበረ ነው ብለውያስባሉ? አዎ ____1 የለም _____ 2

መ) ከዚህ ቀጥሎ ከተከታታይ ምዘና የሚገኙትን መረጃዎች መሰረት በማድረግ የተለያዩ ተግባራት ተዘርዝረዋል፡፡ ከተዘረዘሩት ተግባራት ትይዩ ደግሞ አማራጮች ቀርበዋል፡፡ አማራጮቹም በቁጥር የተወከሉ ሲሆን የሚከተሉትን የጊዜ ድግግሞሽ የሚያሳዩ የውሳኔ ሀሳቦች ናቸው፡፡

3= ሁል ጊዜ

2= አልፎ አልፎ

1= አልጠቀምም

እርስዎ ጥያቄዎችን ካነበቡ በኋላ በጥያቄዎቹ ትይዩ የሚሰጡትን መልስ የ«√»ምልክት በማድረግ ያመልክቱ፡፡

ተ .ቁ	ዝርዝር ነጥቦች	አማራጮች		
		3	2	1
1	ተማሪዎች መማር ያለባቸውን የትምህርት ይዘት ለመወሰን			
2	ለደካማ ተማሪዎች የማስተካከያ እገዛ ለመስጠት			
3	ትምህርታቸውን በደንብ እየተከታተሉ ላሉ ተማሪዎች የማጠናከሪያ እገዛ ለመስጠት			
4	የሚቀጥለውን የትምህርት ዕቅድ ለማውጣት			
5	የትምህርት አቀራረቡን ለማስተካከል			
6	ተማሪዎች ግልጽ ያልሆነላቸውን ይዘት እንደገና ለማስተማር			
7	ምጋቤ ምላሽ /አስተያየት/ ለመስጠት			
8	የምዘና ስልቶችን ለመወሰን			
9	የተማሪዎችን የቋንቋ ችሎታ ለማወቅ			

ክፍል ሶስት:- ልቅ ጥያቄዎች

መመሪያ:- ከዚህ በታች ሦሥት ጥያቄዎች ቀርበዋል:: የያንዳንዱን ጥያቄ መልስ በተሰጠው ክፍት ቦታ ላይ ይጻፉ::

1 የተከታታይ ምዘናን እንደ ትምህርት ቤትዎ ለመተግበር ከትምህርት ቤቱ አስተዳደር ምን አይነት ድጋፍ አግኝተዋል?

____

____

____

____

____

____

2 በትምህርት ቤትዎ የተከታታይ ምዘና የአማርኛ ቋንቋን በመማር ማስተማሩ ሂደት በአግባቡ እየተተገበረ ነው ብለውያስባሉ? እንዴት?

ሀ) አዎ

____

____

____

____

ለ)የለም

____

____

____

3 የተከታታይ ምዘናን እንዴት እንደሚተገብሩና የአተገባበር ሂደቱ ምቹ ሁኔታዎችና ተግዳሮቶች ምን ምን ናቸው?

ሀ) ምቹ ሁኔታዎች:-

____

____

____

____

____

ለ) ተግዳሮቶች :-

4 ከላይ የጠቀሷቸውን ተግዳሮቶች ለመቅረፍ እና የተከታታይ ምዘና አተገባበር ስኬታማ እንዲሆን እንደርስዎ አመለካከት ምን መደረግ አለበት ይላሉ?

ስለትብብርዎ በድጋሚ አመሰግናለሁ።

አባሪ 4 የክፍል ምልከታ ቅጽ /check list/

ክፍል አንድ:- አጠቃላይ መመሪያ

1 የትምህርት ቤቱ ስም ______________________

2 ምልከታው የተካሄደበት ክፍል ደረጃ _________ ሴክሽን _______

3 ፈረቃ ____________________

4 የተማሪው ብዛት ወ = ______ ሴ= ______ ድምር = _____

5 ምልከታው የተካሄደበት ቀን ____________________

6 ሰዓት ______________

7 የመምህሩ/ሯ ስም __________________________________

8 የትምህርቱ ርእስ ____

ክፍል ሁለት:- ለረዳት ተመልካች የተሰጠ መመሪያ

ይህ የማረጋገጫ ዝርዝር ከዚህ በታች ለተዘረዘሩት የክፍል ውስጥ የተማሪና የመምህር የተከታታይ ምዘና ክንውኖችን ከ1 እስከ 3 በተሰጡት አማራጭ ቁጥሮች ያመልክቱ:: ስለክንውኑ ሁኔታ የሚገልጹት ካለ አስተያየት ከሚለው ስር ይግለጹ::

ተ.ቁ	ለምልከታ የቀረቡ ዝርዝሮች/ክንውኖች/	ተከናውኗል = 1 በከፊል ተከናውኗል= 2 አልተከናወነም = 3	አስተያየት
1	የተከታታይ ምዘና በትምህርት ዕቅድ ውስጥ መካተት		
2	የተከታታይ ምዘና ስልቶችን በመጠቀም የተማሪዎችን ተሳትፎ ማበረታታት		
2.1	የቃል ጥያቄ ማካሄድ		
2.2	የክፍል ስራ ማሰራት		
2.3	የቤት ስራ ማሰራት		
2.4	የቡድን ስራ ማሰራት		
2.5	የክፍል ውስጥ ምልከታ ማካሄድ (የተዘዋወሩ ክትትል በማድረግ ድጋፍ መስጠት)		
2.6	የቢጤ ምዘና እንዲካሄድ ማድረግ		
2.7	ተማሪዎች በጓደኞቻቸው ፊት እየወጡ እንዲያቀርቡ ማድረግ		
2.8	የግል ስራ ማሰራት		
2.9	የመምህር ተማሪ ውይይት		
2.10	ሰነደ ትምህርት መጠቀም		
2.11	ተማሪዎች ራሳቸውን እንዲገመግሙ ማድረግ		
3	ምጋቤ ምላሽ መስጠት		
3.1	ቃላዊ ምጋቤ ምላሽ መስጠት		
3.2	ጽሑፋዊ ምጋቤ ምላሽ መስጠት		
4	በመማሪያ ክፍል ውስጥ የጥቁር ሰሌዳ፣ ወንበር (ዴስክ) እና መማሪያ መጽሓፍት በብቃት መገኘት		
5	የቴስቶች አምዚጋገብ		
6	የተከታታይ ምዘና ፎርማት መገኘት		
7	የትምህርቱ ዓላማ እና የመመዘኛ ስልት ተዛምዶ		

አባሪ 5 የተማሪዎችን ቃለ መጠይቅ አስመልክቶ የተማሪዎች ምላሽ

ተ.ቁ	የትምህርት ቤት ስም	ጾታ	ክፍል	የጥያቄዎቹ ቅደም ተከተል በተራ ቁጥርና ተማሪዎቹ ለጥያቄዎቹ የሰጡት ምላሽ					
				1	2	3	4	5	6
1	ሄርማታ	ሴት	8ኛC	አዎ	አዎ	አዎ የቤት ስራ የሰሩት ይበረታታሉ፤ ያልሰሩትን ይቆጣሉ::	አዎ ያርማሉ::	አዎ ምክን ያቱም ራስን ለማውቅ፣	አዎ ተረትና ምሳሌ ከአዋቂዎች በመጠየቅ ሰርተናል::
2	ሄርማታ	ወንድ	8ኛC	አዎ አስቀድሞ ገለጻ በማድረግ	አዎ	የማይጽፉትን ማርክ ይቀንሳሉ፤ በማረም፣ በመፈረም፣ ፊርማ በማየት ማርክ ይሰጣሉ::	ብዙ ጊዜ በቃል ይሰጣሉ:: በዚህ አመት እየተተገበረ አይደለም::	አዎ ያለሁበትን ደረጃ ለማወቅና ማስተካከያ ለማድረግ ነው::	አዎ ለምሳሌ ብዙ ቃላት እንዳውቅ ረድቶኛል::
3	ሄርማታ	ወንድ	6ኛD	አዎ በደንብ	አዎ	አዎ ለምሳሌ የቤት ስራ ይመለከታሉ:: ይመክራሉ::	በኮሮና ወረርሽኝ ምክንያት የቡድን ስራ የለም:: የግል ስራ ይሰጣል፤ ይታረማል::	አዎ ምክን ያቱም ለፈተና ጥቅም አለው:: ውጤት ለማሻሻል፤	ፈተና፣ የቤት ስራ፣ የግል ስራ፣ አሳይመንት፣ መጽሃፍ ማምጣት፣ ኖት መጻፍ የመሳሰሉት በመታየት ወጤት ይሰጥበታልና ውጤቴን የተሻለ አድርጎልኛል::
4	ድል ፋሬ	ሴት	5ኛE	አንዳንድ ጊዜ በቻ	የቡድን ስራ የለም እንጂ ሌሎቹን ይጠቀማሉ::	ምልከታ ያደርጋሉ:: የተሳሳትነውን ያርማሉ::	አንዳንድ ጊዜ ይታረምልናል::	አዎ ያለኝን እውቀት ስለሚያዳብርልኝ::	የተሻለ እውቀት አግኝቼበታለሁ:: ያለኝን እውቀት አዳብሮልኛል::
5	ድል ፋሬ	ሴት	7ኛG	ካለፈው ትምህርት ይጀምራሉ፤ ርዕስ ይጽፋሉ::	አብዛኛውን ጊዜ ባይሆንም ይጠቀማሉ::	አዎ ይከታተላሉ::	አምና ነበር፤ ዘንድሮ በኮሮና ምክንያት ተግባራዊ አልተደረገም::	በአመት አንድ ጊዜ ከሚሰጡት ይልቅ የሙከራ ፈተናዎች መስጠታቸው ይጠቅማል:: ምክንያቱም ምዘናው ተከታታይ ካልሆነ የተማርነውን ልንረሳ እንችላለን::	የተሻለ ያደረገኛል ብዬ አስባለሁ:: የተለያዩ ርዕሶች መስጠታቸው የአማርኛ ቋንቋ ችሎታዬን ለማዳበር ረድቶኛል::

6	ድል ፍሬ	ሴት	7ኛH	ካለፈው ትምህርት ጋር በማያያዝ ጥያቄ ጠይቀው የዕለቱን ትምህርት ያስተዋውቁ ናል::	አዎ ይሰጡናል::	አልፎ አልፎ ምልከታ ያደርጋሉ:: ድጋፍም ያደርጋሉ::	ይሰጡናል ግን አያርሙም::	ተከታታይ ምዘና መደረጉ ይጠቅማል:: የተማርነውን እንዳንረሳ ይጠቅመናል::	አዎ ችሎታዬን አሻሽሎልኛል::
7	ጅሬን ቁ.2	ወንድ	8ኛB	ያለፈው ትምህርት የከለሳሉ፤ ከዕለቱን ትምህርት ያስተዋውቁ ናል:: ይቀጥላሉ::	የክፍለ ጊዜ ማነስና የመምህር እጥረት አለ::	አዎ ችግሮችም ካሉ ድጋፍ ይሰጡናል::	አያርሙም፤ አይሰጡም::	እፈልጋለሁ:: የአማርኛ ችሎታዬን ለማዳበር ይረዳኛል::	አድርጎልኛል:: በተገቢው እየተማርን ግን አይደለም::
8	መንደራ	ሴት	7ኛC	አዎ	በአሁን ጊዜ የቃል ጥያቄ አለ:: በፊት ውይይት፣ የቡድን ስራ አለ::	አይመለከቱም	በፊት ያርማሉ:: አሁን የለም:: አስተያየትም በፊት ይሰጣሉ::	እፈልጋለሁ፤ ምክንያቱም የተማርኩትን ትምህርት ምን ያህል እንዳወኩ እገመግማለሁ::	አዎ አቀላጥፎ የማንበብ ችሎታ አዳብሮልኛል:: አንድን ሃሳብ የመግለጽ ችሎታዬን አዳብሮልኛል::
9	መንደራ	ሴት	7ኛC	አዎ	የቡድን የለም:: የቤት ስራና የክፍል ስራ ይሰጣሉ::	አዎ አልፎ አልፎ	አዎ አስተያየትም ይሰጣሉ::	እፈልጋለሁ፤ የጨበጥኩትን እውቀት ለመገምገም ያስችለኛል::	አዎ በተማርኩት ትምህርት አዳዲስ እውቀቶችን በማግኘት ግንዛቤዬን ያሳድግልኛል::
10	መንደራ	ሴት	7ኛD	ማብራሪያ ሰጥተው የዕለቱን ትምህርት ይጀምራሉ::	አዎ ይጠቀማሉ::	አንዳንዴ እየዞሩ ያያሉ፤ አንዳንዴ ደካማ ተማሪዎችን ጥያቄ ይጠይቃሉ::	አሁን አያርሙም፤ በፊት ያርማሉ:: አስተያየትም ይሰጣሉ::	አዎ ምክንያቱም በምዘናው የራሴን ችሎታ እገመግማለሁ::	አዎ ለምሳሌ አቀላጥፌ ማንበብ ችያለሁ:: አዳዲስ ቃላትን እንዳውቅና እንዳዳብር አድርገውኛል::
11	ጊንጆ	ወንድ	6ኛB	አዎ	አልፎ አልፎ ነው::	አዎ የተሳሳትነውን አስተካክሉ ይላሉ::	ያርማሉ፤ አስተያየት አይጽፉም::	አዎን እራሴን እንድገመግም ይረዳኛል::	አውን የጽሁፍና የንባብ ችሎታዬን አዳብሮልኛል::
12	ጊንጆ	ወንድ	7ኛA	አዎ	በተለያየ ጊዜ ይሰጣሉ::	ያያሉ፤ መስተካከል ያለበትን ያስተካክላሉ::	ያርማሉ፤ አስተያየትም ይሰጣሉ::	አልፈልግም፤ ሌላውን ትምህርት እንዳይሻማብኝ::	አዎ ድሮ አማርኛ ማንበብና መጻፍ አልችልም ነበር አሁን ግን ችያለሁ::
13	ጊንጆ	ወንድ	7ኛA	ያስተዋውቃ ሉ::	የቡድን ስራ የለም:: ሌሎቹን ይሰጣሉ::	አዎ ምልከታ ያደርጋሉ፤ ስህተት ካለ ያርማሉ::	አያርሙም::	እፈልጋለሁ፤ ችሎታዬን በደንብ እንዳሻሽል	አዎ ማንበብና መጻፍ የተለያዩ ክህሎቶችን እንዳዳብር ረድቶኛል::

14	ህብረት	ሴት	8ኛD	አዎ	የቡድን ስራ ቀርቷል፡፡ የክፍል አልፎአልፎ ሲሆን የቤት ስራ ግን በብዛት ይሰጣል፡፡	በቂ አይደለም፤ የቤት ስራ በቃል ምላሽ ይሰጣሉ፡፡	የግል ስራ ይሰጣሉ፤ የቡድን ስራ በኮሮና ምክንያት እየተሰጠ አይደለም፡፡	አዎ ምክንያቱም ችሎታዬን ስለሚያዳብረው፡፡	አዎ በመማሪያ መጽሀፍ ላይ በመመስረት የበለጠ እንድገነዘብ ስላደረገኝ፡፡
15	ህብረት	ሴት	8ኛD	አዎ	የቤት ስራ በብዛት ይሰጣል፡፡	አዎ በማየት ስህተት ከሆነ በማስተካከል	የቡድን አይሰጥም የግል ስራ አንዳንዴ ይታረማል፡፡	አዎ ምክንያቱም በትምህርቱ እንድጠነክር ስለሚያደርገኝ፡፡	አዎ ከጊዜ ወደ ጊዜ እየተሻለ ስለሚመጣ
16	ህብረት	ወንድ	7ኛE	አዎ	አዎ	አዎ የሰሩትን ማርክ በመስጠት ያልሰሩትን ማርካቸውን በመቀነስ	አንዳንዴ ይሰጠናል፡፡	አዎ የበለጠ ጎበዝና ተሳታፊ ተማሪ ለመሆን	አዎ ቀስ በቀስ እያሻሻልኩ መጥቻለሁ፡፡
17	ሰጦ ይዶ	ሴት	6ኛB	አዎ በሚገባ ያስተዋውቃሉ፡፡	አዎ ይጠቀማሉ፡፡	አዎ ለጎበዙም ሆነ ድጋፍ ለሚፈልጉት አስፈላጊውን ምክርና ማበረታቻ ያደርጋሉ፡፡	ያርማሉ፤ ያስተካክላሉ፡፡	አዎ እፈልጋለሁ፡፡ ጎበዝ ሆኖ ለመቀጠል፤ ለመበረታታትና ለመፎካከር ስለሚረዳ ነው፡፡	አዎ ምክንያቱም ተሰጥኦን ለማዳበር ስለሚያስችል
18	ሰጦ ይዶ	ሴት	7ኛB	አዎን	አዎ	አንዳንድ ጊዜ ምልከታ ያደርጋሉ፤ ድጋፍም ያደርጋሉ፡፡	የርማሉ አስተያየት በቃል ይሰጣሉ፡፡	አዎን ማሻሽል ያለብኝን ነገር እንዳውቅ ስለሚረዳኝ፡፡	አዎን አንቀጾችን ስንጽፍ መከተል ስላለብኝ ደንቦች እንዳውቅ ስለሚረዳኝ
19	ሰጦ ይዶ	ሴት	8ኛA	አዎ	አዎ	ያደርጋሉ፤ ድጋፍ ይሰጣሉ፡፡	ቤት ወስደው ያርማሉ፡፡	እፈልጋለሁ፤ ምን ያህል እንዳወኩ እንድረዳ ስልሚያደርገኝ፡፡	የንባብና የንግግር ክህሎቴን ለማዳበር ረድቶኛል፡፡
20	ጅሬን ቁ.2	ሴት	7ኛD	አዎ ያለፈውን ትምህርት በመከለስ የዕለቱን ትምህርት ያስተዋውቁናል፡፡	ጥያቄ ይጠይቃሉ፣ የቤት ስራ ይሰጣሉ፡፡	በክፍል ውስጥ እየተዘዋውሩ ምልከታ ያደረጋሉ፡፡ ድጋፍ ይሰጣሉ፡፡	በኮሮና ምክንያት አያርሙም፡፡	አዎ ምክንያቱም የተማርኩትን ትምህርት መገንዝቤን ለማወቅ ይረዳኛል፡፡	አዎ የማንበብና የመጻፍ ችሎታዬን አዳብሮልኛል፡፡
21	ጅሬን ቁ.2	ወንድ	8ኛD	ርዕሱን ያሳውቁናል ፤ ማብራሪያ ይሰጡናል፡፡	አሁን አሁን የክፍል ስራ አይሰጡንም ፡፡ በብዛት በኮሮና ምክንያትዋና ዋና ርዕሶችን ያስተምራሉ	ክፍል ውስጥ እየተዘዋወሩ ምልከታ ያደርጋሉ፤ ድጋፍ ያደርጋሉ፡፡	ያርማሉ ግን አስተያየት አይሰጡም፡፡	አዎ የተማርኩት ትምህርት እንዳይጠፋብኝ እራሴን ለመገምገም ይረዳኛል፡፡	አሻሽያለሁ፤ ብዙ የማላውቃቸውን ቃላት አውቂያለሁ፡፡

					።				
22	ጅሬን ቁ.2	ወንድ	6ኛD	ያለፈውን ትምህርት በመከለስ ይጀምራሉ፤ የዕለቱን ትምህርት ርዕስ ያስተዋውቁናል።	ምንባብ አንብበን ጥያቄ ይጠይቁናል። የክፍል ስራ የለም፤ የቤት ስራ ይሰጣል። የቡድን ስራ የለም።	ዞረው ያያሉ፤ ድጋፍ ያደርጋሉ።	ያርማሉ። አስተያየት አይሰጡም።	አዎ ያለፈ ትምህርትን ምን ያህል እንዳወቅሁ እመዝንበታለሁ።	አሻሽሎኛል፤ እውቀቴን ለማዳበር ረድቶኛል።

አባሪ 6 ለሰነድ ፍተሻ (ውጤት ማጠራቀሚያ፣ዕቅድና የመሳሰሉትን) ማረጋገጫ መስፈርት ቅጽ

1 የትምህርት ቤቱ ስም ________________________________

2 ሰነዱ የተዘጋጀለት ክፍልና ሰክሽን _____________

ተ.ቁ	ዝርዝር ሀሳቦች	አዎ	አይደለም	አይታወቅም
1	የተለያዩ የመመዘኛ ስልቶች በትምህርት ዕቅዱ ተካተዋል?			
2	የተዘጋጀው የትምህርት ዕቅድ የተከታታይ ምዘናን ለመተግበር ተገቢነት አለው?			
3	ለተዘረዘሩት ተግባራት በቂ ጊዜ ተመድቦላቸዋል?			
4	በትምህርት ቤቱ ተከታታይ ምዘና በወቅቱ ተካሄዷል?			
5	የተማሪው መጽሐፍ፣ የመምህሩ መምሪያ እና ሲለበስ የተለያዩ የተከታታይ ምዘና ስልቶችን ያካተቱ ናቸው?			
6	የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተከታታይ ምዘና መመዝገቢያ ፎርማት (ማርክ ሊስት) ተጠቅመዋል?			

አባሪ 7 ለጥናቱ በመረጃ ምንጭነት የዋሉ የፎቶግራፎች ስብስብ

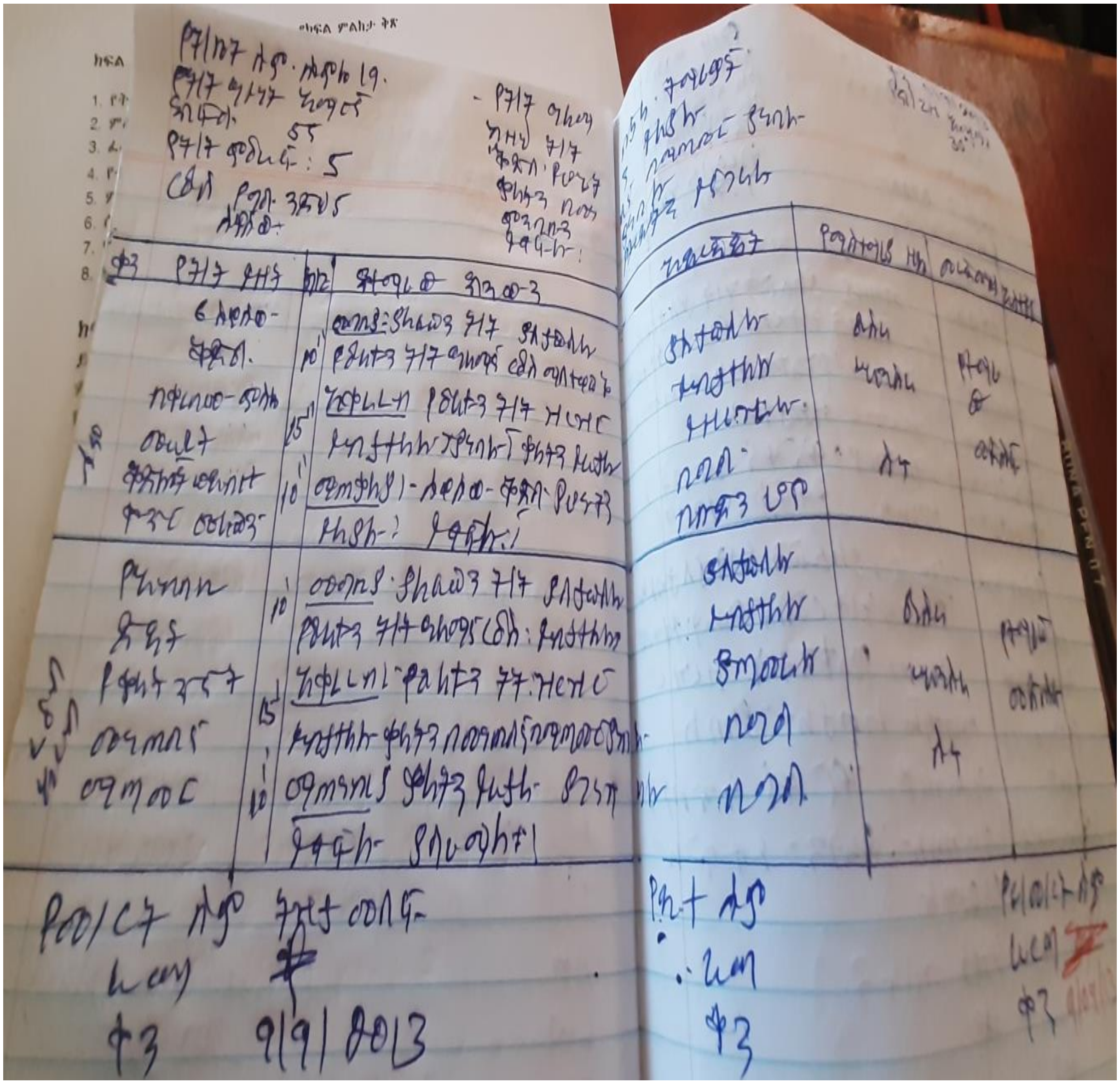

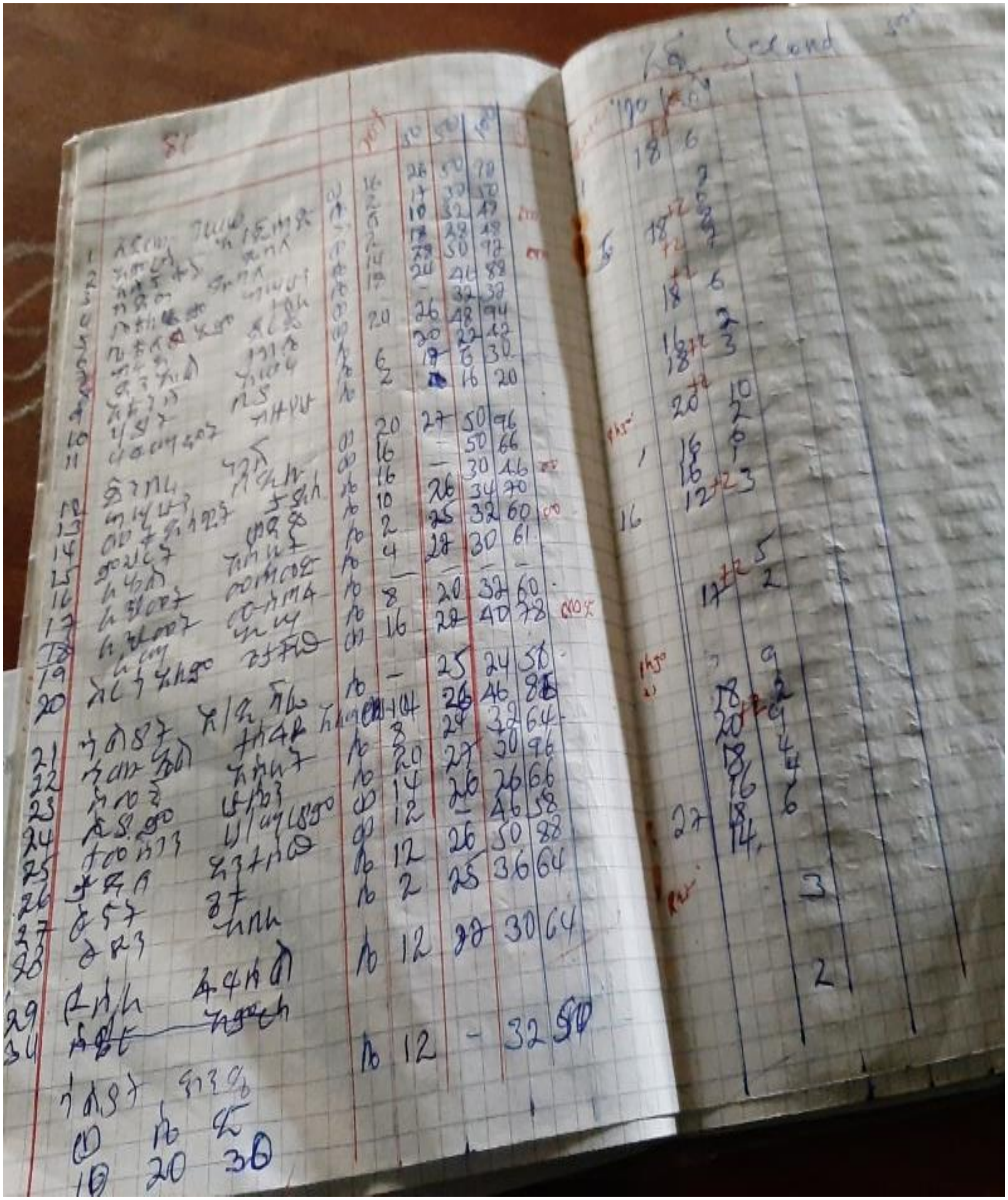

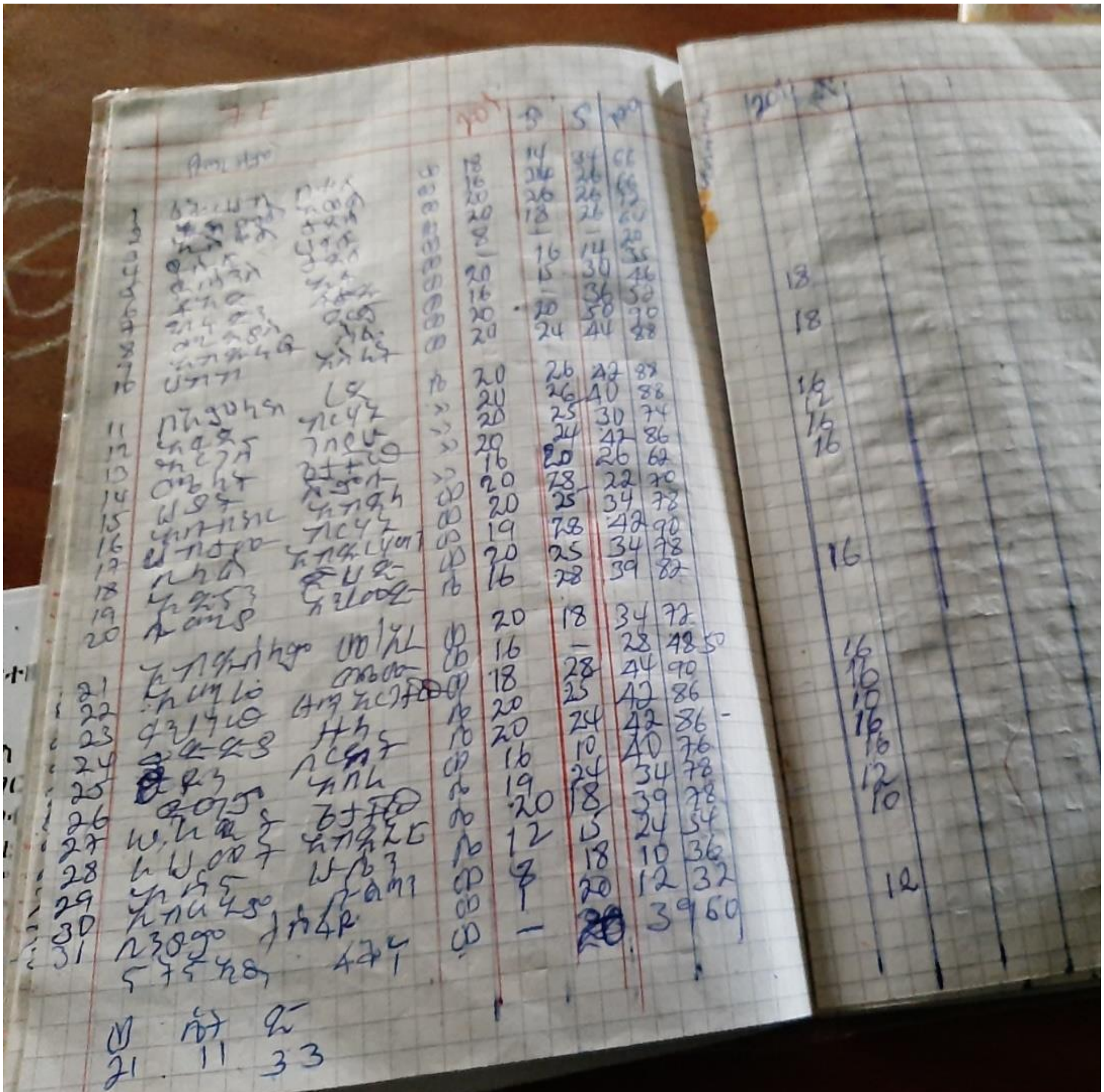

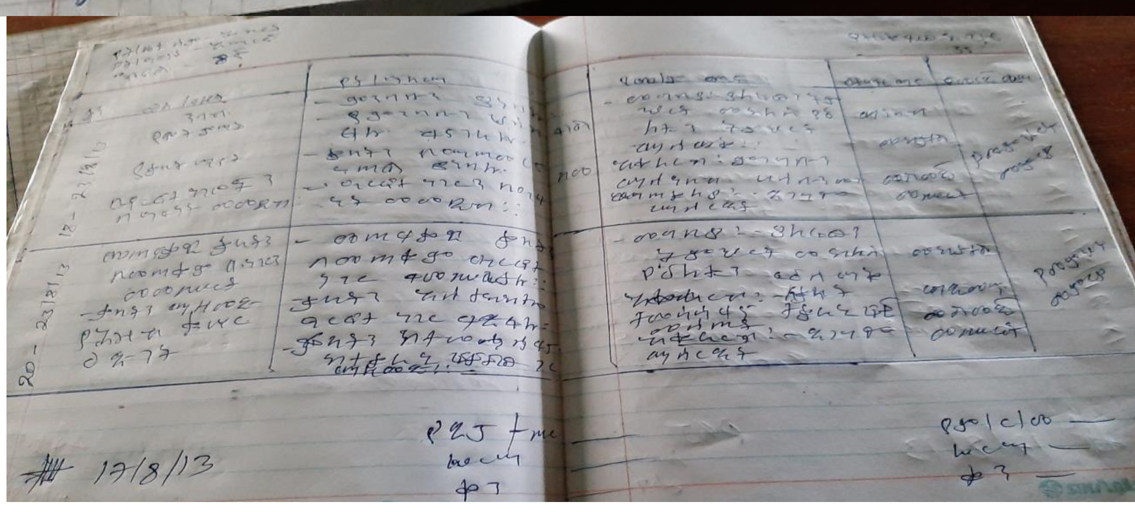

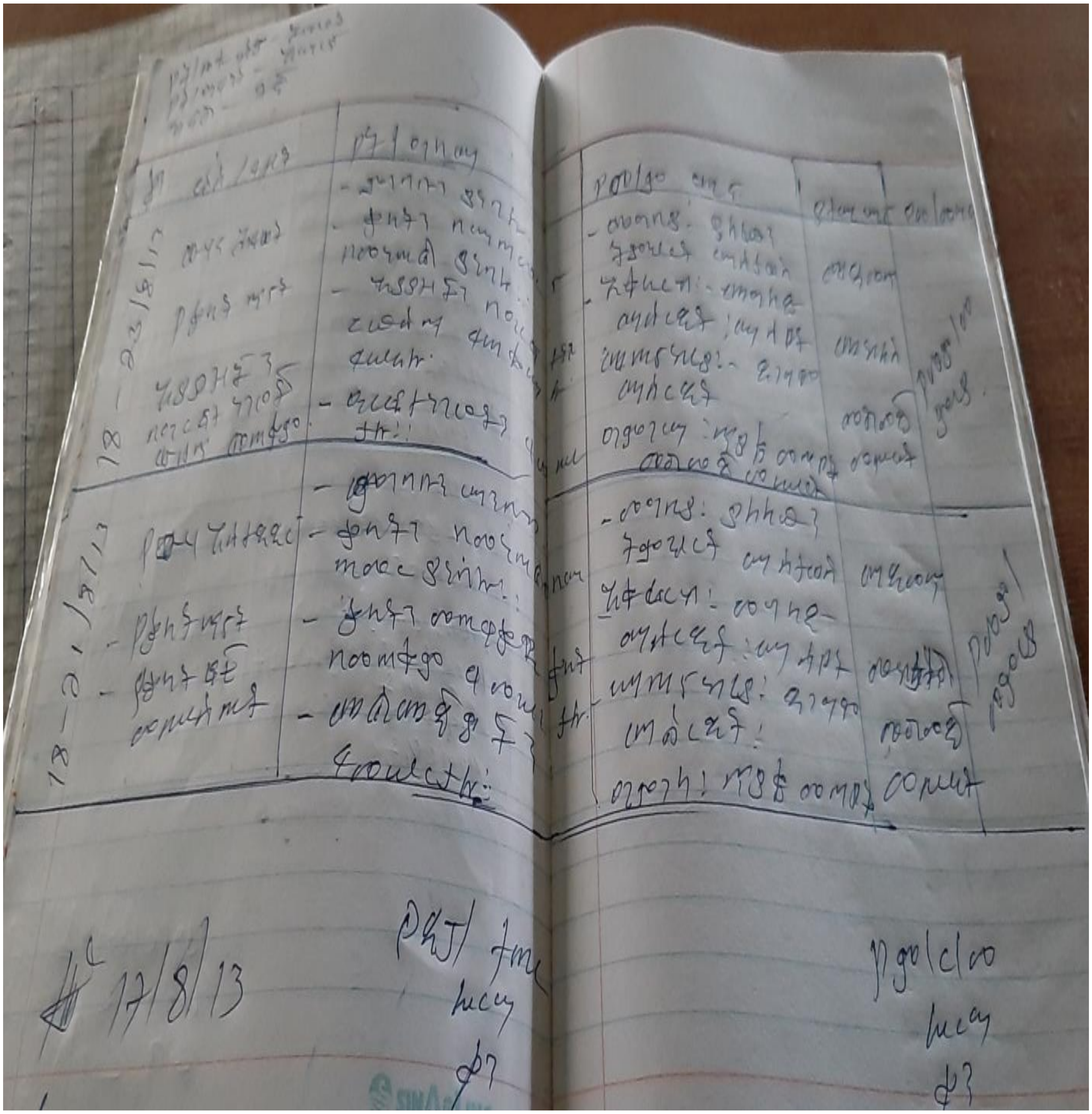

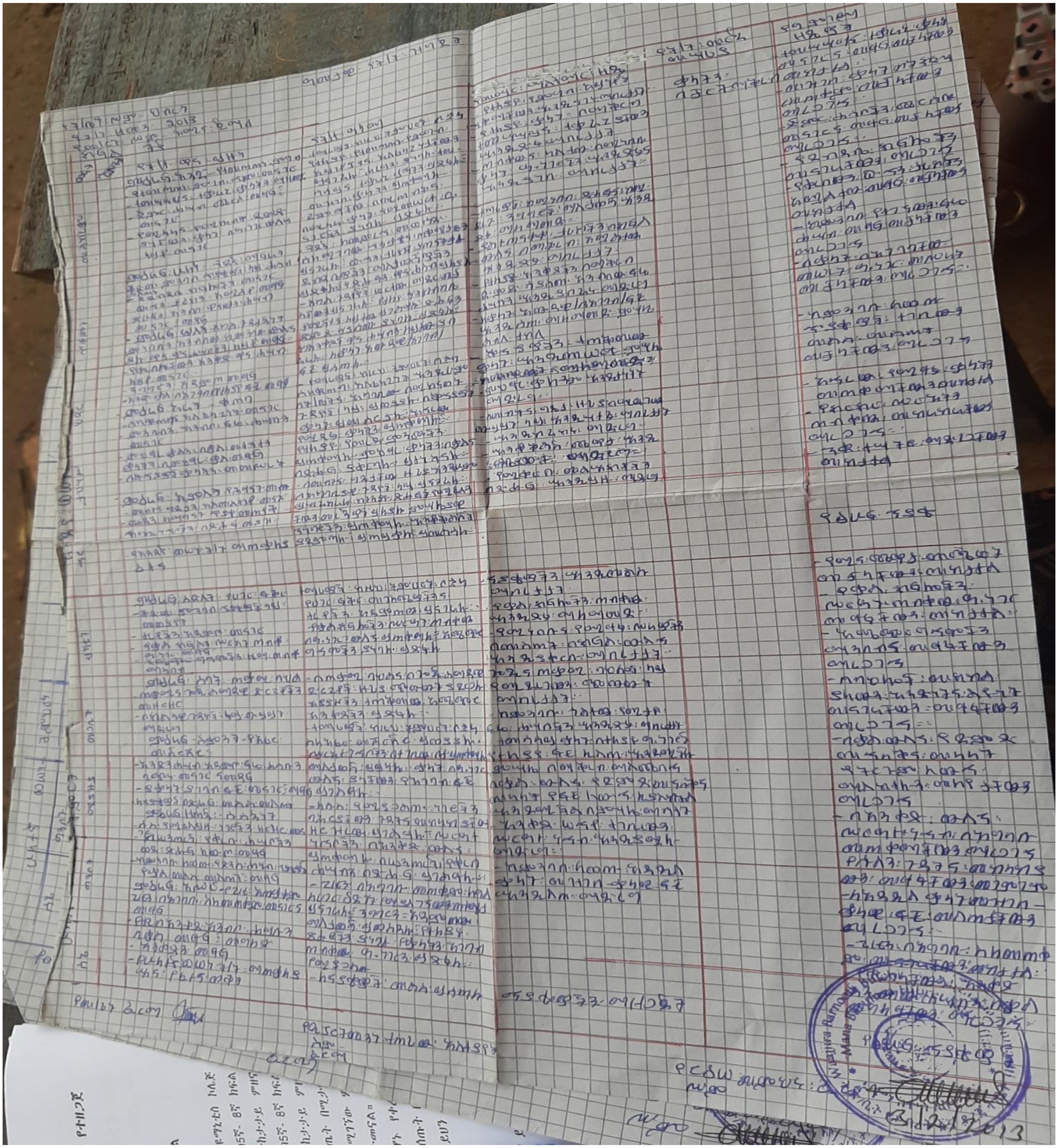

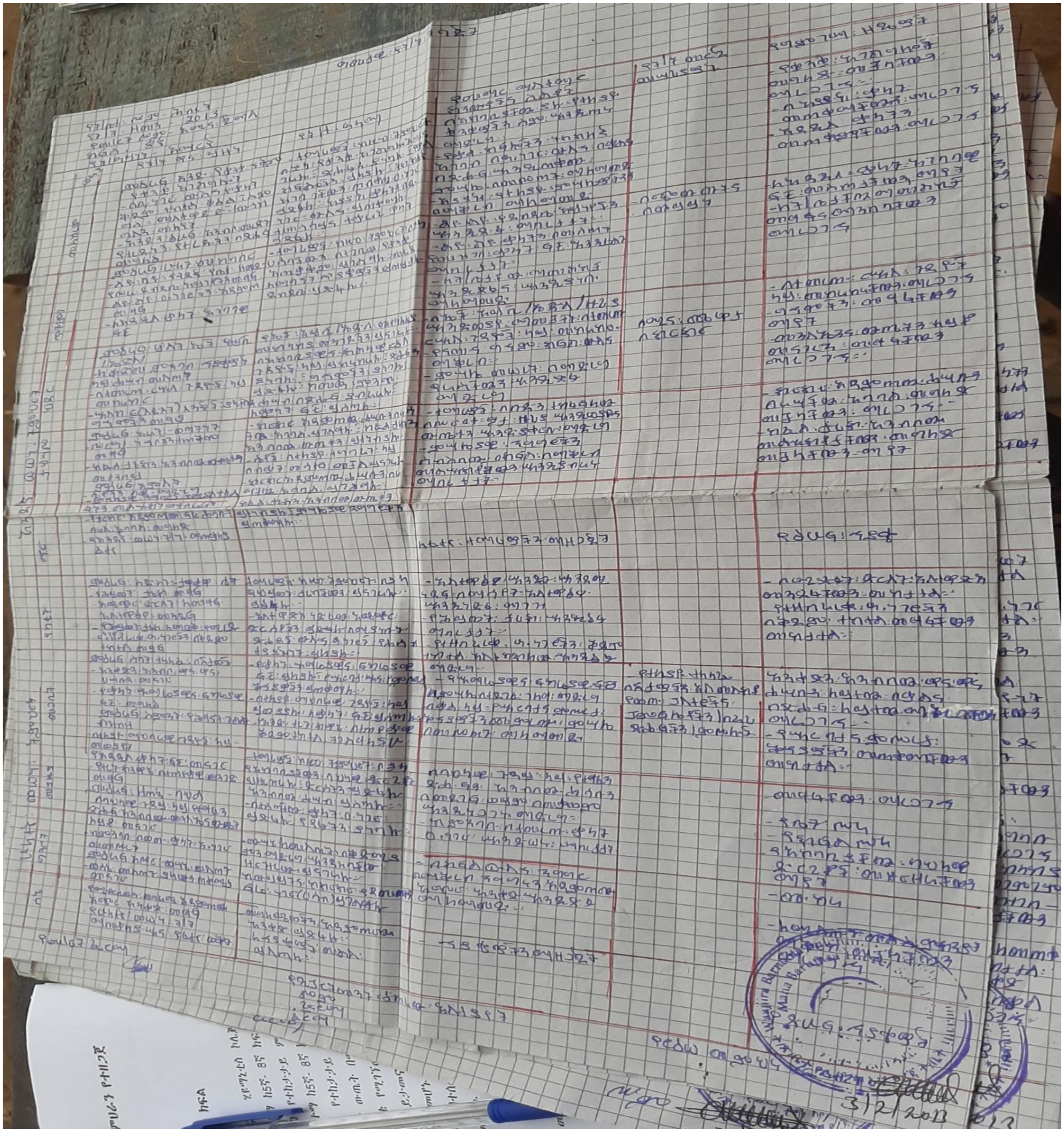

ሳምንታዊ የትምህርት ቅጽ

- የመምህሩ ስም -- ሔኖርዳ ግርማ
- የክፍል ደረጃ -- 8ኛ
- የትምህርት ርዕስ -- [illegible]
- የትምህርት ዓይነት -- ሒሳብ

- ትምህርቱ የሚሰጥባቸው ቀናት፡ 18 – 21 (8) 2013
- ዝርዝር አላማዎች፡ – ተማሪዎች ይህን ርዕስ ካጠናቀቁ በኋላ
1. [illegible]
2. [illegible]
3. [illegible]

ቀን	ክፍለ ጊዜ	ሰክሽን	የትምህርት ይዘት	ጊዜ	የመምህሩ ተግባሮች	የተማሪዎች ተግባር	የማስተማሪያ ስነ-ዘዴዎች	መርጃ መሳሪያ	ግምገማ (ምርመራ)
ረቡዕ	1 2 3 4 5 6 7	A B C D E F	[illegible]		መግቢያ፡ – ያለፈውን ት/ት ማስለስ የዕለቱን ት/ት ማስተዋወቅ ያለፈውን ት/ት በጥቄ ማስታወስ የቤት ስራን መቆጣጠር አቀራረብ፡ – ማጠቃለያ፡ – ዋና ዋና ፍሬ ሀሳቦችን ማወቅና መድገም ግምገማ – የዕለቱን ትምርት በተመለከተ የቃል ጥያቄዎችን ማጠየቅ የክፍል ስራ ማሰጠት የቤት ስራ ማሰጠት	ማዳመጥ ጥያቄ ማጠየቅ መወያየት ማስተፍ ማስታወሻ መያዝ ጥያቄ መመለስ ማንበብ የክፍል ስራ ማሰራት	ገለፃ ጥያቄና መልስ ወይይት ሰርቶ ማሳየት እርስ በእርስ በመጋር በክርክር በማስከጉብኘት በገጠምኝ	[illegible]	[illegible]
ሀሙስ	1 2 3 4 5 6 7	A B C D E F			መግቢያ፡ – ያለፈውን ት/ት ማስለስ የዕለቱን ት/ት ማስተዋወቅ ያለፈውን ት/ት በጥቄ ማስታወስ የቤት ስራን መቆጣጠር አቀራረብ፡ – ማጠቃለያ፡ – ዋና ዋና ፍሬ ሀሳቦችን ማወቅና መድገም ግምገማ – የዕለቱን ትምርት በተመለከተ የቃል ጥያቄዎችን ማጠየቅ የክፍል ስራ ማሰጠት የቤት ስራ ማሰጠት	ማዳመጥ ጥያቄ ማጠየቅ መወያየት ማስተፍ ማስታወሻ መያዝ ጥያቄ መመለስ ማንበብ የክፍል ስራ ማሰራት	ገለፃ ጥያቄና መልስ ወይይት ሰርቶ ማሳየት እርስ በእርስ በመጋር በክርክር በማስከጉብኘት በገጠምኝ		

ሔኖርዳ ግርማ

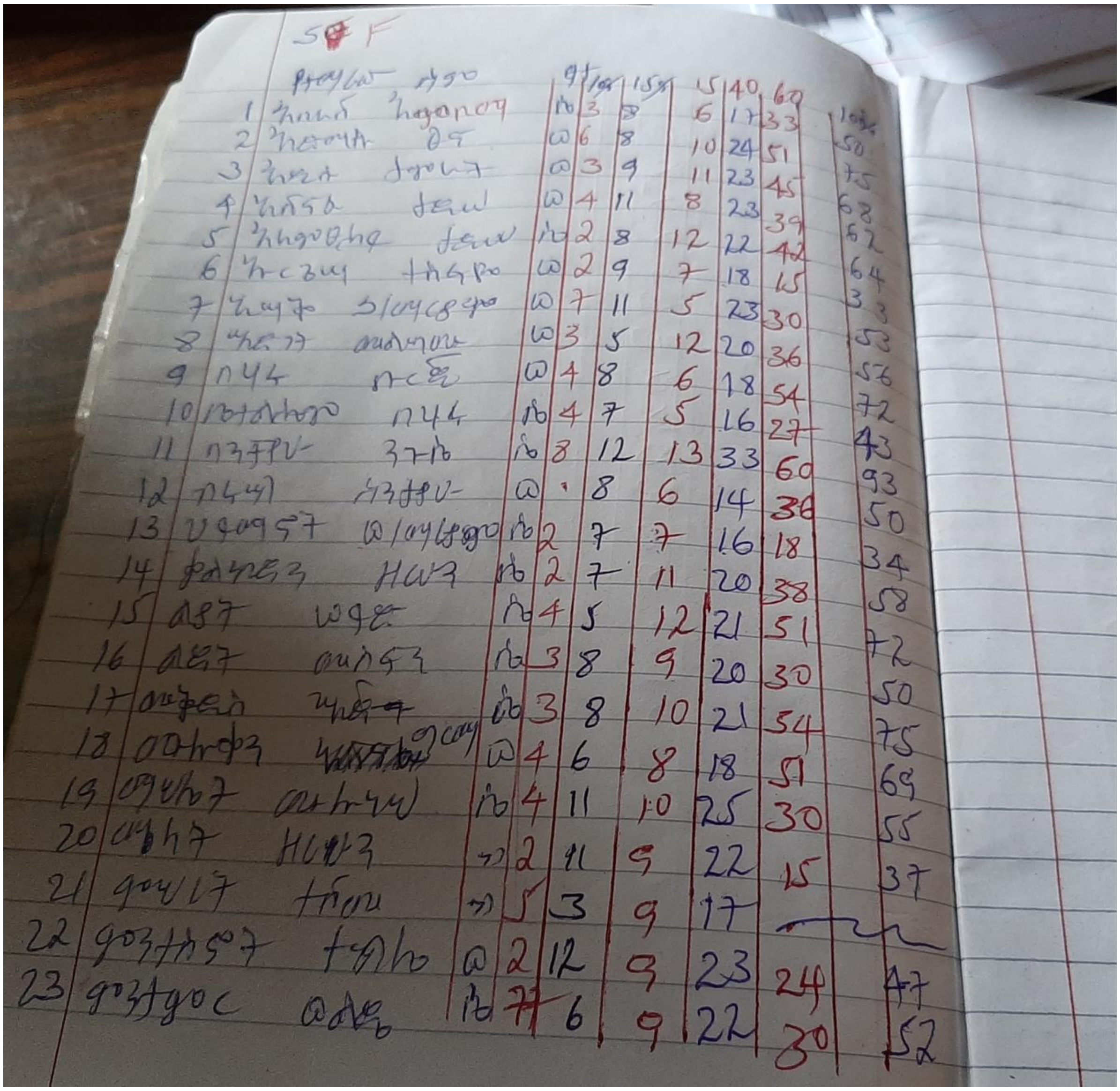

5ኛ F

No.	[illegible]	ፆታ	10%	15%	15	40	60	100%
1	[illegible]	ሴ	3	8	6	17	33	50
2	[illegible]	ወ	6	8	10	24	51	75
3	[illegible]	ወ	3	9	11	23	45	68
4	[illegible]	ወ	4	11	8	23	39	62
5	[illegible]	ሴ	2	8	12	22	42	64
6	[illegible]	ወ	2	9	7	18	15	33
7	[illegible]	ወ	7	11	5	23	30	53
8	[illegible]	ወ	3	5	12	20	36	56
9	[illegible]	ወ	4	8	6	18	54	72
10	[illegible]	ሴ	4	7	5	16	27	43
11	[illegible]	ሴ	8	12	13	33	60	93
12	[illegible]	ወ	·	8	6	14	36	50
13	[illegible]	ሴ	2	7	7	16	18	34
14	[illegible]	ሴ	2	7	11	20	38	58
15	[illegible]	ሴ	4	5	12	21	51	72
16	[illegible]	ሴ	3	8	9	20	30	50
17	[illegible]	ሴ	3	8	10	21	54	75
18	[illegible]	ወ	4	6	8	18	51	69
19	[illegible]	ሴ	4	11	10	25	30	55
20	[illegible]	[illegible]	2	11	9	22	15	37
21	[illegible]	[illegible]	5	3	9	17	—	
22	[illegible]	ወ	2	12	9	23	24	47
23	[illegible]	ሴ	7	6	9	22	30	52

No.	Name	Sex	10%	20%	10%	10%	50%	50%		Total	No.	
1	[illegible]	[illegible]	7	10	9	8	34	34	10	78	1	
2	[illegible]	[illegible]	8	19	9½	9	35	42	10	86	2	10
3	[illegible]	[illegible]	8	17	10	9	44	24	10	78	3	10
4	[illegible]	[illegible]	8	[illegible]	10	7	23	26	10	59	4	5
5	[illegible]	[illegible]	5	6	5	8	38	26	10	74	5	9
6	[illegible]	[illegible]	7	14	9	8	37	34	10	81	6	
7	[illegible]	[illegible]	3	15	10	9	19	16	10	45	7	10
8	[illegible]	[illegible]	3	6	3	7	44		10	54	8	10
9	[illegible]	[illegible]	6	18	10	10	44	28	10	82	9	9
10	[illegible]	[illegible]	7	17	10	10	38	28	10	76	10	4
11	[illegible]	[illegible]	6	14	10	8	43	34	10	87	11	8
12	[illegible]	[illegible]	6	19	9	9	35	34	10	79	12	10
13	[illegible]	[illegible]	8	11	9	7	42	36	10	88	13	10
14	[illegible]	[illegible]	6	17	10	9	37	28	10	75	14	8
15	[illegible]	[illegible]	8	12	7	10	43	32	10	85	15	10
16	[illegible]	[illegible]	8	15	10	10	47	36	10	93	16	10
17	[illegible]	[illegible]	8	19	9½	10	34	14	10	58	17	8
18	[illegible]	[illegible]	8	16	3	7	25	14	10	49	18	
19	[illegible]	[illegible]	6	6	5	8	32	26	10	68	19	
20	[illegible]	[illegible]	7	12	5	8	26	18	10	54	20	8
21	[illegible]	[illegible]	3	14	3	6	32	11	10	54	21	
22	[illegible]	[illegible]	2	17	10	3	20	17	10	42	22	
23	[illegible]	[illegible]	4	6	3½	6	17	18	10	45	23	
24	[illegible]	[illegible]	5	4	1½	6	20	8	10	38	24	
25	[illegible]	[illegible]	7	4	5	4	40	26	10	70	25	
26	[illegible]	[illegible]	8	14	9½	8	36	24	10	70	26	
27	[illegible]	[illegible]	8	9	10	9	21	20		51	27	2
28	[illegible]				8½	7					28	10
29											29	
30	[illegible]										30	10

[illegible]

No.	Name		ጾታ	10% 19/5/13	10% 2/6/13	10% 20/6/13	10% 25/6/13	50%	50%	10	ድምር
1	[illegible]	14	ሴ	10	20	10	10	50	39	10	94
2	[illegible]	21	ወ	9	16	9	9	43	38	10	91
3	[illegible]	10	ወ	5	19	10	9	43	36	10	89
4	[illegible]	17	ወ	5	2	7½	6	21	14	10	45
5	[illegible]	8	ወ	6	6	9	5	26	18	10	54
6	[illegible]	4	ሴ	3	9	6	10	30	24	10	64
7	[illegible]	25	ወ	5	17	10	10	42	34	10	86
8	[illegible]	20	ወ	9	20	10	10	49	44	[illegible]	95
9	[illegible]	19	ወ	8	17	9	5	39	24	10	73
10	[illegible]	3?	ሴ	1	8	8	3	15	10	10	35
11	[illegible]	22	[illegible]	6	17	9	10	42	36	10	88
12	[illegible]	23	ወ	3	7	9	9	28	24	10	62
13	[illegible]	? 5	ሴ	6	5	[illegible]	3	17	10	10	37
14	[illegible]	7	ሴ	8	16	8	9	41	34	10	85
15	[illegible]	54	ሴ	4	6	8	9	27	18	10	55
16	[illegible]	2	ሴ	6	9	8	9	41	26	10	77
17	[illegible]	11	ሴ	8	16	5	5	30	18	10	58
18	[illegible]	12	ሴ	5	15	10	8	37	43	10	93
19	[illegible]	18	ሴ	2	17	5	5	30	28	10	68
20	[illegible]	13	ሴ	5	15						
21	[illegible]	9 ?	ሴ	5	9	9	6	29	26	10	65
22	[illegible]	6	ሴ	9	11	7½	7	35	25	10	65
23	[illegible]	?	ወ	3	4	5	5	17	28	10	55
24	[illegible]	15	ወ	3	4	7	7	23	16	10	49
25	[illegible]	?24	ሴ	5	6	9½	8	30	24	10	64
26	[illegible]	26.		8	7	10	9	42	30	10	82
27	[illegible]	16	ሴ		15						

የት/ቤቱ ስም: [illegible]
የመ/ሩ ስም: [illegible]
የት/ዘመን: [illegible]
የት/ክፍል: [illegible]
የት/ዓይነት: [illegible]

[illegible] 2013 6ኛ አማርኛ

የትምህርቱ: የአማርኛ ቋንቋ
የትምህርት: 6 ወር

ያረጋገጠው: የት/ት ቀናት ______
ያጸደቀው: የት/ት ቀናት ______

ወር	ሳምንት	ክፍለ ጊዜ	ርዕስ	ገጽ	የትምህርት ዓላማ	የትምህርት ዘዴዎች	የማስተማሪያ መሳሪያዎች	የት/ት መርጃ መሳሪያ	ምዘና
[illegible]	1ኛ 2ኛ	2 3	[illegible]	1-22	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	4	9	[illegible]	23-42	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	4	12	[illegible]	43-80	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	4	12	[illegible]	81-108	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	4	12	[illegible]	109-138	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	4	12	[illegible]	139-183	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	4	12	[illegible]	184-224	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	1	3	[illegible]	225-233	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

[illegible] ፊርማ [illegible]
ቀን 6/4/2013

[illegible] ፊርማ
ቀን 10/4/2013

[illegible] ፊርማ
ቀን [illegible] 2013

ት/ቤት: [illegible]
የመ/ሩ: [illegible]
ትምህርት: አማርኛ
ደረጃ: [illegible]
ትም/ት: [illegible]

ቀን: [illegible]
[illegible]
2013
[illegible]
[illegible]

አመታዊ የትምህርት ዕቅድ [illegible]

ወር	ሳምንት	ክ/ጊዜ	ርዕስ	ገጽ	የትምህርቱ ዓላማ	የማስተማሪያ ዘዴዎች	የመማሪያ መሳሪያዎች	የግምገማ ስልት	ምርመራ
[illegible]	[illegible]	1	3	[illegible]	1-20	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
	[illegible]	4	12	[illegible]	21-40	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	4	12	[illegible]	41-64	[illegible]	[illegible]	››	››
[illegible]	[illegible]	4	12	[illegible]	65-103	[illegible]	[illegible]	››	››
	[illegible]			[illegible]		[illegible]			
[illegible]	[illegible]	4	12	[illegible]	104-138	[illegible]	[illegible]	››	››
[illegible]	[illegible]	4	12	[illegible]	139-179	[illegible]	[illegible]	››	››
[illegible]	[illegible]	4	12	[illegible]	180-219	[illegible]	[illegible]	››	››
	[illegible]	2	6	[illegible]	220-225	[illegible]	››	››	››

የመ/ሩ: [illegible] ቀን 6/4/2013

[illegible] ቀን 10/4/2013

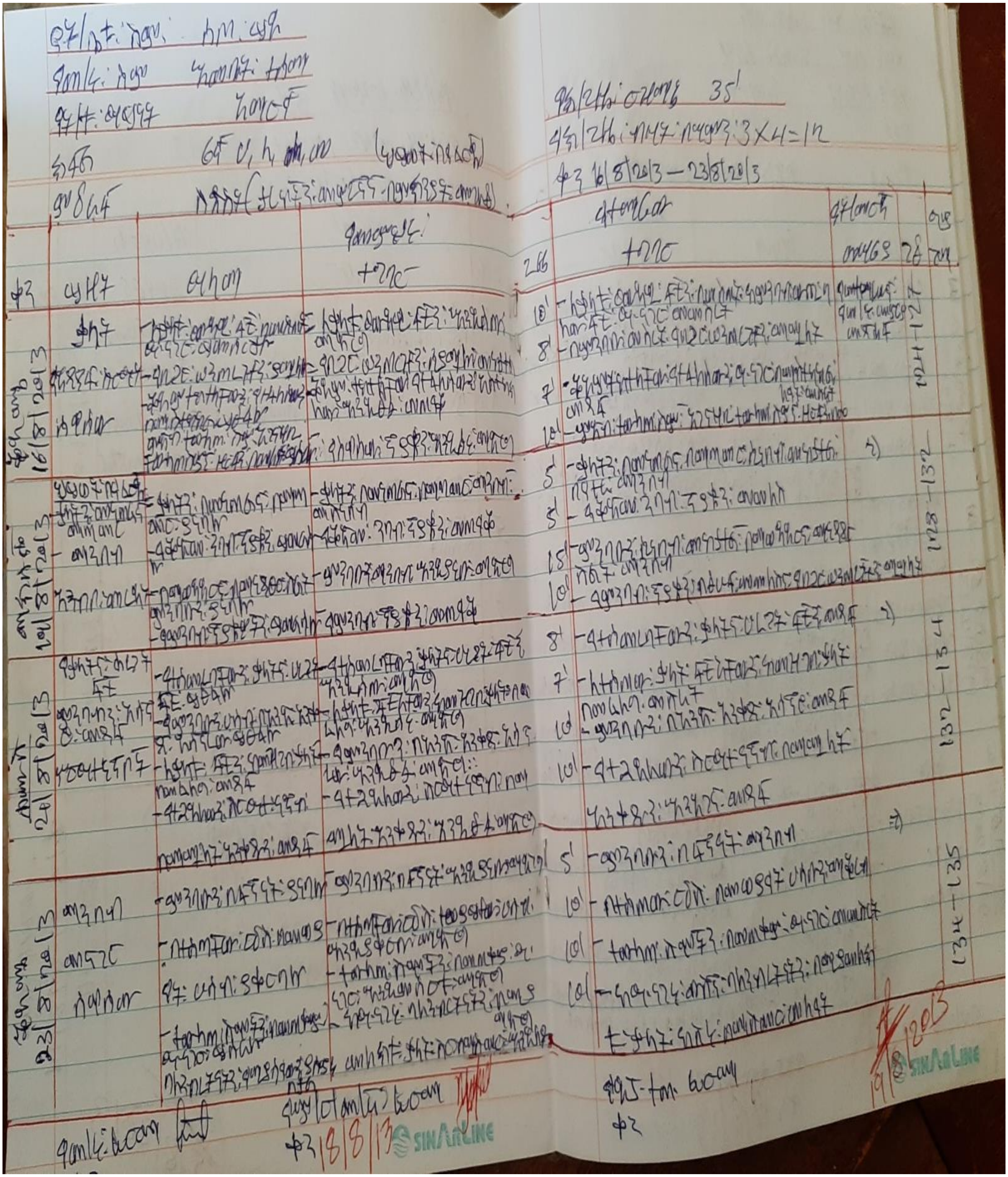
35
3×4=12
16/8/2013 — 23/8/2013
16/8/13
19/8/2013

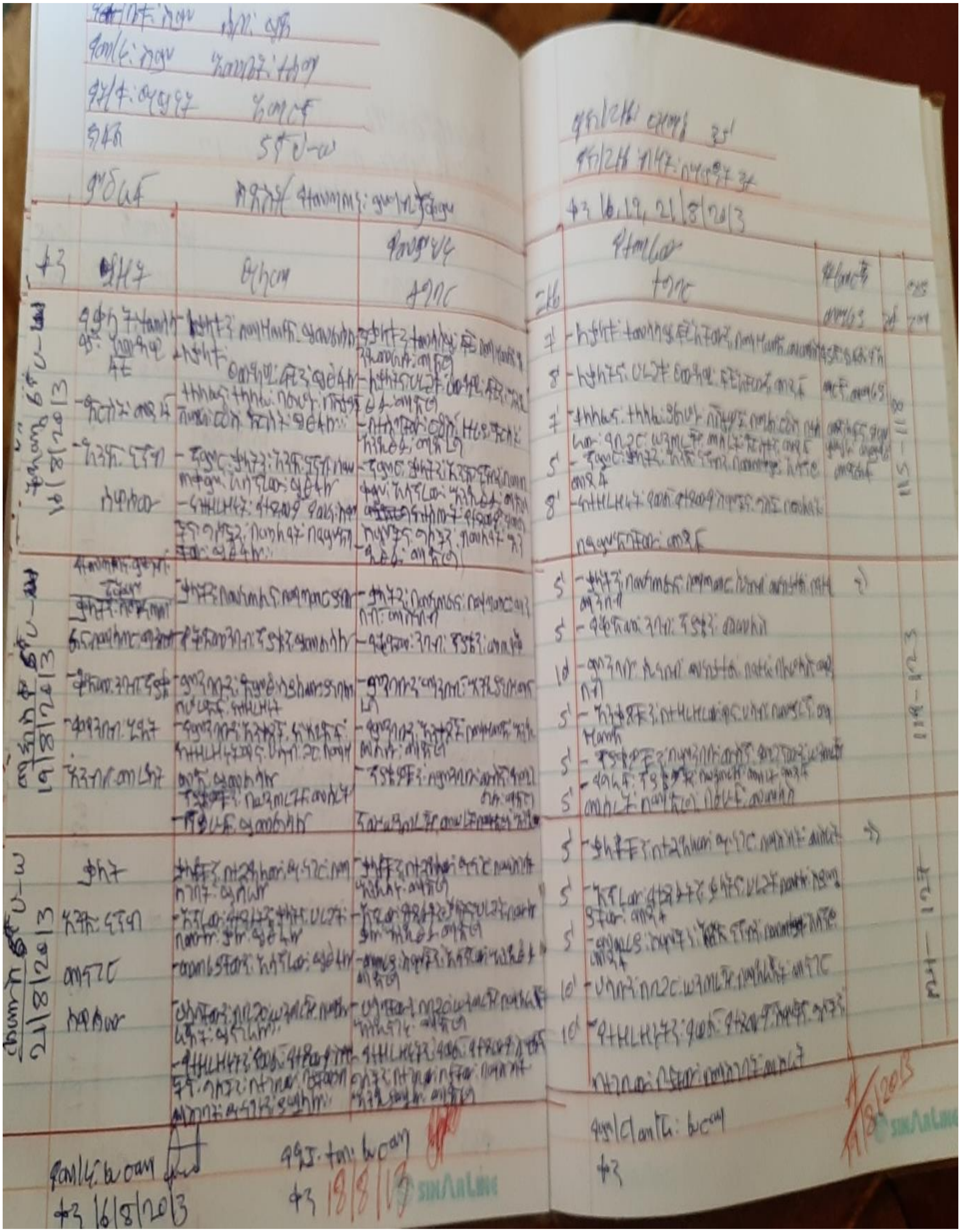

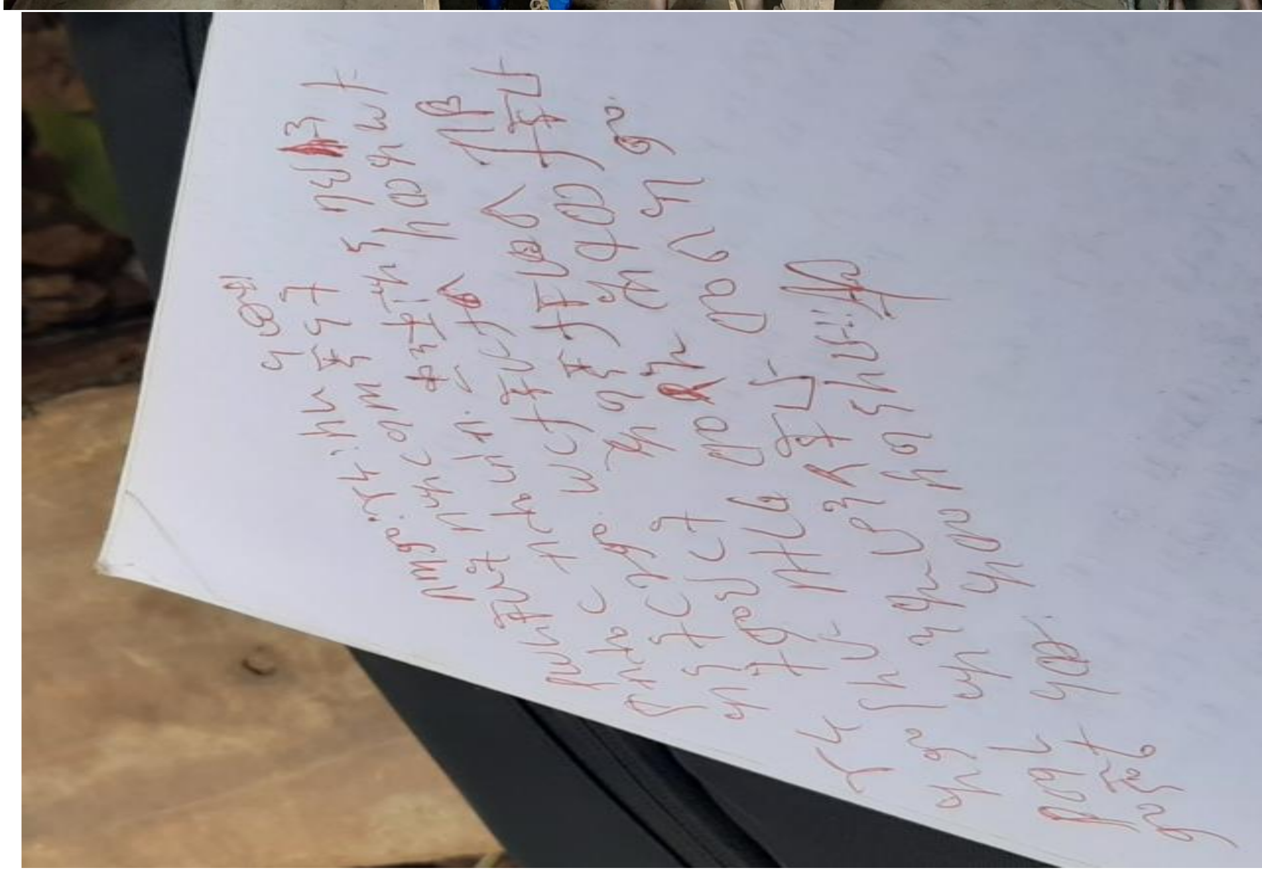

ማውጫ

ይዘት ... ገጽ

መግቢያ ... i

ስነ ቃል ... ፩

ምሳሌያዊ አነጋገር ... ፪

እንቆቅልሽ ... ፲፬

ተረት ... ፲፯

የልጆች ጨዋታ ... ፳፫

የአብሮ በሜዳ ዘፈኖች ... ፳፮

ባህላዊ ዘፈኖች ... ፳፯

የሥራ ዘፈኖች ... ፴፬

ባህላዊ ጋብቻ ... ፴፲

የሰርግ ዘፈን ... ፴፰

እንክብያ ሰላምታያ ... ፵፪

ፈሊጣዊ አነጋገሮች ... ፵፫

ቅኔ ... ፵፭

በሰልበልፋ ... ፵፮

የአዝማሪ ዘፈን ... ፶

ሙሾ በኩ ... ፶፬

ከቆሰ ኪኒ አርዳጊ ... ፶፮

ቀረርቶና ፉከራ ... ፶፯

የልመና ግጥም ... ፶፰

ስነቃልና ኪናዊ ... ፷

ስነቃልና ማህበረሰብ ...

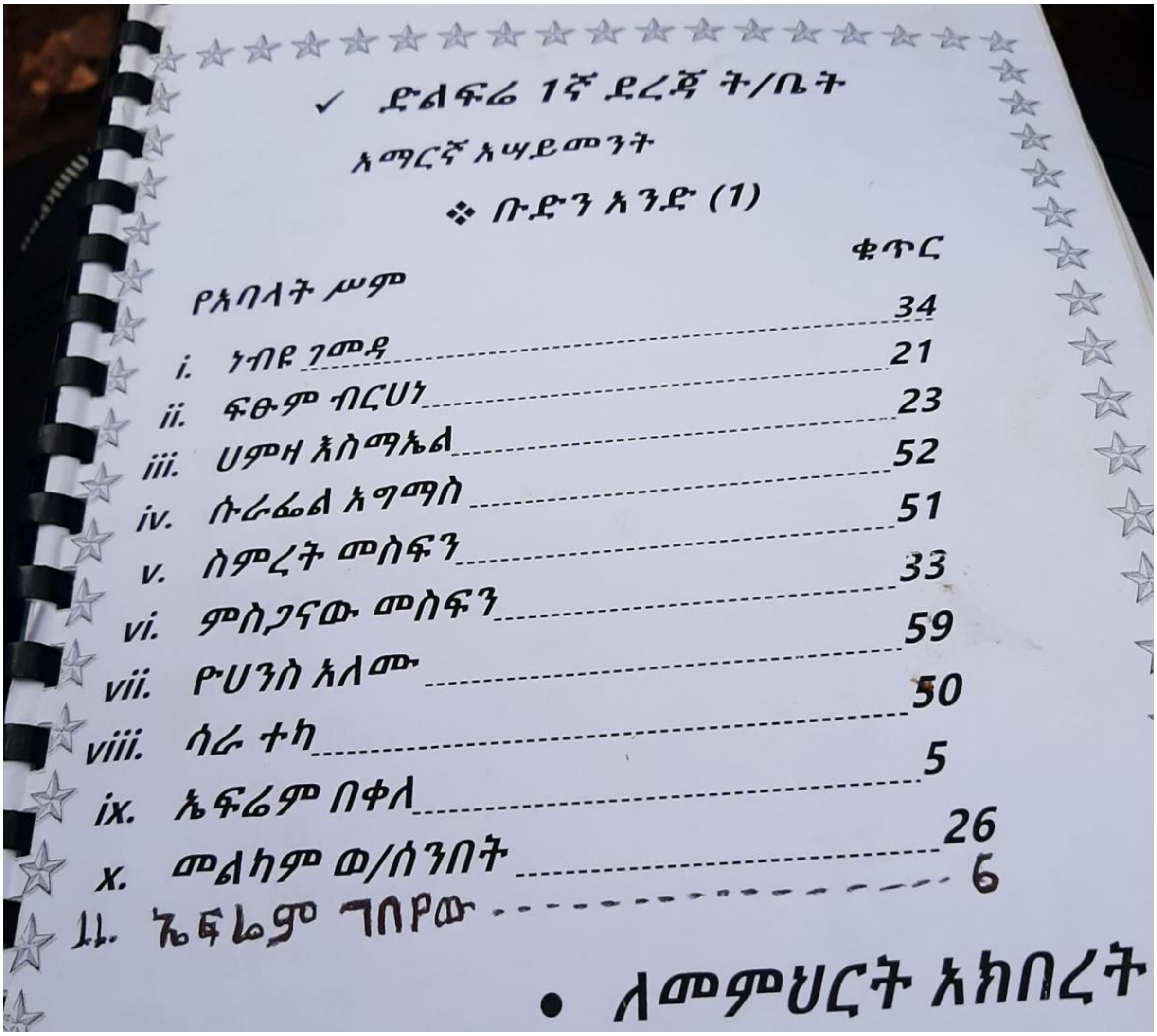

✓ ድልፍሬ 1ኛ ደረጃ ት/ቤት

አማርኛ አሣይመንት

❖ ቡድን አንድ (1)

የአባላት ሥም	ቁጥር
	34
i. ነብዩ ገመዳ	21
ii. ፍፁም ብርሀነ	23
iii. ሀምዛ እስማኤል	52
iv. ሱራፌል አግማስ	51
v. ስምረት መስፍን	33
vi. ምስጋናው መስፍን	59
vii. ዮሀንስ አለሙ	50
viii. ሳራ ተካ	5
ix. ኤፍሬም በቀለ	26
x. መልካም ወ/ሰንበት	6
xi. ኤፍሬም ገበየው	

• ለመምህርት አክበረት

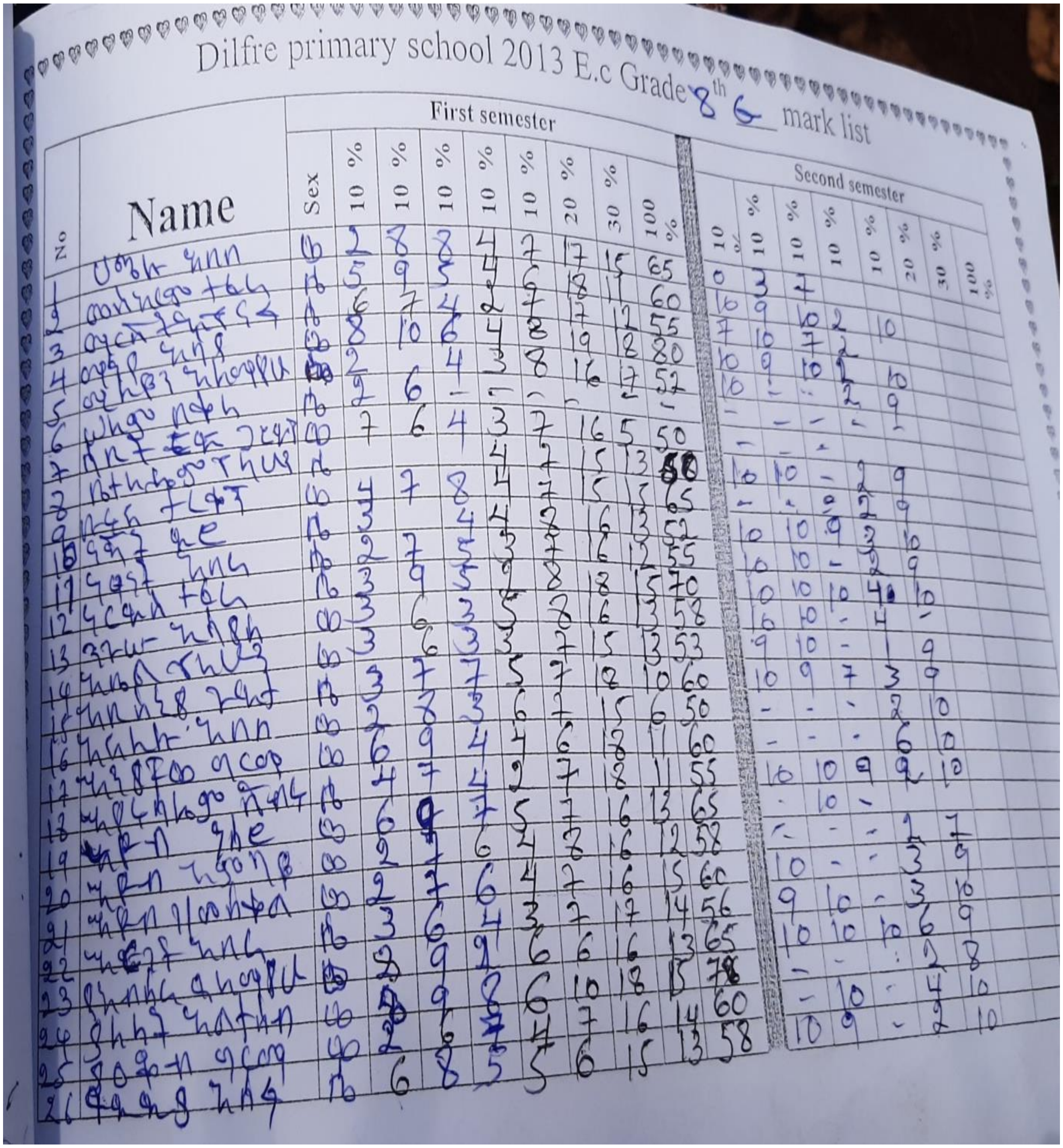
Dilfre primary school 2013 E.c Grade 8th 6 mark list
First semester
Second semester
No
Name
Sex
10 %
10 %
10 %
10 %
10 %
20 %
30 %
100 %

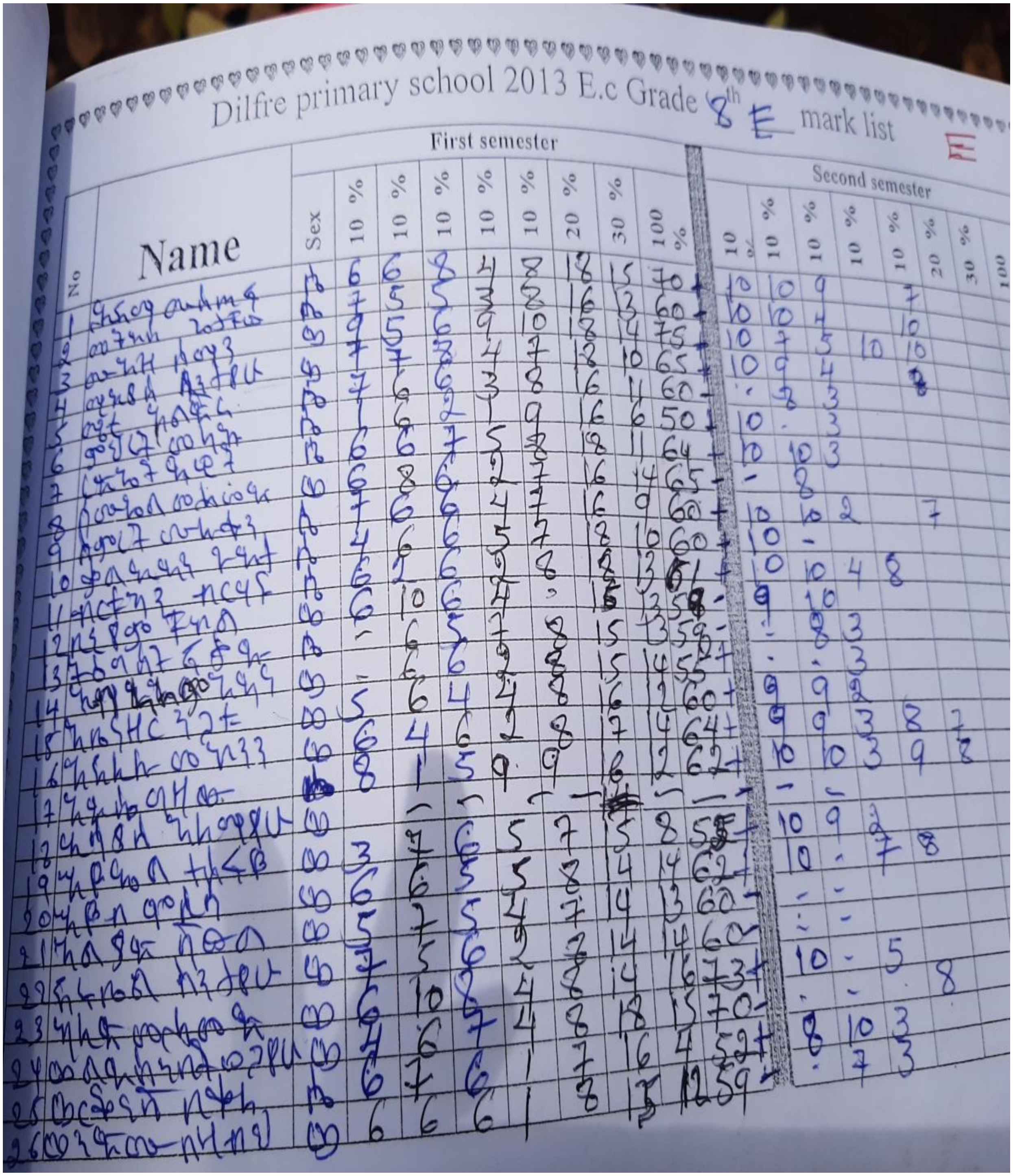

Dilfre primary school 2013 E.c Grade 8th E mark list
First semester
Second semester
Name
No
Sex
10 %
20 %
30 %
100 %

Dilfre primary school 2013 E.c Grade 7th E mark list

No	Name	Sex	First semester 10 %	10 %	10 %	10 %	10 %	20 %	30 %	100 %	Second semester 10 %	10 %	10 %	10 %	10 %	20 %	30 %	100 %
1	[illegible]	ሴ	4	5	9	8	7	18	12	63	10	10	10					
2	[illegible]	ሴ	2	9	8	4	8	10	7	50	10	10	7					
3	[illegible]	ወ	.	.	.	5	8	10	11	49	-	7	10					
4	[illegible]	ሴ	7	10	9	7	6	18	15	72	-	-	-					
5	[illegible]	ሴ	3	5	10	9	6	13	10	60	10	10	9					
6	[illegible]	ሴ	5	7	6	5	6	16	12	57	-	10	7					
7	[illegible]	ወ	5	3	7	6	7	11	9	50	-	-	-					
8	[illegible]	ሴ	3	3	10	8	8	14	8	60	10	10	10					
9	[illegible]	ሴ	5	2	10	6	7	12	10	55	10	7	9					
10	[illegible]	ወ	-	-	6	9	7	13	11	46	-	-	7					
11	[illegible]	ሴ	4	10	9	8	8	12	8	60	10	10	8					
12	[illegible]	ወ	3	7	6	8	7	10	13	54	10	9	10					
13	[illegible]	ወ	4	4	8	8	8	11	8	52	10	10	10					
14	[illegible]	ሴ	2	5	10	10	8	10	10	55	10	10	10					
15	[illegible]	ወ	7	10	10	10	10	20	23	90	10	10	10					
16	[illegible]	ሴ	4	-	6	5	7	13	9	48	-	9	8					
17	[illegible]	ወ	4	7	9	9	7	12	6	55	-	9	-					
18	[illegible]	ወ	5	4	9	9	8	18	6	60	10	9	10					
19	[illegible]	ወ	3	5	9	7	7	12	10	54	-	-	9					
20	[illegible]	ወ	4	-	5	8	7	11	10	50	-	-	-					
21	[illegible]	ወ	6	3	8	7	7	12	7	50	-	-	-					
22	[illegible]	ወ	4	2	9	8	6	12	12	58	-	10	10					
23	[illegible]	ሴ	6	10	10	8	7	15	12	68	10	10	10					
24	[illegible]	ሴ	4	6	9	9	7	16	13	64	10	10	10					
25	[illegible]	ሴ	2	3	9	8	8	12	6	50	10	10	10					
26																		

ሴ = 13
ወ = 12
ድ 25

Akberet zeray